

**Gemeente
Ommen**

**JAARVERSLAG EN
JAARREKENING
2019**

**Gemeente
Ommen**

JAARVERSLAG 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Programmaverantwoording	6
1.1 Interactief Ommen	7
1.1.1 Bestuur	7
1.1.2 Dienstverlening.....	8
1.1.3 Communicatie en interactie met burgers	9
1.2 Duurzaam Ommen	12
1.2.1 Milieu en Duurzaamheid	12
1.2.2 Reiniging en afvalinzameling	13
1.2.3 Riool en water	14
1.2.4 Openbaar groen, natuur en landschap	16
1.2.5 Begraafplaatsen.....	17
1.3 Veilig Ommen	22
1.3.1 Integrale veiligheid	22
1.3.2 Brandweer	24
1.3.3 Rampen en zware ongevallen	24
1.4 Bereikbaar Ommen	27
1.4.1 Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte	27
1.4.2 Verkeer en vervoer	28
1.5 Jeugdig Ommen.....	32
1.5.1 Jeugd.....	32
1.5.2 Onderwijs	34
1.5.3 Onderwijshuisvesting	35
1.6 Leefbaar Ommen.....	37
1.6.1 Ruimtelijke Ordening.....	37
1.6.2 Volkshuisvesting / woningbouw.....	38
1.6.3 Economie.....	41
1.6.4 Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector	47
1.7 Zorgzaam Ommen	51
1.7.1 Volksgezondheid	51
1.7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning.....	53
1.7.3 Werk en Inkomen	56
1.8 Recreatief Ommen	61
1.8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg.....	61
1.8.2 Recreatie & Toerisme	63
1.8.3 Sport en Accommodaties	65

1.9 Alg. dekk.midd. onvoorz.&mutatie reserve	69
2 Paragrafen	71
2.1 Lokale heffingen	72
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	78
2.3 Financiering	83
2.4 Grondbeleid	84
2.5 Kapitaalgoederen	88
2.6 Bedrijfsvoering	93
2.7 Verbonden Partijen	94

Voorwoord

Het jaar 2019 kan in alle aspecten een bijzonder jaar worden genoemd. Met het in 2018 genomen ontvlechtigingsbesluit en de start van onze eigen ambtelijk organisatie per 1 januari 2019 worden we geconfronteerd met enerzijds doorlopende verplichtingen en systemen en anderzijds nieuwe wensen en ontwikkelingen. Dit reflecteert zich ook in deze jaarrekening die gebaseerd moet zijn op de begroting welke nog in 2018 is opgesteld binnen de toen geldende kaders. De tijdens de ontvlechting gemaakt keuzes voor wat betreft de splitsing van de begroting van de Bestuursdienst Ommen-Hardenberg zijn op hoofdlijnen verwerkt in de begroting Ommen. Dit betreft echter primair een administratieve verwerking en een verbeterslag was noodzakelijk om een betere sturing en verantwoording over de te behalen maatschappelijke resultaten en de daarvoor benodigde middelen te krijgen. Dit heeft geresulteerd in het project “reset P&C cyclus” met als belangrijkste resultaat het opbouwen van een nieuwe begroting voor 2020 gebaseerd op een 4 tal programma’s. Op deze basis is het ook gelukt om de lang gewenste digitaliseringsslag te maken zodat deze begroting nu ook digitaal toegankelijk is.

Voor wat betreft het jaarverslag en de jaarrekening 2019 moeten we ons echter baseren op de begroting 2019 om zodoende voldoende aansluiting te behouden voor de verantwoording. Al eerder heeft uw raad aandacht gevraagd naar een eenvoudiger opzet en taalgebruik. Dit past in de in gang gezette ontwikkeling P&C cyclus en waar mogelijk wordt in dit jaarverslag hier ook rekening mee gehouden. Omdat in deze jaarrekening volgens de BBV regels de begroting 2019, die op de oude inrichting was gestoeld, gevolgd moet worden is dit niet overal mogelijk.

Een andere wens, namelijk het meer gebruik maken van indicatoren, is maar beperkt mogelijk omdat de in de begroting opgenomen indicatoren hier maar ten dele in voorzien, dan wel dat de monitoring (na de ontvlechting) hier nog onvoldoende op is ingericht.

Het is onmiskenbaar dat na de complexe ontvlechting we in het jaar 2019 niet die resultaten hebben kunnen bereiken die we bij de start van deze bestuursperiode voor ogen hadden. De focus heeft vooral gelegen op het bereiken van de meest belangrijke doelen en het maximaal continueren van de dienstverlening. Indachtig het bestuursakkoord heeft een deel van de focus gelegen op de voortzetting van het duurzaam financieel beleid. Concreet betekent dit ook dat we behoudend financieel beleid hebben gevoerd met inachtneming van de risico’s die de ontvlechting, het aangaan van omvangrijke dienstverleningsovereenkomsten en het inrichten van de eigen ambtelijke organisatie met zich mee brachten. Terugkijkend op 2019 kunnen we stellen dat we per saldo toch wel het nodige hebben kunnen realiseren en dat we financieel niet uit de pas lopen. We sluiten 2019 af met positief saldo en een toename van onze reserves van 2.7 miljoen euro. Voor een belangrijk deel wordt dit veroorzaakt door de winstneming van de grondexploitaties. Wel denken wij dat een stevige reserve nodig is, omdat de komende jaren nog de nodige risico’s op ons af zien komen te beginnen met de herverdeling van het gemeentefonds en de risico’s binnen het sociaal domein ten aanzien van de WMO en jeugddossiers. In 2019 is de eerste basis gelegd om hierop te kunnen anticiperen met de reset van de P&C cyclus. Uiteraard zal ook de gemeente Ommen gevolgen ondervinden van de Coronacrisis.

In dit verslag treft u naast de verantwoording van de doelstellingen uit de begroting 2019, ook een korte weergave van andere al dan niet concreet in de begroting benoemde resultaten aan, zodat u zich een beeld kunt vormen van de in 2019 gerealiseerde resultaten.

Programmaverantwoording

1.1 Interactief Ommen

Missie

Vertrouwen en ambitie daar staan we met elkaar voor. De gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de ambtelijke organisatie samen met de inwoners van een prachtige unieke stad met daaromheen een aantal kleinere kernen en buurtschappen. Een aantrekkelijke woongemeente in het bruisende centrum van het Vechtdal waar de inwoners trots op zijn en waar iedereen zijn steentje aan bijdraagt, omdat de kracht van Ommen met haar kernen en buurtschappen zich bevindt in de samenleving.

1.1.1 Bestuur

Context, trends en ontwikkeling

De Ommer agenda

De Ommer Agenda is van de hele raad en geeft ruimte aan de samenleving om op thema's mee te denken, mee te praten en vooral mee te doen. De gemeenteraad heeft de regie over de Ommer Agenda. In dat kader heeft de gemeenteraad gekeken hoe dit in de praktijk kan worden vormgegeven. Na een uitgebreide en zorgvuldige afweging is in 2019 gekozen voor het opzetten van een concreet participatieproject. De keuze is gevallen op landgoed Het Laar. In 2020 zal dit verder inhoudelijk worden opgezet en uitgewerkt. Het idee is om samen met inwoners te onderzoeken welke (publieke) bestemmingen mogelijk zijn en hoe deze uitgevoerd kunnen worden.

Zichtbaarheid van college in samenleving

Het college is in toenemende mate zichtbaar in de samenleving door zowel individueel als collectief aanwezig te zijn op bijeenkomsten van bijvoorbeeld plaatselijk belangen, maar ook door het uitvoeren van bedrijfsbezoeken. Ook wordt er geparticipeerd in maatschappelijke initiatieven zoals de Week tegen eenzaamheid en NL- doet.

Bestuurlijke samenwerking

Het college richt zich op een actieve vertegenwoordiging van Ommen in diverse bestuurlijke verbanden, zoals lid dagelijks bestuur omgevingsdienst IJsselland, participeren in kopgroep nieuwe democratie en bestuurlijk trekker regionale energiestrategie. Deze actieve benadering wordt gewaardeerd door o.a. de provincie en de (regionale) samenwerkingspartners.

College "ontwikkelprogramma"

Onder begeleiding van een externe coach, oud burgemeester Hans Alberse, is er gewerkt in een aantal sessies aan de onderlinge samenwerking en de veranderende rol die het werken met de nieuwe organisatie vraagt. Dit traject heeft de werknaam college ontwikkelprogramma gekregen en hiervan is door het college een gezamenlijke terugkoppeling en toelichting gegeven aan de ambtelijke organisatie.

Informatiemarkt begroting

In het kader van de reset van de P&C cyclus en een ander manier van werken is er voor de raadsleden een informatiemarkt voor de begroting georganiseerd. In deze markt konden raadsleden in gesprek met medewerkers een toelichting krijgen op de technische vragen.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben wij gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Bestuur		
Overheidsparticipatie en participatie inwoners Ommen	Start Ommer Agenda voortzetten en uitwerken in 2019. Onder regie van de raad in nauwe samenwerking met de samenleving. College en nieuwe ambtelijke organisatie faciliteren. Er worden o.m. externe bijeenkomsten georganiseerd met inwoners en er komt een speciale website voor dit doel (als onderdeel van de gemeentelijke website).	In 2019 heeft raad de keuze gemaakt voor het opzetten van een concreet participatieproject m.b.t. gemeentelijk landgoed Het Laar. Inhoudelijke uitwerking en uitvoering volgen in 2020.

1.1.2 Dienstverlening

Context, trends en ontwikkeling

Digitale dienstverlening

Afgelopen jaar is de digitalisering steeds verder doorgevoerd bij Burgerzaken. Voorbeelden hiervan zijn: implementatie zaaksysteem.nl, proces naturalisatie en het proces binnengemeentelijke verhuizingen. Bij het proces binnengemeentelijke verhuizingen zonder bijzonderheden komt er geen handmatige handeling in het systeem meer aan te pas.

Basisregistraties (BRP)

In 2019 zijn verder de document- en gezichtscontroles uitgebreid. In combinatie met het project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) zijn ook adresonderzoeken uitgevoerd ter bestrijding van fraude en het verbeteren van de kwaliteit van de BRP. In de resultaten van de zelfevaluatie BRP komt naar voren dat de kwaliteit van de BRP is verbeterd en hoog is.

Verkiezingen

In 2019 zijn 3 verkiezingen gehouden. De verkiezingen voor de Waterschappen en Provinciale Staten werden tegelijk gehouden op 20 maart 2019. Op 23 mei 2019 heeft de verkiezing voor het Europees Parlement plaatsgevonden. De organisatie van al deze verkiezingen was in handen van de gemeente.

Gastvrouw/gastheer functie

Door het eerder in goed overleg beëindigen van de TUC (tijdelijke uitvoeringscontract) facilitair met de gemeente Hardenberg is er ruimte ontstaan om een deel van deze zaken overeenkomstig visiedocument zelf te gaan uitvoeren. Dit resulteert in het per 1 januari 2020 weer fysiek kunnen bezetten van de balie c.q. frontoffice.

1.1.3 Communicatie en interactie met burgers

Context, trends en ontwikkeling

Burgerjaarverslag

Op verzoek van de raad is het burgerjaarverslag geherintroduceerd. In het Burgerjaarverslag vatten we het jaar 2018 samen. Dit verslag werd gepubliceerd in het Ommer Nieuws.

Bezoek commissaris van de Koning

Het bezoek van de commissaris van de Koning bood in september de gelegenheid aan een kleine 100 vrijwilligers om het belang van de activiteiten van de vereniging of stichting toe te lichten. De commissaris sprak hen uitgebreid op een aantal locaties waar zij hun activiteiten verrichten en tijdens het plenaire interview in het Bostheater. Ook de gemeenteraad kwam deze middag in gesprek met de commissaris en betrokken vrijwilligers.

Website

De gemeentelijke website is deels tekstueel aangepast, er is een begin gemaakt met het vervangen van tekst door pictogrammen. Hiermee wordt de website beter 'leesbaar' door een bredere doelgroep. Ook een aantal aanvraagformulieren werd herzien en vereenvoudigd. In 2020 wordt dit voortgezet.

Overleg agrarische sector

In oktober nodigden we alle agrariërs in Ommen persoonlijk uit voor een gesprek met het bestuur van Ommen. Tijdens vier bijeenkomsten op verschillende erven boden we hen een luisterend oor voor de actuele ervaringen rond de stikstofwetgeving.

Ommerschans

Ommerschans kreeg een aangepaste status als uitkomst voor de aanvraag voor de titel Werelderfgoed. Bij de aanvraag werd naast de "Vereniging Ommerschans" gezamenlijk opgetrokken met de andere (internationale) locaties van de koloniën van Weldadigheid.

Initiatieven uit de samenleving en inwonersgericht werken

Zomp

In Ommen leeft de lang gekoesterde wens een Vechtzomp te bouwen. Onder begeleiding van een professionele bouwmeester gaan Ommer vrijwilligers de reconstructie realiseren met zoveel mogelijk bouwmaterialen uit het Vechtdal.

Fietstunnel Coevorderweg

De fietstunnel onder de Coevorderweg aangelegd bij CBS Hoogenraven zat onder de graffiti en heeft dankzij initiatief van het Plaatselijk Belang Stegeren-Junne een make-over gekregen. Leerlingen van het Vechtdal College werkten maandenlang aan de kunstzinnige wandbeschilderingen van de tunnel. Ook bij de feestelijke opening van de tunnel speelden leerlingen van beide scholen een rol.

Participatieproject bruggetje Dante

Inwoners van wijk Dante konden hun voorkeur uitspreken en gaven de voorkeur aan het behoud van het bruggetje in hun wijk. In 2020 worden de werkzaamheden voor behoud van de brug uitgevoerd.

Stichting 75 jaar vrijheid

Stichting 75 jaar Vrijheid Ommen werd opgericht. Vanuit de Ommer samenleving zijn zij de initiatiefnemer van het vierings- en herdenkingsprogramma in 2020.

Kaderstellend beleid

- Uitgangspuntennotitie Communicatie
- Bestuursakkoord Samen Ommen! 2018-2022
- Beleidsnotitie Interactieve beleidsvorming en burgerparticipatie
- Kwaliteitshandvest 'Hoe gemeente Ommen u van dienst is'
- Nota Sociaal Domein

Beleidsindicatoren Commissie Depla

Taakveld:	Indicator:	Eenheid:	Bron:
Bedrijfsvoering	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting
		2016	-
		2017	-
		2018	-
		2019	-
Eventuele toelichting:			
Bedrijfsvoering	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens (BOH)
		2016	6,4
		2017	6,5
		2018	6,5
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Bedrijfsvoering	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting (BOH)
		2016	18,28 (R2016)
		2017	19,38 (R2017)
		2018	18,88 (BnW 2018)
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Bedrijfsvoering	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens (BOH)
		2016	6,2
		2017	6,1
		2018	6,3
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Bedrijfsvoering	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting
		2016	-
		2017	-
		2018	-
		2019	-
Eventuele toelichting:			

Middelen

Bedragen x € 1.000	B 2019	BnW 2019	R 2019	Vershil
Baten				
1.1 Bestuur	0	0	52	52
1.2 Dienstverlening	210	225	275	50
1.3 Communicatie en interactie met burgers	0	0	0	0
Totaal baten	210	225	327	102

Lasten				
1.1 Bestuur	-1.542	-7.219	-5.792	1.427
1.2 Dienstverlening	-1.400	-1.033	-1.052	-20
1.3 Communicatie en interactie met burgers	-79	-79	-91	-12
Totaal lasten	-3.021	-8.331	-6.936	1.395

Saldo				
1.1 Bestuur	-1.542	-7.219	-5.740	1.479
1.2 Dienstverlening	-1.190	-807	-777	30
1.3 Communicatie en interactie met burgers	-79	-79	-91	-12
Totaal saldo	-2.810	-8.105	-6.608	1.497

1.2 Duurzaam Ommen

Missie

In een duurzaam Ommen zijn bewoners, ondernemers en gebruikers tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving en richten ontwikkelingen zich op het voorzien in de huidige behoefte zonder de belangen van de toekomstige generaties in gevaar te brengen. De komende jaren speelt duurzaamheid daarom een belangrijke rol en is uitgangspunt bij alles wat we doen. De gemeente inclusief de ambtelijke organisatie heeft hierbij een belangrijke voorbeeldfunctie.

1.2.1 Milieu en Duurzaamheid

Context, trends en ontwikkeling

Algemeen

Op 28 juni 2019 heeft het Kabinet het Klimaatakkoord gepresenteerd. Het doel van het akkoord is om in 2030 de uitstoot van CO₂ met 49 procent terug te dringen. Belangrijke onderdelen van het Klimaatakkoord voor onze gemeente zijn de Regionale Energiestrategie en de Transitievisie warmte. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is uitgangspunt bij de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen.

Duurzaamheidsprogramma

Om een goede vertaalslag vanuit het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie te maken is er nog geen duurzaamheidsprogramma opgesteld. In mei 2019 is in afstemming met de raadscommissie afgesproken dat het proces omgevingsvisie en energietransitie parallel lopen. Eind 2019 is dit proces opgestart. De Startnota RES is ná een oriëntatie in mei in december 2019 vastgesteld door de Raad.

Transitievisie warmte

Ten aanzien van de Transitievisie Warmte is in het najaar een sprintsessie gehouden waarbij diverse stakeholders betrokken waren. Ook is de Raad geïnformeerd over de eerste verkenningen van deze sprintsessie.

Overige resultaten

Naast de genoemde ontwikkelingen zijn ook de 'reguliere' werkzaamheden rondom duurzaamheid voortgezet. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de uitvoering van het Energieloket, het stimuleren en ondersteunen van lokale initiatieven o.a. postcoderoos en het project energie neutraal renoveren. Ook is in samenwerking met Natuur en Milieu Overijssel een energiebroedplaats georganiseerd. Doel hiervan was om lokale energieprojecten aan te jagen. Onder andere in Beerze en Giethmen worden nu initiatieven opgestart.

Asbest

Het plan van aanpak om uitvoering te geven aan het asbestdakenverbod is niet opgesteld. Dit omdat op 4 juni 2019 de Eerste Kamer het wetsvoorstel wat het asbestdakenverbod mogelijk moest maken heeft verworpen.

WABO

De milieutaken die onder het zogenoemde basistakenpakket vallen worden door de Omgevingsdienst IJsselland (ODIJ) uitgevoerd. Hiermee voldoet de gemeente aan de wettelijke eisen voor de uitvoering van de milieutaken. Er zijn in 2019 56 meldingen/vergunningen milieubeheer behandeld en 66 milieucontroles uitgevoerd. Verder ziet de ODIJ toe op uitvoering van bodem, geluid en asbesttoezicht en functioneert als adviseur bij deze vraagstukken.

Verduurzaming eigen vastgoed voorraad

Het project zonthermie is in 2019 gestart. Dit project draagt bij aan het verder verduurzamen van de gemeentelijke vastgoed voorraad. Vrijwel alle gebouwen uit de vaste voorraad zijn voorzien van PV-panelen. Het uitbreiden van het aantal PV-panelen op de resterende gebouwen is (tijdelijk) stil komen te liggen vanwege een te beperkte net-capaciteit. Deze beperking is in de loop van 2019 opgelegd door de netbeheerder en geldt voor groot verbruikers.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Milieu en duurzaamheid		
Milieubeleid Scheppen van integrale kaders voor het gemeentelijk milieubeleid en duurzame ontwikkeling.	Integraal milieuvadvis uitbrengen bij projecten / plannen in de startfase.	Werkzaamheden worden uitgevoerd door de Omgevingsdienst IJsselland. Milieuvadvis maak integraal onderdeel uit van de startfase.
Duurzaamheid Versnellen van de energietransitie, zoals vastgelegd in het nieuwe duurzaamheidsprogramma 2019-2022. Bewustwording over het asbestdakenverbod vergroten, met als doel een versnelling te creëren zodat alle asbestdaken voor 2024 verwijderd zijn.	Uitvoering geven aan het programma Duurzaam Ommen 2019-2022:	Het programma Duurzaam Ommen is ivm oa vaststelling Klimaatakkoord en de impact daarvan niet opgesteld. zie ook tekst hiervoor.
	Uitvoering geven aan het plan van aanpak Asbest. Structureel budget van € 30.000.	Door het verwerpen van het asbestdakenverbod door de Eerste Kamer is het plan van aanpak niet opgesteld.
WABO - Omgevingsdienst IJsselland Op basis van duidelijke kaders uitvoering geven aan de WABO (milieu) op gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.	Uitvoeren van de in het Vergunning, Toezicht en Handhaving Uitvoeringsplan 2019 (VTH-UP 2019) opgenomen programmering.	De Omgevingsdienst IJsselland voert voor de gemeente de VTH-werkzaamheden uit op basis van ons VTH-UP.
	Opstellen en vastleggen van het Jaarverslag 2018 (Wabo-taken, APV en bijzondere wetten).	Het jaarverslag 2018 is tijdig (1e kwartaal van 2019) opgesteld en vastgesteld.
	Opstellen en vaststellen van het Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Uitvoeringsplan 2020 (VTH-UP 2020).	Het VTH-UP 2020 is tijdig (voor 1 januari 2020) opgesteld en vastgesteld.

1.2.2 Reiniging en afvalinzameling

Context, trends en ontwikkeling

Algemeen

De afgelopen jaren heeft de gemeente verschillende stappen gezet om méér grondstoffen gescheiden in te zamelen en het restafval navenant te laten dalen. Onze gemeente heeft de landelijke doelstellingen qua hoeveelheid restafval en scheidingspercentage ruimschoots gehaald. De volgende stap is gericht op het verder verbeteren van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen. Financieel neemt de druk op de heffing toe vanwege de verhoging van de afvalstoffenbelasting, de afname van opbrengsten van grondstoffen en de

dalende vergoedingen vanuit het verpakingsconvenant. Ook het import verbod van China voor oud papier speelt hierbij een belangrijke rol.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Reiniging en afvalverzameling		
Afvalinzameling - Continueren van huidige kwaliteit inzameling tegen zo laag mogelijke kosten. - Duurzaam gebruik grondstoffen door maximale scheiding van waardevolle grondstoffen. - Reductie van de hoeveelheid huishoudelijk restafval.	Geen.	De landelijke doelstellingen qua hoeveelheid restafval en scheidingspercentage worden ruimschoots gehaald. De Raad wordt hierover via de jaarlijkse grondstoffenmonitor geïnformeerd.

1.2.3 Riool en water

Context, trends en ontwikkeling

Gemeentelijk Rioleringsplan

In het Gemeentelijk Rioleringsplan Ommen 2018-2022 is uitgewerkt hoe we ons riolerings- en watersysteem de komende 5 jaar gaan onderhouden en optimaliseren. Het motto daarbij is 'sober en doelmatig'.

Samenwerking in de waterketen

De samenwerking met de waterketenpartners is gecontinueerd. Dit heeft onder meer geresulteerd in de aanschaf van een gezamenlijke hoofdpomp voor onze rioolgemalen. Met een dergelijke hoofdpomp bewaken we het functioneren van onze rioolgemalen.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

In 2019 zijn de stress-testen afgerond. De stresstesten geven een eerste inzicht in waar er knelpunten te verwachten zijn, bijvoorbeeld bij extreme neerslag, maar ook bij langdurige droogte of grote hitte. Op basis van deze stresstesten zijn we inmiddels begonnen met een risicodialog. In deze dialoog gaan we met onze stakeholders (inwoners, woningbouwverenigingen, belangengroepen, etc.) in gesprek over de benoemde knelpunten en werken we samen oplossingsrichtingen uit. Deze dialoog wordt in 2020 afgerond.

Rioolinspecties

In 2019 hebben we de riolering geïnspecteerd en gereinigd in de wijk Alteveer (deels), en in de kern Beerzerveld. Als resultaat van de inspecties in 2018 is de vrijvervalriolering gerepareerd in De Wolfskuil.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Riool en water		
In het GRP is een aantal doelen omschreven. Bescherm	Werken vanuit vastgesteld GRP 2018-2022.	In 2019 hebben we gewerkt vanuit de kaders van het GRP 2018-2022. De gestelde doelen voor 2019 hebben we gehaald.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
volksgezondheid • Beperk overlast en hinder • Voorkom schade • Spaar het milieu	Uitvoering groot onderhoud van gemalen volgens bestek.	Het groot onderhoud aan onze rioolgemalen hebben we volgens het bestek uitgevoerd.
	Regulier (planmatig) onderhoud, reiniging en inspectie aan het rioleringsstelsel volgens bestek.	In 2019 hebben we de riolering geïnspecteerd en gereinigd in de wijk Alteveer (deels), en in de kern Beerzerveld,
	Reparatie vrijvervalriolering n.a.v. inspecties 2018.	We hebben de vrijvervalriolering gerepareerd in De Wolfskuil. Dit betrof het zogenaamde relinen. Hierbij wordt een rioolbuis van binnenuit gerepareerd. Graafwerkzaamheden zijn daarbij nauwelijks nodig
	Kolken reinigen.	De kolken hebben we gereinigd volgens de in het GRP afgesproken reinigingsstrategie.
	Verminderen van vuilemissie via riool. Het o.a. afkoppelen daar waar dat mogelijk en economisch verantwoord is en hemelwater in inbreidingsplannen en/of reconstructieplannen via bodempassages afvoeren naar oppervlaktewater of infiltreren in de bodem.	In 2019 hebben we in de nieuwbouwplannen het regenwater niet aangesloten op de riolering. Het regenwater wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater.
	Het reserveren van voldoende ruimte om overlast als gevolg van neerslag in stedelijke gebied te voorkomen.	In 2019 hebben we in de nieuwbouwplannen voldoende ruimte gereserveerd voor het bergen van water.
	Implementeren structureel onderhoud watersysteem (duikers / baggeren / etc).	In 2018 hebben we de beheergegevens van het watersysteem geactualiseerd. In 2019 hebben we gebaggerd op basis van deze actuele gegevens. We hebben baggerwerkzaamheden uitgevoerd in De Rotbrink en in de kern Beerzerveld.
	Opstellen waterstructuurplannen (ihkv klimaatrobuust maken riolerings- en watersysteem.	In 2019 hebben we de stresstesten uitgevoerd en hebben we onder andere inzichtelijk gemaakt op welke locaties er bij extreme neerslag een verhoogde kans is op wateroverlast.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie	Afronden stresstesten voor de thema's wateroverlast, overstromingsrisico, droogtestress en hittestress en starten van de risicodialoog met belanghebbenden.	De stresstesten hebben we in 2019 afgerond. Verder zijn we gestart met de risicodialoog. Deze wordt in 2020 gecontinueerd.

1.2.4 Openbaar groen, natuur en landschap

Context, trends en ontwikkeling

Eikenprocessierups

2019 is in het teken komen te staan van de eikenprocessierups, doordat in heel Overijssel en landelijk de overlast enorm was. Ook in Ommen is er volop inzet gepleegd om de overlast te bestrijden en een nieuwe aanpak op te stellen om te komen tot een betere beheersing van deze plaag. Naast preventief en curatief bestrijden van de rupsen is de biodiversiteit daarbij belangrijk. In het begin van 2019 is een nestkastjes-actie gehouden. Bewoners die in de nabijheid wonen van eiken met eikenprocessierupsen hebben hier gebruik van gemaakt en hebben bij de gemeente één of meer nestkastjes opgehaald en opgehangen.

Bermmaaisel als bodemverbeteraar

In samenwerking met De Ommer Marke en andere partners is het project OMAB (Organische materialen als bodemverbeteraar) in 2019 gecontinueerd. In een aantal pilots leveren wij bermmaaisel dat wordt verwerkt tot Bokashi of compost als bodemverbeteraar op landbouwgronden. Een nieuwe vergelijkbare pilot is in 2019 van start gegaan in samenwerking met Plaatselijk Belang Ommerkanaal. In deze pilot wordt het bermmaaisel door de boer zelf geoogst en daarna gebruikt als bodemverbeteraar.

Natuur en Landschap

De samenwerking op het gebied van natuur- en landschapsbeheer met andere partijen is belangrijk. De gemeente werkt o.a. samen met de Ommer Marke, Landschap Overijssel, Natuur en Milieu, Staatsbosbeheer, landgoederen en de waterschappen. De ambitie is om het draagvlak en de zorg voor de natuur te verbreden door burgerinitiatieven voor lokale natuurprojecten te stimuleren, bijvoorbeeld via ondersteuning door de Groene Loper Vechtdal.

Ruimte voor de Vecht

Het programma Ruimte voor de Vecht (RvdV) heeft in 2019 een vervolg gekregen. In voorgaande jaren werd het programma getrokken en grotendeels gefinancierd door de provincie.

In het collegeprogramma is in de deelname aan RvdV voorzien. De kosten bedragen €33.000.

Uit dit bedrag worden ook de kosten betaald voor ondersteuning, communicatie en specialistisch advies. In 2019 heeft de raad geld vrij gemaakt voor de realisatie van een pontje bij Varsen.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben wij gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Openbaar groen, natuur en landschap		
Natuur en landschap Groen draagt bij aan de identiteit en het karakter van Ommen en de kernen / buurtschappen en heeft een belangrijke recreatieve gebruikswaarde (GOP).	- Met organisaties als de Ommer Marke, Landschap Overijssel, Natuur en Milieu en waterschappen wordt de samenwerking voortgezet. - De zorg voor de natuur wordt verbreed door burgerinitiatieven voor lokale natuurprojecten te stimuleren, bijvoorbeeld via ondersteuning door de Groene Loper Vechtdal.	De samenwerking met de organisaties is voortgezet en bij Ruimte voor de Vecht is gekozen voor een gebiedsbenadering. Lokale initiatieven hebben een beroep gedaan op de gemeente en Groene Loper Vechtdal, de OMAB pilot en lokale natuurprojecten zijn financieel ondersteund.
Het bieden van een duurzaam, bruikbaar en aantrekkelijk cultuurlandschap.	Voor prestaties en activiteiten zie eerste doelstelling.	
	Initiatieven van landgoederen en andere terreineigenaren voor nieuwe economische dragers worden ondersteund.	De lopende contacten zijn voortgezet en enkele landgoederen zijn bezig met nieuwe visies.
Openbaar groen Handhaving van het kwaliteitsbeeld van openbaar groen op niveau B; centrum op niveau A.	Geen nieuwe activiteiten gepland.	Verwezen wordt naar de paragraaf kapitaalgoederen.

1.2.5 Begraafplaatsen

Context, trends en ontwikkeling

Algemeen

De gemeente Ommen exploiteert vier begraafplaatsen. In de exploitatie streven we naar een optimale balans tussen kostendekkendheid enerzijds en het hanteren van marktconforme tarieven anderzijds. We zien de laatste jaren het aantal grafuitgiftes en begravingen teruglopen, waardoor de kostdekkendheid onder druk staat. Om de kosten te beperken hebben we eind 2019 een bezuiniging doorgevoerd in het beheer en onderhoud. Het gaat hier in de eerste plaats om een verbetering van de doelmatigheid, dus geen structurele verlaging van het onderhoudsniveau.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: begraafplaatsen		
- De gemeentelijke begraafplaatsen bieden voldoende gelegenheid tot begraven en gedenken in een rustige en goed verzorgde omgeving. - We streven op jaarbasis naar een exploitatie die maximaal 100% kostendekkend is, bij tarieven die marktconform zijn.	Geen bijzondere activiteiten gepland voor 2019.	ja, regulier beheer en onderhoud.

Kaderstellend beleid

Milieu en duurzaamheid

- Vergunningverlening, toezicht en handavingsuitvoeringsplan 2019
- VTH-beleid 2017-2021
- LHS Landelijke Handavingsstrategie
- Programma Duurzaam Ommen 2019-2022
- Kaderstellend geluidbeleid Ommen
- Notitie geluidbeleid landbouw
- Nota Bodembeheer IJsselland met bodemkwaliteitskaart IJsselland

Reiniging en afvalinzameling

- IBOR Ommen (2014)

Riool en Water

- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022

Openbaar groen, natuur en landschap

- Groenstructuurplan Ommen
- Groenstructuurplannen voor de dorpen Beerzerveld, Lemele en Witharen
- Bomenbeleidsplan
- Bomenstructuurplannen binnen en buiten de bebouwde kommen
- Bosbeheerplan (Forest Steward Council ;FSC)
- Landschapsontwikkelingsplan Ommen 2011
- Gemeentelijk Omgevingsplan Ommen
- IBOR plan (2014)

Begraafplaatsen

- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2014

Verhardingen, verlichting en kunstwerken

- Meerjarenonderhoudsplan onderhoud weg verhardingen (2017 - 2019)
- Meerjarenplan bermversterking (2016 - 2018)
- IBOR plan (2014)
- LIOR, "Licht in de openbare ruimte" (2016)
- Strategische visie kunstwerken (2017)

Gebouwen & Gronden

- Nota Vastgoedmanagement 2015-2018 (wordt in 2018 geactualiseerd)
- Restgroenstroken beleid

Indicatoren

Doel	Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (jaar)	Streefwaarden			
					2019	2020	2021	2022
2	Reiniging en afvalinzameling							
	Hergebruik % afvalstromen (Bronscheiding)	P	Monitor	55 (2011)	90	90	90	90
	Straatreiniging kwaliteitsniveau centrum	E		geen	A	A	A	A
	Straatreiniging kwaliteitsniveau overige gebieden	E		geen	B	B	B	B
3	Riool en water							
	NEN 3398 aangepast aan de Ommense norm. Classificatie waarschuwingsmaatstaf en ingrijpmaatstaf 3- 4	E	verbreed GRP 2018- 2022	2015 (cyclus 6 jaar)	2-3	2-3	2-3	2-3
4	Openbaar groen, natuur en landschap							
	gemiddelde cijfermatige score op kwaliteitsniveau B (hele gemeente) eis: tussen 5,5 en 7,4	E	Maandelijkse schouw beeldbestek	B 7,1 (2013)	B 7,1	B 7,1	B 7,1	B 7,1
	gemiddelde cijfermatige score op kwaliteitsniveau A (centrum) eis: tussen 7,5 en 9,4	E	Maandelijkse schouw beeldbestek	7,7 (2013)	A 7,7	A 7,7	A 7,7	A 7,7
5	Begraafplaatsen							
	Aantal nog beschikbare graven op basis van gemiddelde uitgifte van 63 graven per jaar			eind 2016: 2.246 graven	2.055	1.992	1.929	<1.900
	1 – Laarmanshoek	E	OG	1.366	1.221	1.174	1.127	<1.100
	2 – Beerzerveld	E	OG	880	834	818	802	<800
6	Verhardingen							
	gemiddelde cijfermatige inspectiewaarde CROW: tussen 5,0 en 7,9. Beeld kwaliteitsniveau(overige structuurgebieden) eis:CROW: B (wijk Laarakkers en De Strangen beeldkwaliteit waarde D)	P	CROW schouw systematiek	B 6,8 2016	B	B	B	B

Doel	Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (jaar)	Streefwaarden			
					2019	2020	2021	2022
	gemiddelde cijfermatige inspectiewaarde CROW : tussen 8 en 10. Beeldkwaliteitsniveau eis:CROW A (centrum)	P	CROW schouw systematiek	A+ 9,0 2016	A	A	A	A
E = effectindicator P = prestatie-indicator								

Beleidsindicatoren Commissie Depla

Taakveld:	Indicator:	Eenheid:	Bron:
Omgevingskwaliteit	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS
		2016	1,1
		2017	1,4
		2018	2,2
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Omgevingskwaliteit	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS
		2016	63
		2017	60
		2018	60
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			

Middelen

Bedragen x € 1.000	B 2019	BnW 2019	R 2019	Vershil
Baten				
2.1 Milieu en Duurzaamheid	4	4	23	19
2.2 Reiniging en afvalinzameling	2.203	2.203	2.093	-109
2.3 Riool en water	1.663	1.663	1.699	36
2.4 Openbaar groen, natuur en landschap	246	315	153	-161
2.5 Begraafplaatsen	312	262	237	-25
Totaal baten	4.427	4.446	4.206	-240

Lasten				
2.1 Milieu en Duurzaamheid	-532	-454	-421	33
2.2 Reiniging en afvalinzameling	-1.843	-1.752	-1.709	43
2.3 Riool en water	-1.422	-1.402	-1.117	285
2.4 Openbaar groen, natuur en landschap	-1.531	-1.074	-1.072	2
2.5 Begraafplaatsen	-391	-255	-252	3
Totaal lasten	-5.719	-4.937	-4.571	366

Saldo				
2.1 Milieu en Duurzaamheid	-527	-450	-397	52
2.2 Reiniging en afvalinzameling	360	451	385	-66
2.3 Riool en water	241	261	582	321
2.4 Openbaar groen, natuur en landschap	-1.285	-760	-919	-159
2.5 Begraafplaatsen	-80	7	-16	-22
Totaal saldo	-1.291	-491	-365	125

1.3 Veilig Ommen

Missie

In de gemeente Ommen kunnen inwoners en bezoekers veilig wonen, werken en recreëren. Aantastingen van de veiligheid worden integraal aangepakt. De brandweer- en rampenbestrijdingsorganisatie is continu paraat. De gemeente geeft als regisseur de veiligheidsproblemen aan, brengt (veiligheids)partners bij elkaar, stimuleert goede samenwerking en streeft eenduidige prioriteitstelling na.

1.3.1 Integrale veiligheid

Context, trends en ontwikkeling

Veiligheidsbeleid

De nota integraal veiligheidsbeleid 2019/2020 is vastgesteld. In deze nota is de basis gelegd voor de nog op te stellen visie integrale veiligheid.

Drank- en Horecawet

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving van de Drank- en Horecawet (DHW). In het Preventie- en handavingsplan "Integrale aanpak Drank- en Horecawet" is opgenomen dat deze taak aansluit op de preventieve alcoholmatigingsmaatregelen. De controles zijn uitgevoerd.

Veiligheid bij evenementen

We kennen een groot aantal evenementen. Deze evenementen leveren een bijdrage aan de aantrekkingskracht van de gemeente. De evenementen leveren echter ook overlast en risico's op voor deelnemers, bezoekers en omstanders. Het proces van vergunningverlening, controle en handhaving is ingericht op risicobewustheid bij zowel de organisatoren, de adviespartners als de gemeente. Er zijn in 2019 in totaal 125 evenementenvergunningen verleend.

Veiligheidsoverleg

Periodiek wordt er onder leiding van de burgemeester een veiligheidsoverleg gehouden. Hierin zijn alle diensten betrokken op het gebied van veiligheid en worden casussen integraal behandeld en of geëvalueerd.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Integrale veiligheid, veilig wonen en recreëren		
Uitvoeren duurzaamheidsambities (zie ook programma lijn "Duurzaam Ommen").	De beleidskeuzes zijn vastgelegd in het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)-plan.	Ja.
Beschikbaar hebben van plannings en begrotingen voor het onderhouden van het wegennetwerk incl. kunstwerken en openbare verlichting.	Opstellen reservelijst bermverbetering wegen buiten de bebouwde kom.	Ja.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Veilige woon- en leefomgeving: verhoging van subjectieve veiligheid.	Aanpak casuïstiek verwarde en/of overlast gevende personen en of groepen.	Ja, met onder andere politie, samen doen en woningbouwvereniging is samengewerkt in casuïstiek met betrekking tot overlastgevende en/of verwarde personen.
Bedrijvigheid en veiligheid: verhoging van het objectieve en subjectieve veiligheid.	Structurele inzet op handhaving recreatieparken;	Nee, de focus is gelegd op project Vitale Vakantieparken.
	Uitvoeren toezichttaken in het kader van de Drank- en Horecawet (DHW).	Controles zijn uitgevoerd.
	Verder implementeren proces van vergunningverlening, controle en handhaving (evenementen).	Het proces is ingericht op risicobewustheid bij zowel de organisatoren, de adviespartners als de gemeente.
Fysieke veiligheid: Brandveilig leven.	Versterken van bewustwording, preventie en preparatie van inwoners, bedrijven en bezoekers.	De brandweer heeft vanuit de Veiligheidsregio ingezet op bewustwording en preventie. Ook is de brandweer betrokken bij het keurmerk veilig ondernemen.
Integriteit en veiligheid: Ondernijning.	Versterken bewustwording bij inwoners en organisaties in de gemeente Ommen.	Er is door het RIEC Oost Nederland een ondernijningsbeeld gemaakt voor de gemeente Ommen.
	Versterken van het instrumentarium en kennis.	Met behulp van bijeenkomsten en cursussen is de kennis versterkt.
• Veiligheid in stand houden installaties duurzaam en effectief beheer openbare verlichting. • Uitvoeren duurzaamheidsambities (zie ook programma lijn "Duurzaam Ommen").	Continuering van beheer en onderhoud.	Ja.
	De beleidskeuzes die in het najaar van 2013 in het IBOR-plan zijn gemaakt vertalen naar de uitgangspunten voor het beheer per structuurgebied.	Ja.

1.3.2 Brandweer

Context, trends en ontwikkeling

De brandweer is met ingang van 1 januari 2014 overgegaan naar de Veiligheidsregio. De indicatoren zullen via de reguliere cyclus in de Veiligheidsregio aan de orde komen.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Brandweer continu paraat		
Minder persoonlijke en materiële schade, handhaven paraatheid en minder loze meldingen	Zie begroting Veiligheidsregio.	Zie jaarverslag Veiligheidsregio.

1.3.3 Rampen en zware ongevallen

Context, trends en ontwikkeling

Burgemeester en wethouders zijn belast met de organisatie van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. In 2019 is twee keer in samenwerking met de veiligheidsrisico een oefening gehouden. Verder is er gewerkt aan een nieuw beleidsplan.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden bereiken?
Programma onderdeel: Rampenbestrijding continu paraat.		
Crisiscentrum binnen 1 uur na alarmering inzetbaar en de planvorming is gebaseerd op actueel risicobeleid.	Zie begroting Veiligheidsregio.	Zie jaarverslag Veiligheidsregio.

Kaderstellend beleid

- GOP (Gemeentelijk Omgevingsplan 2012)
- IBOR Ommen (2014)
- LIOR Ommen (2016)
- Integraal Veiligheidsplan (2019-2020)

Indicatoren

Voor de indicatoren verwijzen wij u naar de lokale documenten meerjaren teamplan politie Vechtdal, welke gebaseerd is op de Veiligheidsstrategie van de Eenheid Oost en het Meerjarenplan van de Veiligheidsregio IJsselland.

Beleidsindicatoren Commissie Depla

Taakveld:	Indicator:	Eenheid:	Bron:
Omgevingskwaliteit	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
		2016	2,6
		2017	1,4
		2018	2,6
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Omgevingskwaliteit	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
		2016	3,7
		2017	4,0
		2018	3,1
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Omgevingskwaliteit	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
		2016	7,8
		2017	2,3
		2018	4,5
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Omgevingskwaliteit	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt
		2016	108
		2017	149
		2018	66
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Omgevingskwaliteit	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
		2016	1,1
		2017	1,1
		2018	0,6
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			

Middelen

Bedragen x € 1.000	B 2019	BnW 2019	R 2019	Vershil
Baten				
3.1 Integrale veiligheid	190	190	197	6
3.2 Brandweer	81	81	81	0
3.3 Rampen en zware ongevallen	0	0	0	0
Totaal baten	271	271	277	6
Lasten				
3.1 Integrale veiligheid	-2.350	-1.978	-1.977	1
3.2 Brandweer	-34	-34	-40	-6
3.3 Rampen en zware ongevallen	-10	-10	-3	7
Totaal lasten	-2.395	-2.023	-2.021	2
Saldo				
3.1 Integrale veiligheid	-2.160	-1.788	-1.781	7
3.2 Brandweer	46	46	40	-6
3.3 Rampen en zware ongevallen	-10	-10	-3	7
Totaal saldo	-2.124	-1.752	-1.743	8

1.4 Bereikbaar Ommen

Missie

Een goede infrastructuur van wegen, fietspaden en openbaarvervoerbindingen zijn onmisbaar voor de gemeente Ommen.

De gemeente onderhoudt haar wegen binnen en buiten de bebouwde kom op basis niveau B (basisniveau CROW (Centrum voor regelgeving en onderzoek in grond, wegen en waterbouw en verkeerstechniek).

Er is de afgelopen jaren in en om het centrum van Ommen veel veranderd in de openbare ruimte als gevolg van herinrichtingen. Deze veranderingen hebben naar verwachting een positief effect op het wonen, winkelen en recreëren. Met het herinrichten van openbaar gebied wordt ook een impuls gegeven met het verder op orde hebben van de staat van het onderhoud van de openbare ruimte en de verkeersveiligheid.

De gemeente is regelmatig in overleg met de Provincie over reconstructie van de N48 en de N340. De belangen van de gemeente worden zo onder de aandacht gehouden.

Het beleid op het gebied van openbaar vervoer wordt door de provincie herijkt. Dit is een gevolg van nieuwe wetgeving welke van invloed kan zijn op het gebruik van openbaar vervoer alsmede een gevolg van lagere bijdragen van de Rijksoverheid.

1.4.1 Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte

Context, trends en ontwikkeling

Wegen

In 2019 is de kwaliteit van het gehele wegennet geïnspecteerd. Op basis van de uitkomsten is een meerjarig onderhoudsplan 2020 - 2022 opgesteld. Het onderhoud is waar mogelijk gecombineerd met andere werkzaamheden, zoals riolering - en herinrichtingsprojecten. Ook is het bermverstevigingsprogramma verder uitgevoerd. Er is tijdelijk vertraging ontstaan in de afvoer van overtollige bermgrond als gevolg van de PFAS problematiek.

Strategische onderhoudsvisie civieltechnische kunstwerken

In 2019 is onderhoud uitgevoerd op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. In samenwerking met een deel van de inwoners uit de wijk Dante is een plan gemaakt voor de vervanging van de brug Broekdijkje.

Brug Junne

In 2019 is gewerkt aan de planvorming voor de vervanging van de brug in Junne. Dit in samenwerking met het waterschap die voornemens is de stuw te renoveren. Er is een klankbordgroep geformeerd die, naast diverse stakeholders, wordt betrokken bij de planvoorbereiding om de communicatie te verbeteren. Eind 2019 is een informatieavond georganiseerd. Verder zijn diverse onderzoeken uitgevoerd, waaronder een verkeersonderzoek.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Beheer wegen, kunstwerken en voorzieningen in de openbare ruimte.		
Het garanderen van de veiligheid van weggebruik en een duurzaam beheer van wegen.	Groot onderhoud op basis van het meerjarenprogramma.	Met uitzondering van de Arriënveldsweg is het onderhoudsprogramma 2019 uitgevoerd

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
	Verder intensiveren van de samenwerking met overige wegbeheerders.	In 2019 is met diverse wegbeheerders overleg gevoerd o.a. v.w.b. het opstellen en afstemmen van een nieuw onderhoudsprogramma.
Het garanderen van de veiligheid van het gebruik en een duurzaam beheer van kunstwerken.	Werken vanuit de in 2018 vastgestelde strategische visie kunstwerken en een meerjarenonderhoudsplan.	We hebben het jaarplan 2019 overeenkomstig uitgevoerd.

1.4.2 Verkeer en vervoer

Context, trends en ontwikkeling

Bereikbaarheid

De Vechtdalverbindingen (N340/N48/N377) worden de komende jaren structureel verbeterd. De provincie heeft het werk in 2019 aanbesteed. Dit heeft geleid tot realisatie van alle optimalisatiemaatregelen. Binnen Ommen worden hierdoor extra ecoducten gerealiseerd. De gemeente is in gesprek geweest met de provincie of de situatie bij de aansluiting Hessenweg-west niet ook ongelijkvloers kan worden.

De gemeente heeft de uitvoeringsplannen van de provincie en de aannemer beoordeeld en is actief betrokken bij de realisatie van dit project.

Ontsluitingsstructuur

De ontsluitingsstructuur van Ommen staat al enkele jaren ter discussie. Voor beleidsontwikkeling is het huidige verkeersbeeld goed in beeld gebracht. Hiervoor een uitgebreid verkeersonderzoek uitgevoerd.

Integrale uitvoeringsagenda

We zijn begonnen met het opstellen van een integrale uitvoeringsagenda door eerst een inventarisatie te doen. Hierbij is breder gekeken dan alleen naar verkeersprojecten. Nadrukkelijk zijn de raakvlakken met recreatie/toerisme, ruimtelijke ontwikkeling en landschap opgezocht. Ook de wensen van plaatselijke belangen en andere bewonersgroepen zijn zo veel mogelijk in beeld gebracht.

Julianastraat/ Schurinkstraat

In 2019 heeft de reconstructie van de Julianastraat/ Schurinkstraat plaatsgevonden. Het verkeer ondervond hinder van de werkzaamheden en de toename van verkeer op de uitwijkroutes veroorzaakte overlast. Er zijn verkeerstellingen verricht en deze laten over het algemeen een lichte verbetering zien qua hoeveelheid en snelheid van het verkeer. Omdat er zich in het eerste half jaar na oplevering twee ernstige ongevallen hebben voorgedaan op zebrapaden, wordt er versneld een evaluatie uitgevoerd en zijn er noodmaatregelen genomen.

Integraal verkeersplan Sporthal en Kindplein West

In overleg met een klankbordgroep zijn de eerste stappen gezet voor een verkeersveilige schoolomgeving. Het programma van eisen voor de schoolterreininrichting is gezamenlijk vastgesteld. Daarmee ligt de locatie van het auto- en fietsparkeren vast. Bij de realisatie van de sporthal is direct een fiets/voetpad gerealiseerd. Hierdoor kunnen kinderen vanuit zowel het Vechtdal als vanuit het toekomstige Kindplein west op een veilige en comfortabele manier bij de sporthal komen. In overleg met de busmaatschappij en de school is onderzoek gedaan naar een veilige route tussen bus en school en een mogelijke verplaatsing van de bushaltes.

Verkeersveiligheid

Omdat de verkeersveiligheid ook beïnvloed wordt door gedrag zijn er diverse verkeerseducatie projecten uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn het fiets-examen voor scholieren, een scootmobiel-cursus en het bewust maken van kinderen van de dode hoek van vrachtwagens.

Opwaarderen gemeentelijk fietsnetwerk

De gemeente heeft samen met de provincie en de andere gemeenten een onderzoek gedaan naar een mogelijk tracé en de daarbij behorende kosten om te komen tot een snelfietsroute tussen Zwolle en Hardenberg.

In het project vechtdalverbindingen wordt een fietstunnel gerealiseerd onder de N48. Deze fietsverbinding is primair bedoeld om het noordelijke deel van Ommen te verbinden met het buitengebied en de snelfietsroute richting Zwolle. Een belangrijke doelgroep daarbij zijn de leerlingen van het vechtdalcollege. De komst van de fietstunnel heeft eind 2019 onrust in de woonwijk Dante veroorzaakt. Medio december is een wijkbrede klankbordgroep opgericht om gezamenlijk te onderzoeken wat het beste tracé is voor deze fietsverbinding.

Parkeren centrum

In september is het nieuwe parkeerbeleid voor het centrum ingevoerd. In oktober is er opnieuw een parkeeronderzoek uitgevoerd. Samen met de ondernemers uit het centrum is onderzocht of uitbreiding van de parkeercapaciteit in het zuidwesten van het centrum mogelijk is en welke bijdrage dit ook kan hebben aan de aantrekkelijkheid van het centrum. Dit heeft geleid tot verschillende oplossingsrichtingen waarover nog geen besluit is genomen.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Verkeer en vervoer		
Het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Ommen.	Verdere uitwerking Verkeersvisie Ommen.	Kentekenonderzoek is uitgevoerd.
	Ombouw van de regionale stroomwegen N340 en N(3)48. Start werkzaamheden vanaf 2019.	Aanbesteding van het werk heeft plaatsgevonden. Overleg met provincie gehad over gewenste aanpassingen.
Het bieden van een goed en aantrekkelijk openbaar vervoersysteem.	Faciliteren van de OV-reizigers door voldoende fietsstallingen bij opstappunten.	Er zijn ons geen klachten bekend over te weinig fietsenstallingen.
	In stand houden van de buurtbus (Beerzerveld – Mariënborg en Vilsteren).	Na aanpassingen van de route is het aantal reizigers groeiende. Dit zijn positieve ontwikkelingen.
	Aanpak station Ommen (toegankelijkheid en veiligheid verbeteren).	Het station is aangepakt. Er is een zijperron gerealiseerd waardoor de veiligheid en de toegankelijkheid is verbeterd.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
	Borgen van een snelle en kwalitatief betrouwbare treinverbinding op het traject Zwolle-Emmen.	De gemeente is deelnemer in het ontwikkelteam van de vechtdallijnen. Eind 2019 is een belangrijke dienstregeling wijziging doorgevoerd, waarmee de verbindingen naar Emmen zijn verruimd en er in de ochtendspits naar verwachting meer zitplaatsen beschikbaar zijn.
	In stand houden busverbindingen Zwolle - Ommen v.v., Ommen-Balkbrug-Hoogeveen v.v..	De provincie heeft in 2019 de concessie aanbesteed. De buslijn Zwolle - Ommen staat onder druk gezien het beperkte gebruik.
Verhogen van de verkeersveiligheid.	Inzetten op gedragsbeïnvloeding en verkeerseducatie voor alle doelgroepen, met name voor gebruikers van E-bikes.	De verkeers-educatieprojecten zijn uitgevoerd conform het programma, waarbij de focus ligt op kwetsbare verkeersdeelnemers.
	Optimaliseren verblijfsgebieden (30- en 60-kilometerzones).	Op de Zwolseweg is een plateau met zebrapad aangebracht.
	Uitvoering van het groeimodel voor het verkeersluw maken van de Vechtkade.	Gezien de discussie over de ontsluitingsstructuur zijn hier nog geen extra stappen ondernomen.
	Verbeteren fietsverkeersveiligheid.	Samen met de provincie een tracestudie gedaan naar de snelfietsroute Zwolle - Hardenberg.
	Inzetten op het duurzaam veilig inrichten van de provinciale stroomwegen N340 en N(3)48.	Bij de provincie gepleit voor een ongelijkvloerse kruising van de Hessenweg-west met de N340.
Voldoende parkeerruimte op de juiste plaats en voor de juiste, maatschappelijke prijs voor alle doelgroepen in het centrum van Ommen.	Oneigenlijk gebruik van parkeerplaatsen voorkomen, door middel van handhaven op parkeren (parkeerschijfcontrole).	Handhaving vindt plaats door de gemeentelijke BOA.
	Goede spreiding van parkeervoorzieningen rondom het centrum. Eind 2018 is de blauwe zone geëvalueerd. Voortkomende verbetervoorstellen zijn begin 2019 geïmplementeerd.	Nieuwe parkeerbeleid is in september ingevoerd.

Kaderstellend beleid

Beheer wegen en voorzieningen in de openbare ruimte

- Gemeentelijk Omgevingsplan
- IBOR Ommen 2014
- Beleidsplan Licht in de Openbare Ruimte
- Nota Meerjaren Onderhoud Wegen 2017 t/m 2019

Verkeer en Vervoer

- Verkeersvisie Ommen 2030

Middelen

Bedragen x € 1.000	B 2019	BnW 2019	R 2019	Verschil
Baten				
4.1 Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte	35	35	22	-13
4.2 Verkeer en vervoer	32	32	33	1
Totaal baten	67	67	55	-12
Lasten				
4.1 Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte	-1.862	-1.518	-1.493	24
4.2 Verkeer en vervoer	-434	-304	-322	-18
Totaal lasten	-2.297	-1.822	-1.815	7
Saldo				
4.1 Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte	-1.828	-1.483	-1.472	12
4.2 Verkeer en vervoer	-402	-272	-289	-17
Totaal saldo	-2.230	-1.755	-1.761	-5

1.5 Jeugdig Ommen

Missie

Het huidige onderwijsaanbod en de doorlopende leerlijn van de peuterspeelzaal tot en met VO zijn belangrijke aandachtsgebieden geweest van de afgelopen jaren. Verscheidenheid is belangrijk. Ouders en leerlingen moeten kunnen blijven kiezen uit een gevarieerd en goed onderwijsaanbod.

In de kleine kernen is basisonderwijs van belang voor de leefbaarheid. De trend binnen de voorschoolse voorzieningen is het ineenvlechten van de peuterspeelzalen en de kinderdagopvang (harmonisatie) met behoud van het ontwikkelingsgerichte aanbod voor alle peuters.

De doorgaande leerlijn wordt door de voorschoolse voorzieningen, het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs onderstreept. Zij concentreren zich daarbij op een goede overdracht.

De gebouwen van het Vechtdal College en van Boslust zijn recentelijk vernieuwd. Daarom komt de focus voor de komende tijd te liggen op de huisvesting van het basisonderwijs. We faciliteren de samenwerking tussen de basisscholen door ze in het westen en oosten van Ommen gezamenlijk te huisvesten in Kindplein West en Kindplein Oost. Huisvesting volgt inhoud, dat is het credo.

1.5.1 Jeugd

Context, trends en ontwikkeling

De nota 'De kinderen en jongeren in de gemeente Ommen' is leidend bij het preventief inzetten op Jeugdhulp. Naast het zoveel mogelijk inzetten van hulp in het voorliggende veld, ligt de focus op het kunnen meten van effecten. Het cliëntervaringsonderzoek Jeugdhulp is hier een voorbeeld van.

Doelstellingen

Preventief jeugdbeleid

In 2018 heeft 17% van de benaderde jongeren en 29% van de ouders medewerking verleend aan het cliëntervaringsonderzoek voor Jeugdhulp. De uitkomsten hiervan waren overwegend positief, zo gaf 66% van de jongeren aan snel geholpen te zijn. Dit aantal was in 2017 nog 48%. Om deelname aan het onderzoek te vergroten is in 2019 een start gemaakt met het kijken naar andere mogelijkheden van cliëntervaringsonderzoek. In 2020 wordt dit voortgezet.

Daarnaast hebben in 2019 verscheidene kinderen deelgenomen aan trainingen m.b.t. complexe echtscheidingen en situaties van huiselijk geweld en werd de voorlichtingsavond over het 'Puberbrein' bezocht door 25 ouders.

De jeugdigen plekken bieden om elkaar te ontmoeten, zich te ontwikkelen, om overlast te voorkomen en de signalering van problemen te vergemakkelijken.

WijZ Welzijn heeft in Jongerencentrum Punt verschillende activiteiten georganiseerd waarbij ontmoeten centraal stond. Zo waren er disco's, voorlichtingen, tienerinloop en Girls only avonden. Ook is Punt actief via Facebook en Instagram om jongeren te bereiken.

Kinderopvangvoorzieningen die veilig zijn en van voldoende kwaliteit.

Alle kinderdagverblijven, BSO's en het gastouderbureau zijn als voldoende geïnspecteerd conform de kwaliteitseisen van de GGD en een steekproef van 10% van de gastouders.

Goede fysieke en sociale ontwikkeling van alle jongeren.

Zie resultaten bij doelstellingen 1.8.3 Sport en Accommodaties

Jeugdzorg Regionaal

De jeugdhulp op regionaal niveau inkopen en organiseren.

In 2019 is gewerkt aan de doorontwikkeling van het resultaatgericht bekostigen van de jeugdhulp. Daarnaast wordt de monitor Jeugd verder ontwikkeld om prestaties van aanbieders in beeld te krijgen.

In de visie Jeugdhulp IJsselland 2017-2020 wordt ook aan de transformatie in de Jeugdhulp (samen)gewerkt.

Voorbeelden zijn: preventie, vroegtijdig signaleren, hulp in omgeving van het kind, flexibele jeugdhulp, ondersteuning ouders, gezinsgericht werken en verbinden met organisaties en sturen op kwaliteit.

Jeugdzorg Lokaal

In 2019 is gewerkt aan de voorbereiding van een Transformatie agenda. Door samen te werken met het lokale veld, zorgaanbieders en ouders zijn er veel mogelijkheden de jeugdzorg te transformeren.

In de nog vast te stellen lokale transformatie agenda worden een aantal preventieve interventies voorgesteld om de jeugdzorg kwalitatief te verbeteren en daarmee zorgkosten te besparen.

Aanpassing Woonplaatsbeginsel

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp.

Aanvankelijk werd ervan uitgegaan dat de inwerkingtreding hiervan 1 januari 2020 zou zijn. Deze termijn bleek niet haalbaar te zijn. Dit wettelijk traject is verschoven naar januari 2021.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Jeugd		
Voldoende veilige en goed onderhouden speelplekken verspreid over de gemeente (is ondergebracht bij programma 6 Leefbaar Ommen, onderdeel 6.4 Plattelandsvernieuwing, kleine kernen en agrarische sector).	In overleg met de buurt inrichten van speelplekken in Haven-West en realiseren van schoolbuurtplein bij Basisschool Bernardus in de Laarakkers. In beheer geven aan de buurt van de speelplekken in Vlierbrink.	Het inrichten van speelplekken in Haven-West is gerealiseerd. Ter realisatie van het schoolbuurtplein bij basisschool Bernardus is in 2019 een jeu de boules baan aangelegd en een nieuw fietsenrek. De verdere inrichting van het schoolbuurtplein wordt in 2020 opgepakt. De speelplekken in Vlierbrink zijn in beheer gegeven aan de buurt.

1.5.2 Onderwijs

Context, trends en ontwikkeling

Extra impuls voorschoolse voorzieningen en onderwijsachterstand

Vanaf 2019 geldt een nieuwe verdeling van de doeluitkering Onderwijs AchterstandenBeleid (OAB) over de gemeenten en de schoolbesturen. Dit omdat vanaf augustus 2020 er extra verplichtingen gelden voor de kwaliteit en intensiteit van de VVE. Onderdeel hiervan is de urenuitbreiding van 10 naar 16 uur.

Doelstellingen

Alle leerlingen presteren overeenkomstig hun capaciteiten en zoveel mogelijk leerlingen behalen een startkwalificatie.

Doelstelling behaald gezien de navolgende activiteiten. Leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) is in 2019 in de frontoffice Werk & Inkomen georganiseerd. Bij de voorbereiding voor de nieuwe frontoffice is gekozen voor één brede frontoffice, zodat er een integrale benadering mogelijk wordt. Met de scholen is er regelmatig overleg over de aanpak van verzuim, ook op casusniveau. Het RMC is een regionale samenwerking. De leerplichtambtenaar is in 2019 51 keer in actie gekomen en 1 maal heeft dat tot een proces-verbaal geleid. Bij het RMC zijn in 2019 76 meldingen in behandeling genomen.

Mogelijkheden voor algemene ontwikkeling peuters 2,5 – 4 jaar + voorschools aanbod voor doelgroep peuter (voorschoolse educatie/VVE)

I.v.m. het uitstellen van de urenuitbreiding 10-16 uur naar augustus 2020 is het huidige beleidskader verlengd. Scholingsaanbod VVE is voortgezet. 6 deelnemers uit Ommen hebben het Uk en Puk certificaat ontvangen. In 2019 hebben 25 kinderen gebruik gemaakt van VVE.

Bieden van een vervoersvoorziening voor leerlingen die niet zelfstandig naar school kunnen op basis van de Verordening Leerlingenvervoer.

In 2019 is het leerlingenvervoer verder ontwikkeld. We zien wel een toename in het gebruik van het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer. Hierdoor ontstaat een financieel tekort. In 2020 onderzoeken we hoe we dit tekort kunnen terugdringen. Eind 2019 maakten 65 kinderen gebruik van het leerlingenvervoer.

Goede samenwerking/afstemming tussen de scholen en de gemeente in de ontwikkeling van een visie, samenwerkingsafspraken en de integrale aanpak van zorgsignalen (Jeugdzorg-Passend Onderwijs)

Het integreren van de domeinen onderwijs, sociaal domein (WMO/schuldhulp/jeugdhulp) en jeugdgezondheidszorg, is de inzet geweest van gesprekken die zijn gevoerd tussen de gemeente en het onderwijs. Verdere uitwerking hiervan zal in 2020 plaatsvinden.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Onderwijs		
Cultuureducatie een structurele plaats geven in het onderwijscurriculum.	Aansluiten op een nieuwe provinciale regeling door: - Goede binnenschoolse cultuureducatie te stimuleren; - In te zetten op een breed programma in het primair onderwijs; - Deskundigheidsbevordering van	Voor het kwalitatief afstemmen van het cultuuraanbod voor scholen is een cultuurcoördinator actief. In de komende jaren is er met de Voucherregeling van provincie Overijssel een mogelijkheid dit verder te versterken.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
	leerkrachten; • Verbinding van scholen met hun culturele omgeving.	

1.5.3 Onderwijshuisvesting

Context, trends en ontwikkeling

De gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs focussen zich op (vervangende) nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding van bestaande schoolgebouwen en het opstellen van een programma onderwijshuisvesting. Het belangrijkste dossier voor de onderwijshuisvesting is in 2019 Kindplein West.

Doelstellingen

Huisvesting scholen voldoet aan wettelijke eisen (kwalitatief en kwantitatief).

De aanbestedingsprocedure Kindplein West is in 2019 gestart. Ook is er een intensief participatieproces met de buurt opgestart om zoveel mogelijk draagvlak te creëren voor de nieuw te bouwen school. De start van de bouw is voorzien in het najaar van 2020. De verwachte oplevering is voorjaar 2022.

Kaderstellend beleid

- Kadernota Omslag in denken
- Beleidsnota Om Elkaar

Indicatoren

Doel	Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (jaar)	Streefwaarden			
					2019	2020	2021	2022
1	Aantal scholen dat niet aan de capaciteitsnorm voldoet	E	Eigen adm.	1 (2014)	0	0	0	0
	E = effectindicator P = prestatieindicator							

Beleidsindicatoren Commissie Depla

Taakveld:	Indicator:	Eenheid:	Bron:
Samenleving	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
		2016	8,8
		2017	2,5
		2018	n.n.b.
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Samenleving	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
		2016	14
		2017	14
		2018	11
		2019	n.n.b.

Eventuele toelichting:			
Samenleving	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado
		2016	0,8
		2017	1,4
		2018	1,2
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			

Middelen

Bedragen x € 1.000	B 2019	BnW 2019	R 2019	Vershil
Baten				
5.1 Jeugd	4	4	5	1
5.2 Onderwijs	58	116	77	-39
5.3 Onderwijshuisvesting	31	31	32	1
Totaal baten	93	151	114	-37

Lasten				
5.1 Jeugd	-3.688	-4.040	-4.135	-95
5.2 Onderwijs	-910	-886	-826	60
5.3 Onderwijshuisvesting	-1.346	-1.525	-1.402	123
Totaal lasten	-5.943	-6.450	-6.363	88

Saldo				
5.1 Jeugd	-3.684	-4.036	-4.129	-93
5.2 Onderwijs	-852	-770	-749	21
5.3 Onderwijshuisvesting	-1.315	-1.494	-1.370	124
Totaal saldo	-5.851	-6.300	-6.248	51

1.6 Leefbaar Ommen

Missie

Ommen is dé plek om te wonen, te werken en te leven. Er is voldoende ruimte voor voorzieningen. Het is aantrekkelijk wonen en werken voor jong en oud. De gemeente is “groen, duurzaam en sociaal” van karakter. Er is een grote diversiteit aan type kernen. Ommen is onderscheidend met het Vechtdal, dé mooie stad, landschappen en bossen. Ommen biedt een betaalbaar alternatief voor wonen in gewilde woonmilieus met voldoende voorzieningen in een karakteristieke kern.

Voldoende werkgelegenheid is van essentieel belang voor het goed functioneren van de gemeente. Er moet daarom voldoende vestigingsruimte voor bestaande en nieuwe bedrijven aanwezig zijn. Ingezet wordt op een goed ondernemersklimaat, waarbij overleg is met individuele ondernemers en gezorgd wordt voor een adequate dienstverlening.

1.6.1 Ruimtelijke Ordening

Context, trends en ontwikkeling

Omgevingswet en omgevingsvisie

Naar verwachting treedt in de loop van 2021 de Omgevingswet in werking. Deze wet beoogt de regels voor ruimtelijke projecten te vereenvoudigen en te bundelen.

We hebben een plan van aanpak opgesteld om tijdig in te spelen op de Omgevingswet en de wijzigingen die dit voor burgers, bedrijfsleven en de gemeente zelf met zich brengt. Dit plan van aanpak is onderdeel van het overkoepelende plan van aanpak voor de Omgevingsvisie. Beide plannen van aanpak zijn toegelicht aan de Raad tijdens een raadsinformatiebijeenkomst op 17 oktober 2019.

Naast het opstellen van plannen van aanpak voor de omgevingsvisie en implementatietraject Omgevingswet is concreet gestart met het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie voor Ommen. Het proces waarlangs de nieuwe omgevingsvisie wordt uitgelijnd is toegelicht aan de raad en besproken tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van de gemeente met de plaatselijke belangen. Ook is gestart met het verzamelen van de basisinformatie die nodig is voor het maken van de nieuwe Omgevingsvisie. Daarbij wordt ook gebruik gemaakt van beleids- en data-analyses die de provincie specifiek voor Ommen opstelt.

Haven West en Haven Oost

Het Havengebied is volop in ontwikkeling. Het gebied Haven West is getransformeerd in een divers woongebied met een ruime diversiteit in woontypes. Alle kavels zijn verkocht en afgenomen door de ontwikkelaar binnen de gemaakte afspraken.

Eind 2019 is de ontwikkelingsvisie van Haven Oost vastgesteld. Alle gronden binnen de vastgestelde ontwikkelvisie Haven Oost zijn in eigendom of zijn nadere afspraken over gemaakt.

Centrumontwikkeling

Het afgelopen jaar is het Actieplan centrumontwikkeling Ommen geëvalueerd. Er is veelvuldig gebruik gemaakt van de stimuleringsregeling detailhandel. Vooral op het gebied van gevelverbetering.

Herontwikkeling van strategische leegstaande en transformatielocaties in het centrum van Ommen

Er zijn verschillende private ontwikkelingen in en rond het centrum die gaan om herontwikkeling en transformatie van leegstaand vastgoed. De gemeente faciliteert deze ontwikkelingen en denkt mee in de planvormingsfase.

Openbare ruimte centrum Ommen

Afgelopen jaar is op verschillende manieren gewerkt aan de verbetering van de openbare ruimte. Zo is er een schouw gedaan met ondernemers, bewoners en andere stakeholders, waarna verschillende verbeteringen zijn uitgevoerd. Daarnaast is er een project gestart, die oplossingen moet bieden voor fietsen, laden en lossen, toegankelijkheid, bewegwijzering etc. Dit project loopt door in 2020. Ook is het Kwaliteitshandboek Openbare Ruimte (KHOR) gereed gekomen. Deze is meegenomen in de evaluatie van het Actieplan.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Ruimtelijke Ordening		
Faciliteren van ruimtelijke ontwikkelingen waarmee de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving wordt benut en versterkt. Hierdoor wordt een bijdrage geleverd aan een vitale, dynamische en leefbare samenleving en aan een aantrekkelijke woon- en werkomgeving.	Inspelen op ruimtelijke initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen, waarbij het vizier met name is gericht op ruimtelijke kwaliteit. Daarvoor maken we gebruik van planologische principe-uitspraken, bestemmingsplanherzieningen, wijzigingsplannen en projectomgevingsvergunningen. Initiatieven worden beoordeeld aan de hand van de sturingsfilosofie van het gemeentelijk omgevingsplan.	In 2019 zijn naar schatting ca. 105 besluiten de bestuurstafels gepasseerd die betrekking hadden op ruimtelijke initiatieven. De besluiten hadden betrekking op planologische principe-uitspraken, wijzigingsplannen, project-omgevingsvergunningen, bestemmingsplannen en planschadeclaims.
	Uitvoering geven aan de maatregelen en activiteiten die staan vermeld in het implementatieprogramma om de Omgevingswet op een goede en juiste wijze in te voeren.	Implementatie Omgevingswet is opgestart.
	Verder vormgeven en uitwerken van de diverse onderwerpen die nodig zijn voor een goede adequate invoering van de Omgevingswet.	Zie hiervoor.

1.6.2 Volkshuisvesting / woningbouw

Context, trends en ontwikkeling

Woonafspraken

De provincie heeft met de gemeenten nieuwe woonafspraken gemaakt over de toegestane harde plancapaciteit en de bouwproductie voor komende jaren. Ommen heeft nog enige ruimte om plannen toe te voegen, maar dit is onvoldoende om alle gewenste (zachte) plannen doorgang te laten kunnen vinden. Nieuw in de provinciale afspraken is dat binnenstedelijke transformatie waarbij er sprake is van een duidelijke kwaliteitsimpuls niet zal worden toegerekend aan de aantallen zoals afgesproken met de provincie.

Woningbouw

Voor woningbouwlocatie Vlierlanden 1C zijn in 2019 in totaal 31 kavels verkocht en notarieel geleverd. Voor 7 gemeentelijke kavels geldt dat deze of onder optie zijn of verkocht waarbij we in afwachting zijn van notariële levering. Er zijn geen gemeentelijke kavels in dit gebied vrij beschikbaar.

De afname door de Ommerbouw combinatie verloopt voorspoedig. Van het gehele aanbod zijn nog 5 kavels beschikbaar voor de realisering van een vrijstaande woning.

Er zijn nog 13 vrije gemeentelijke bouw kavels in de gebied Boerenerven, Beerzerveld en Lemele.

Bouw- en woningtoezicht

In 2019 is gewerkt aan het onderbrengen van onder andere de bouw- en woningtoezicht taken bij de Omgevingsdienst IJsselland. Per 1 januari 2020 is dit operationeel. Het afgelopen jaar zijn deze werkzaamheden uitgevoerd door externen. In totaal zijn 249 vergunningen verleend. De inkomsten voor de leges evenals de kosten om de vergunningen te verlenen zijn hoger dan geraamd overeenkomstig bijstelling 2^e berap 2019. De vergunningen zijn, op 1 omgevingsvergunning na, binnen de wettelijke termijnen afgedaan.

Grondexploitatie

De opgave voor de grondexploitaties is in de komende jaren het uitgeven van gronden en het realiseren van de resultaatsverwachtingen in de (samengestelde) grondexploitaties.

In het MJP Grondexploitatie worden naast een actueel financieel en programmatisch beeld van de grondexploitaties ook de bijbehorende risicoprofielen in beeld gebracht. Tevens worden de diverse grondexploitaties nader toegelicht en de verschillen geduid tussen de resultaatsverwachtingen.

Risico's

Het realiseren van de huidige fasering in grondafzet tegen de geraamde marktconforme grondprijzen is enerzijds de grote uitdaging, anderzijds vormt dit ook het grootste risico voor de diverse grondexploitaties (o.a. De Vlierlanden, Haven West, De Westflank en De Rotbrink).

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Wonen		
Ommen is de plek om te wonen, met een hoogwaardig centrum, woonmilieus met onderscheidende kwaliteiten en vitale, duurzame kernen en platteland.	De ontwikkelaars in het Centrum en Haven West blijven aangesproken worden op het levensloopgeschikt bouwen.	Maakt onderdeel uit van de gemaakte afspraken
	Haven West nadert zijn voltooiing. Als laatste worden appartementen voor kleine huishoudens gerealiseerd op de locatie tegenover Albert Heijn.	Alle gronden zijn per december 2019 verkocht aan een ontwikkelaar. Bouw laatste fase (Kop van West) start naar verwachting in maart 2020.
	Ook in 2019 worden bijeenkomsten georganiseerd in het kader van Lang zult u Wonen. Deze worden samen met ouderenbonden en De Veste georganiseerd.	In 2019 zijn geen bijeenkomsten georganiseerd.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
	Het Actieplan centrum Ommen voorziet in maatregelen om leegstand in het centrum op strategische locaties te voorkomen.	De stimuleringsregeling detailhandel biedt een incentive tot concentratie in het kernwinkelgebied. Daarnaast gaat de gemeente faciliterend in gesprek met initiatiefnemers. In navolging van de Evaluatie Actieplan Centrum worden verdere maatregelen onderzocht.
	Artica ontwikkelt de Vechtkade in drie fases. In het kader van de versnelling zijn fase 1 en 2 gelijktijdig uitgevoerd. De 3 ^e fase is in aanbouw en wordt waarschijnlijk in 2019 opgeleverd.	De bouw van de 3e fase Vechtkade is nu in de afrondende fase.
	In het kader van de genoemde versnelling worden de volgende acties ondernomen: - Zorgen dat de bestemmingsplannen naadloos op elkaar aansluiten. - Marketing en promotie op maat per project.	Is in uitvoering meegenomen.
	De initiatieven ten aanzien van het wonen in de kernen (Lemele, Beerzerveld, Witharen en Vilsteren) worden gefaciliteerd. In Witharen wordt weer volop gebouwd, in Vilsteren en Lemele worden CPO projecten gefaciliteerd.	Woningbouw in de kleine kernen heeft onze structurele aandacht. Waar mogelijk is gefaciliteerd.
Voldoende passende huisvesting voor kwetsbare doelgroepen met speciale aandacht voor statushouders, woonurgenten en spoedzoekers. Belangrijke uitgangspunten zijn daarbij betaalbaarheid, het voorkomen van dakloosheid, duurzame en levensloopgeschikte woningen, gedifferentieerde wijken en de	Veel woningen in het Centrum worden levensloopbestendig gebouwd.	Levensloopbestendigheid is waar mogelijk meegenomen in de planvorming.
	Samen met Vechtdal Wonen worden in de loop van 2018/2019 wijkanalyses opgesteld.	Nee.
	De effecten van het nieuwe huurbeleid worden samen met Vechtdal Wonen gemonitord en periodiek geëvalueerd.	Ja is gemonitord en geëvalueerd.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
sociale huurwoningvoorraad.	Aanvulling in het kader van de betaalbaarheid in de koop- en huursector en de gewenste versnelling: Realisatie in 2018/2019 van ca. 40 rijwoningen in fase 1c van Vlierlanden. Deze worden gerealiseerd in de sociale huur (< € 711), dure huur (> € 711) en goedkope koopsector.	Vlierlanden 1c is conform afspraken uitgevoerd.
Het is goed oud worden in Ommen, ook in de kleine kernen. Mensen kunnen langer zelfstandig wonen in de kernen, ook bij een zorgbehoefte en er zijn voldoende voorzieningen in de omgeving om de zelfredzaamheid te waarborgen. Het aanbod van senioren wil de gemeente vergroten door nieuwbouw rondom het centrum en het stimuleren van het levensloopgeschikt maken van de bestaande voorraad.	Het contract met Lang zult u Wonen is verlengd. In 2019 zal een informatiebijeenkomst samen met de ouderenbonden worden gehouden. De woonservicepunten blijven gehandhaafd. Samen Doen gaat haar rol uitbreiden in deze woonservicepunten.	Er is geen informatiebijeenkomst plaatsgevonden.
De capaciteit bij de bouwvergunningverleners is gebaseerd op het aantal aanvragen met in achtneming van de huidige en komende wetgeving. Om situaties te voorkomen waarop termijnen van afdoening op gaan lopen en/of (onbeheersbare) voorraden ontstaan, is het van essentieel belang de capaciteit en het aantal aanvragen goed op elkaar af te stemmen.	De formatie bouwplantoetsers incidenteel uitbreiden om de kwaliteit en afhandelingstermijnen op voldoende niveau te kunnen continueren. Vanwege komende wetswijzigingen (Wet kwaliteitsborging en Omgevingswet medio 2021) wordt deze vraag tijdelijk ingevuld.	De vergunningverlening (bouw) is in 2019 uitbesteed aan een externe partij. Deze heeft op 1 aanvraag na, alle binnengekomen aanvragen binnen de wettelijke termijnen behandeld.
	Gedurende de invulling van de nieuwbouw in de Vlierlanden wordt een toename van legesinkomsten verwacht.	Ja

1.6.3 Economie

Context, trends en ontwikkeling

Versterken economische structuur door samenwerken

We trekken voor het versterken van de economische structuur gezamenlijk op met het bedrijfsleven (ondernemersverenigingen, Ondernemersfonds centrum Ommen, Ondernemershuis voor het Vechtdal, het Startershuis DOEN! en Kennispoort Regio Zwolle

Regio Zwolle

In 2019 heeft de gemeente Ommen ingestemd met de nieuwe koers en agenda en de daarbij behorende gemeentelijke (jaarlijkse) bijdrage Regio Zwolle.

Kennispoort Regio Zwolle

Kennispoort Regio Zwolle heeft ondernemers geholpen innovatieve diensten, producten en processen te realiseren. Ondernemers kregen concreet onafhankelijk advies om innovaties in de praktijk te brengen. Kennispoort heeft ondernemers ondersteuning geboden bij ondernemerstrajecten die lopen van businessplan- tot financieringsvragen. Daarnaast organiseerde Kennispoort Regio Zwolle, om ontmoetingen en verbindingen te realiseren tussen overheid, onderwijs en ondernemers, diverse thema- en netwerkbijeenkomsten.

Startershuis DOEN!

In 2019 is de samenwerking met het Startershuis DOEN! aangegaan. Het Startershuis DOEN! heeft in 2019 startende ondernemers ondersteund. Het Startershuis heeft daarbij een eerste aanzet gegeven op uitvalpreventie onder ondernemers en op snelle groeiers. Doel van de uitvalpreventie is meer bedrijven behouden in Ommen.

Openingstijden winkels en horeca

De verordening Winkeltijden Ommen 2016 is uitgebreid geëvalueerd. Een klankbordgroep, bestaande uit ondernemersverenigingen, Toeristen platform recreatieondernemers Ommen, Ondernemersfonds centrum Ommen en kerken heeft meegedacht over het inrichten van het proces en het opstellen en uitzetten van de enquête. Ook heeft de klankbordgroep kennisgenomen van de onderzoeksresultaten en haar bevindingen, constatering en advies in een brief aan het college en de gemeenteraad opgenomen. Eind 2019 heeft er politieke besluitvorming plaatsgevonden over de openingstijden van winkels in Ommen.

Bedrijventerrein de Rotbrink

Na een aantal goede verkoopjaren stagneerde de verkoop kavels op de Rotbrink in 2019. Een aantal reserveringen in verband met verplaatsing vanwege herontwikkeling zijn in 2019 niet tot transactie gekomen. Herstel is duidelijk waarneembaar eind 2019 door toegenomen vraag en gesprekken.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Economie (ondernemers, bedrijven terreinen en markten)		
Een actieve relatie met het bedrijfsleven.	Onderhouden van accountmanagement.	Door de bedrijfscontact-functionaris zijn de banden tussen de ondernemersverenigingen en het Ondernemersfonds centrum Ommen versterkt. Door het college van B&W zijn vrijwel iedere maand bedrijfsbezoeken afgelegd (vanuit diverse invalshoeken: sector,

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
		branche, relatie met het Ondernemershuis etc.).
Voldoende gedifferentieerde werkgelegenheid en voldoende personeel.	In de economische visie zijn zes pijlers aangewezen. De pijlers zijn: - Vrijtijdseconomie - AgroFood - Zorg - Centrum - Bedrijventerrein - Wonen Conform de economische visie en de daarbij behorende uitvoeringskader gaan wij cross-overs realiseren tussen de pijlers. Dit gaan wij samen uitvoeren met het Ondernemershuis en partners op lokaal en regionaal niveau.	Het Ondernemershuis heeft met haar activiteiten ingezet op de economische pijlers, cross-overs en kent daarnaast passende speerpunthema's, zoals Vrijtijdseconomie, Circulariteit, Human Capital Agenda en Smart Community/ Industry/ Farming. Het Ondernemershuis jaagt innovatie aan door ondernemers te ondersteunen bij kennis- en innovatievraagstukken. Daarnaast heeft zij verbindingen gelegd tussen ondernemers, onderwijs, onderzoeksinstellingen en overheid (4 O's), en samen met deze partijen gewerkt aan de lokale en regionale opgaven. Diverse events (crossover op agro & food, duurzaamheid, circulair etc.), in samenwerking met kennisinstellingen zijn in het Vechtdal georganiseerd. Het Ondernemershuis, maar ook het Startershuis DOEN! heeft bijgedragen aan de verankering van de bestaande en startende ondernemers en verbetering van het ondernemers- en startersklimaat, vestigingsklimaat
	• Ten aanzien van het behoud van jong talent en het verkrijgen van goed, gekwalificeerd personeel heeft Ommen en de regio een grote uitdaging. De vraag	Verschillende projecten, waaronder KIK, zijn afgehandeld. In oktober 2019 is de raad daarover per

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
	naar goed personeel op de korte termijn is groot en is momenteel een rem op de economische groei. Meerdere projecten zijn opgestart. Voorbeelden hiervan zijn het KIK-project (benutten van elk talent en inclusieve samenleving) en de Regiodeal regio Zwolle. Ten aanzien van de regiodeal is als doelstelling opgenomen dat gedurende 5 jaar 5-10% van de actieve beroepsbevolking een opleiding heeft genoten en jaarlijks 500-1.000 personen met een afstand tot de arbeidsmarkt (zogenaamde kwetsbare groepen) een opleiding ontvangen. In 2018 werd een zogenaamde Hackathon georganiseerd samen met het Ondernemershuis met als doel om vernieuwde oplossingen op te halen rondom deze opgave. Met de uitkomsten gaan wij vanaf het najaar 2018 aan de slag en hier gaan wij in 2019 mee verder.	raadsbrief geïnformeerd. De werkwijze van 2018 is voortgezet in 2019 en dat heeft geleid tot een vergelijkbare uitstroom. Het blijft overigens ook in 2019 moeilijk om werkzoekenden te koppelen aan de beschikbare vacatures. De regiodeal is pas onlangs gerealiseerd en zal wellicht in 2020 mogelijkheden bieden voor Ommen
	Bevorderen van innovatie bij het bedrijfsleven door samenwerking in de regio Zwolle en ondersteuning door het Ondernemershuis voor het Vechtdal en Kennispoort regio Zwolle.	De gemeente heeft actief geparticipeerd in de Regio Zwolle en het cluster vrijetijdseconomie. Ondernemers hebben met uiteenlopende kennis-/innovatievraagstukken terecht gekund bij Kennispoort Regio Zwolle en het Ondernemershuis voor het Vechtdal. Daarmee is actief bijgedragen aan het bevorderen van de innovatie bij het bedrijfsleven. Naast het organiseren van events (met netwerk-functie), heeft het Ondernemershuis de gezorgd voor verbinding richting (Kennispoort) Regio Zwolle en Vechtdal Projecten, de partners binnen het Ondernemershuis en overige ondernemingen en

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
		onderwijsinstellingen. Inmiddels heeft het Ondernemershuis, samen met het Startershuis DOEN!, zich gevestigd in het gemeentehuis van Ommen.
Deelname regio Zwolle	Regio Zwolle behoort tot de sterkere economische regio's van Nederland. Om dat te blijven en waar mogelijk te versterken, is een goede inhoudelijke agenda en een vernieuwde samenwerking noodzakelijk. In dit kader heeft deze regio zichzelf tegen het licht aan gehouden. Als vervolg op de proeftuin is een onderzoek gedaan naar de slagvaardigheid en daadkracht van deze regio. Eveneens is hierbij gekeken naar de inhoudelijke agenda. Uit het onderzoek blijkt dat er behoefte is aan een hogere ambitie. Bij een hogere ambitie hoort een grotere investering. uit het onderzoek blijkt dat grofweg € 2,50 - € 3,00 per inwoner benodigd. In de begroting is reeds € 17.500 beschikbaar voor de deelname aan de regio. De additionele investeringsvraag per 2020 komt daarmee uit op € 27.500 - € 35.000. Gesprekken met de diverse partijen worden aangegaan omtrent de ambitie en de verhoging van de deelnamekosten. De definitieve investeringsvraag zal opgenomen worden in de kadernota en begroting 2020.	In 2019 is de nieuwe koers en agenda en de daarbij behorende gemeentelijke (jaarlijkse) bijdrage Regio Zwolle vastgesteld.
Goed functionerende bedrijventerreinen.	Uitgifte van bedrijventerrein Rotbrink en waar mogelijk bevorderen en de economische potentie maximaliseren.	Ja.
Goed functionerend en aantrekkelijk centrum.	Het Ondernemersfonds is één van de speerpunten in het actieplan Centrum Ommen. Voor de gemeente Ommen is het opzetten van een ondernemersfonds voor het centrum van Ommen een belangrijk instrument om een structurele financiering op te zetten voor activiteiten, aankleding, marketing en promotie van het winkelgebied. In 2018 willen wij deze ontwikkeling verder handen en voeten geven met als resultaat een opgericht fonds	De stichting Ondernemersfonds centrum is inmiddels opgericht, het bestuur is gevormd en het meerjarenplan is opgesteld. Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de HVO, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Ommen en overige ondernemers uit

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
	per 1 januari 2019. In 2019 gaan wij een gedegen evaluatief onderzoek uitvoeren naar de huidige regeling voor de winkeltijden. In dit onderzoek wordt ook de winkelopenstelling op de zondagen meegenomen. De resultaten worden eind 2019 aan de raad aangeboden.	het centrum van Ommen. Het bestuur wordt ondersteund door de activiteitencommissie. Het Ondernemersfonds zet met haar activiteiten in op het verbeteren van de geluidsvoorziening in het centrum. Daarnaast wordt er gewerkt aan het inrichtings- en activiteitenplan voor het centrum. Het evaluatieonderzoek is eind 2019 afgerond. Politieke besluitvorming heeft plaatsgevonden. Resultaat: de gewijzigde verordening Winkeltijden Ommen 2019 is vastgesteld. Daarmee is de mogelijkheid tot openstelling van winkels op zon- en feestdagen na 12.00 uur aan winkels in Ommen geboden.
Verkleinen omvang gemeentelijke eigendommen.	Verkoop of afstoten gemeentelijke eigendommen die geen directe bijdrage (meer) leveren aan het programma, waaronder gebouwen en openbaar groen.	Verkocht is in 2019 de voormalige zoutloods en werkplaats aan de Hammerweg 59b in Ommen. Daadwerkelijke notariële levering en betaling zal in 2020 plaatsvinden.
Om de aantrekkingskracht van het centrum van Ommen te stimuleren en te versterken, ook buiten het toeristenseizoen om, is een meerjarig actieprogramma centrumontwikkeling opgesteld, waarin tal van activiteiten op het terrein van wonen, economie, vastgoed en verkeer in samenhang worden gebracht.	Uitvoeren actieprogramma's economie en marketing & promotie.	Actieprogramma economie is uitgevoerd. Voor promotie is een plan opgesteld.
	Uitvoeren van het actieplan met projectenmap.	Ja, gedeeltelijk want niet alle projecten zijn tot uitvoering gebracht ivm evaluatie.

1.6.4 Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector

Context, trends en ontwikkeling

Agrofood

Waar mogelijk wordt op dit thema samengewerkt met Kennispoort Regio Zwolle en het Ondernemershuis voor het Vechtdal.

Het Ondernemershuis voor het Vechtdal heeft onder andere bijeenkomsten georganiseerd op de thema's agro & food en regionaal voedsel produceren. Daarnaast is samen met Verrukkelijk Vechtdal Next Level een praktisch trainingsprogramma georganiseerd voor agrarische- en food ondernemers onder de naam 'Smaakmakers'. Deze ondernemers worden in 2020 geïnspireerd met mooie voorbeelden uit het voedselland met een eigen identiteit.

Leaderprogramma

Om initiatieven te kunnen honoreren, neemt de gemeente Ommen deel aan het LEADER programma voor Noord Overijssel. De aanvraag voor de vechtzomp komt in aanmerking voor een leadersubsidie.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Plattelandsvernieuwing, kleine kernen en agrarische sector		
de gemeente Ommen stimuleert een innovatieve en omgevingsgerichte agro & food sector door samen met haar partners een agro & food programma uit te voeren.	Een duurzame en concurrerende agrarische sector wordt gestimuleerd door innovatieve projecten en kennisuitwisseling te ondersteunen op de thema's mest, bodemgezondheid en biomassa, precisielandbouw, dierwelzijn en -gezondheid.	Ja, o.a via Groen Blauwe Diensten Overijssel, Groene loper Vechtdal en initiatief ervencoaches.
	Verbreiding van de agrarische sector wordt gestimuleerd door innovatieve projecten en kennisontwikkeling te ondersteunen op het gebied van regionale ketens voor productie, verwerking en consumptie.	Ja, vanuit het Ondernemershuis voor het Vechtdal is in 2019 het Smaakmakerstraject Vechtdal gestart. Het project valt onder het programma van Leader Verrukkelijk Vechtdal wat in samenwerking is met verschillende partners in het Vechtdal.
	Deelnemen aan Leader programma voor Noord Overijssel.	Ja, we nemen deel aan het programma.
	Faciliteren van het tot stand komen van cross overs met andere sectoren door onder meer de inzet van- en samenwerking met het Ondernemershuis voor het Vechtdal en het Agri & Food innovatiecluster van de regio Zwolle.	Ja.

Kaderstellend beleid

Ruimtelijke Ordening

- Gemeentelijk Omgevingsplan (GOP)
- Omgevingsvisie Overijssel
- Omgevingsverordening Overijssel
- Handhavingsuitvoeringsprogramma
- Plan van aanpak Handhaving op permanente bewoning van recreatieverblijven
- Welstandsnota

Volkshuisvesting / woningbouw

- Woonvisie Ommen 2015-2025 'Ommen de plek om te wonen'.
- Meerjaren Perspectief Grondexploitatie (MPG)

Plattelandsvernieuwing, kleine kernen en agrarische sector

- Europees Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3)
- Bestemmingsplan Buitengebied
- Dorpsplannen
- Handvest Landgoederen

Beleidsindicatoren Commissie Depla

Taakveld:	Indicator:	Eenheid:	Bron:
Economie	Functiemenging	%	LISA
		2016	54,2
		2017	54,3
		2018	54,2
		2019	53,8
Eventuele toelichting:			
Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA
		2016	154,9
		2017	164,4
		2018	167,3
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Omgevingskwaliteit	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen
		2016	10,8
		2017	14,6
		2018	19,1
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Bedrijfsvoering	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO

		2016	761
		2017	735
		2018	712
		2019	769
Eventuele toelichting:			
Bedrijfsvoering	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO
		2016	681
		2017	692
		2018	701
		2019	744
Eventuele toelichting:			
Bedrijfsvoering	Demografische druk	%	CBS
		2016	77,5
		2017	79,6
		2018	80,8
		2019	81,8
Eventuele toelichting:			
Bedrijfsvoering	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS
		2016	234
		2017	238
		2018	242
		2019	254
Eventuele toelichting:			

Middelen

Bedragen x € 1.000	B 2019	BnW 2019	R 2019	Verschil
Baten				
6.1 Ruimtelijke Ordening	57	57	63	7
6.2 Volkshuisvesting / woningbouw	3.214	3.632	8.319	4.687
6.3 Economie	232	207	175	-32
6.4 Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector	0	0	7	7
Totaal baten	3.503	3.896	8.564	4.668
Lasten				
6.1 Ruimtelijke Ordening	-883	-81	-96	-16
6.2 Volkshuisvesting / woningbouw	-3.577	-2.893	-7.543	-4.650
6.3 Economie	-923	-775	-649	125
6.4 Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector	-92	-108	-45	63
Totaal lasten	-5.474	-3.856	-8.333	-4.477
Saldo				
6.1 Ruimtelijke Ordening	-826	-24	-33	-9
6.2 Volkshuisvesting / woningbouw	-363	739	776	37
6.3 Economie	-691	-568	-474	94
6.4 Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector	-92	-108	-38	69
Totaal saldo	-1.971	40	231	191

1.7 Zorgzaam Ommen

Missie

De gemeente Ommen wil de kwaliteiten van inwoners en de samenleving benutten en versterken. Zorg, onderwijs en onderlinge hulp staan centraal. We gaan uit van een betrokken samenleving en zijn daarin een betrokken overheid. Mensen zorgen in eerste instantie voor zichzelf en elkaar, pas als dat niet mogelijk is, stappen wij in. De gemeente kenmerkt zich van oudsher als een samenleving met een sterke sociale samenhang. Dit geeft een sterke basis, mensen zijn bereid elkaar te helpen, maar het is hierbij belangrijk dat inwoners ook een vraag durven neerleggen bij de eigen omgeving. Er is vaak enige schroom om dat te doen, mensen vinden het eenvoudiger om naar de gemeente/ overheid te stappen met hun vraag. Onze aandacht blijft voor de groep die niet midden in de samenleving staat, die tussen wal en schip dreigt te raken. Daarbij geldt dat regels moeten, maar dat de mens voorop staat. Verschil durven maken, de inwoner en de professional ruimte geven. Iedereen kan meedoen aan de samenleving, zowel in materieel als immaterieel opzicht. Vertrekpunten hierbij zijn: zelfredzaam, zelfstandig functioneren, de eigen verantwoordelijkheid staat voorop, en de gemeente fungeert als vangnet.

Beleidsplan

In het huidige beleidsplan 'Samen Doen' zijn de koers en de keuzes voor de transformatie en het leveren van goede zorg en ondersteuning vastgelegd. In 2019 is gestart met het herzien van dit beleid en ligt de focus op het bereiken van de transformatiedoelen.

Inhuizen samendoen team

Als gevolg van het niet verder samen ontwikkelen van een gezamenlijk entiteit voor de uitvoering van de Samen Doen teams is besloten deze voor de periode van 4 jaar in de eigen organisatie onder te brengen. Dit om de dienstverlening te kunnen continueren en meer tijd te hebben voor een zorgvuldige proces voor duurzame ontwikkeling van samendoen en inbedding in een bredere samenwerking.

1.7.1 Volksgezondheid

Context, trends en ontwikkeling

Volksgesondheid

Bij Volksgezondheid gaat het erom dat inwoners van Ommen gezond en vitaal zijn. Hierbij wordt samengewerkt met lokale, regionale en landelijke partners, zoals Vitaal Vechtdal.

Jeugdgezondheidszorg

Het landelijk programma 'Kansrijke Start' ligt aan de basis van de ketensamenwerking met als doel om in de eerste 1000 dagen van het leven zo vroeg mogelijk in te kunnen grijpen bij het signaleren van gezondheid- en opvoedingsproblemen.

Inclusieve Samenleving

Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een beperking is opgesteld en geratificeerd. De ambitie van het VN-Verdrag is een inclusieve samenleving. Dit is een samenleving waarin iedereen contact kan maken, zich kan verplaatsen en vanzelfsprekend kan participeren. Ook als je een fysieke, zintuiglijke of verstandelijke beperking hebt, een chronische ziekte of een psychische of psychiatrische aandoening.

Doelstellingen

De informatie over en hulp bij het opvoeden en opgroeien, is laagdrempelig aanwezig voor de kinderen / jongeren, hun ouders en professionals.

Vanuit Vitaal Vechtdal heeft de pilot 'Vroeg Erbij' in 2019 gedraaid. Deze wordt in 2020 geëvalueerd en wordt gekeken hoe dit te borgen in de bestaande structuren. Daarnaast zijn de projecten 'Home start' en 'Back on Track' uitgevoerd, waarbij het aantal aanmeldingen respectievelijk kwam op 3 en 1. Ook deze projecten zullen in 2020 geëvalueerd worden.

De signalering van zorgen/ problemen is zodanig georganiseerd, dat in een vroeg stadium hulp kan worden gegeven. Hierbij uitgaande van de eigen kracht, de inzet van de hulp in de directe leefomgeving van het gezin en een integrale benadering.

Het gebiedsteam Samen Doen is met de inlooppreekuren een laagdrempelige toegang voor inwoners. Het team heeft structureel overleg met o.a. JGZ en huisartsen en beschikt over een grote sociale kaart om hulpvragen door te verwijzen. Ketenpartners en Samen Doen weten elkaar goed te vinden en ook tussen beleid en uitvoering is de lijn kort.

Integrale Jeugdgezondheidszorg 0-18 jarigen.

Structureel werden prenatale huisbezoeken door de JGZ uitgevoerd. Verwijzing vond plaats via de verloskundige, wanneer deze zich zorgen maakte over de zwangere, de zwangerschap of de baby.

Gezonde en vitale inwoners.

In 2019 is gestart met het project drugsgebruik in Ommen waarbij onder andere wordt onderzocht welke preventieve en repressieve maatregelen genomen moeten worden ter voorkoming van gezondheids- en veiligheidsproblemen door drugsgebruik.

Twee scholen hebben het gezonde school vignet gekregen in 2019. Een sportvereniging is gestart met het traject gezonde sportkantine. Het initiatief gezond natuurwandelen is gestart ter bevordering van bewegen en het bestrijden van eenzaamheid.

Praktijkschool de Maat heeft de Smokefree Challenge in het schooljaar 2018-2019 gewonnen.

Het tegengaan van (problematisch) alcoholgebruik onder jongeren.

In 2019 is vanuit Vitaal Vechtdal met behulp van de campagne IkPas aandacht besteed aan geen/minder alcohol drinken. Tactus verslavingszorg heeft in het kader van de gemeentelijke subsidie adviesgesprekken gevoerd met het voortgezet (speciaal) onderwijs, jongerenwerk, team Samen Doen en andere ketenpartners zoals de politie.

Vitaal Vechtdal

In 2019 is het programmaplan Vitaal Vechtdal 2019 vastgesteld met daarin opgenomen een aantal projecten zoals het project zorgtechnologie. Campagnes die in 2019 zijn uitgevoerd zijn bijvoorbeeld Stoptober (45 deelnemers vanuit Ommen) en de Nationale Diabetes Challenge (11 deelnemers vanuit Ommen). Daarnaast is verder uitvoering gegeven aan meerjarige projecten zoals het PreventieConsult door huisartsen. Dit ter voorkoming van suikerziekte, hart- en vaatziekten en nierschade.

Inclusieve samenleving

Vanuit de thema's toegankelijkheid, bewustwording en communicatie wordt in samenwerking met de werkgroep van de Participatieraad gewerkt aan de actiepunten uit het uitvoeringsplan 'Werken aan een Inclusieve samenleving'. Ook hebben we in de week van de toegankelijkheid diverse activiteiten georganiseerd om het thema onder de aandacht te brengen, zoals een spelmiddag bij de Imminkhoeve, een schouw in het centrum met het OOG en het publiceren van de factsheet met tips voor een toegankelijke speeltuin.

1.7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Context, trends en ontwikkeling

Wij willen als gemeente de kwaliteiten van inwoners en de samenleving benutten en versterken. Wij helpen hen door hun zelfredzaamheid en eigen kracht te bevorderen. Wij bieden dus alleen hulp als het nodig is en gaan uit van maatwerk. Samen creëren wij een vangnetfunctie voor kwetsbare groepen. Alle inzet is erop gericht om de inwoner in kwestie zo lang mogelijk aan de maatschappij te laten deelnemen.

Doelstellingen

Versterken van de samenleving door inzet op Nieuw Naoberschap.

Initiatieven zoals ANWB Automaatje en het Inloophuis zijn verder ontwikkeld, terwijl nieuwe initiatieven zoals "Ik en mijn droom" gestimuleerd werden.

Ondersteuning huishouden

Afgelopen jaar is vooral geïnvesteerd in de voorbereiding op het abonnementstarief per 1-1-2020. Niet alleen op het intern inrichten van de veranderingen, maar ook op de communicatie naar inwoners en aanbieders toe.

Alle inwoners (jong en oud) – voor zover die ertoe in staat zijn – leveren op vrijwillige basis een bijdrage aan de maatschappij.

Bij het Vrijwilligerssteunpunt wordt vraag en aanbod van vrijwilligerswerk met elkaar gekoppeld. Vrijwilligers(organisaties) worden waar nodig ondersteund. Ook heeft de jaarlijkse waardering van de vrijwilligers weer in 2019 plaatsgevonden. Ruim 700 vrijwilligers zijn naar de theateravonden geweest.

Mantelzorgondersteuning

Het Mantelzorgnetwerk is in 2019 gelanceerd. Ook is de centrale website gelanceerd. Daarnaast is in 2019 voor het eerst een mantelzorg compliment in de vorm van een VVV-bon t.w.v. €50,- uitgegeven. 124 mantelzorgers hebben zich hiervoor aangemeld.

Efficiënt en effectief doelgroepenvervoer WMO / jeugd

Sinds augustus 2019 is het WMO- en Jeugdvervoer naast het leerlingenvervoer ondergebracht bij Munckhof. Op regionaal en perceel niveau werken we samen en delen we kennis en ervaringen over de nieuwe vervoerssystematiek.

Beschermd Wonen

Beschermd wonen valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Centrumgemeente Zwolle heeft hierop de regie en zorgt ervoor dat in de regio voldoende voorzieningen voor beschermd wonen beschikbaar zijn. De toegang is inmiddels gerealiseerd en de middelen worden adequaat ingezet.

De bestemmingsreserve is inmiddels verevend over de deelnemende gemeenten. Vanaf 2021 worden de middelen voor dit doel herverdeeld over de gemeenten. Dit traject is gericht op de transformatie en lokale inbedding van het Beschermd wonen.

Inkoop maatwerkvoorzieningen WMO hulpmiddelen

De gezamenlijke inkoop van deze maatwerkvoorzieningen is in 2019 gerealiseerd en is tot stand gekomen op basis van een proces van outputgerichte bekostiging.

Aanpak laaggeletterdheid

Doelstelling behaald. Het bestrijden van laaggeletterdheid wordt gecoördineerd vanuit het Taalpunt. De bibliotheek heeft daar een belangrijke rol in. Landstede verzorgt een taalklas en met Larcom is een traject

gestart voor statushouders waarin werk en taalontwikkeling samen op gaan. Bij de toegang tot de participatiewet is de taalmeter geïmplementeerd.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Wet Maatschappelijke ondersteuning		
Kwalitatief betere ondersteuning van kwetsbare inwoners door integraal werken en het bieden van maatwerk.	Ten behoeve van de ontwikkeling van de onafhankelijke cliëntondersteuning wordt met ingang van 2018 een verbeterplan doorgevoerd. De ondersteuning aan kwetsbare inwoners gebeurt vanuit het Samen Doen team. Samen Doen is voor inwoners met ondersteuningsvragen het eerste aanspreekpunt. Samen Doen continueren we de eerste jaren in de huidige vorm. Maar meer – en – meer zal de nadruk komen te liggen op het versterken van de samenleving en de eigen kracht van de inwoners. Een belangrijk onderdeel voor ondersteuning aan kwetsbare inwoners betreft de onafhankelijke cliëntondersteuning. Dit betekent dat inwoners ondersteund kunnen worden met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie. Onafhankelijke cliëntondersteuning wordt als gescheiden functie toegevoegd aan het gebiedsteam.	Dit is een doorlopend proces en het onderwerp integraal werken heeft voortdurend de aandacht. In de 2e helft van 2019 is een onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van het Samen Doen team Ommen. De op basis van het onderzoek vastgestelde 'Toekomstschets Samen Doen Ommen' dient als basis voor de toekomstige structuur en werkwijze van het Samen Doen team. Eind 2019 zijn de voorbereidingen gestart voor het toevoegen van Werk/ Inkomen/Re-integratie/ Statushouders en Leerplicht/ RMC aan het Samen Doen team. Hierdoor wordt met ingang van 2020 geïntegreerd gewerkt binnen het Samen Doen team Ommen.
Bevorderen van participatie en zelfredzaamheid.	Van gemeenten wordt verwacht dat zij de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving ondersteunen. Mensen moeten in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden. Dit bereiken we door: • vooral het gebiedsteam de kortdurende begeleiding te laten bieden.	Bij alle vormen van ondersteuning en zorg is het uitgangspunt de 'piramide', het afwegingskader voor ondersteuning. Deze piramide heeft als basis de 'eigen kracht' en schaal op naar mantelzorg en vrijwilligers. Dit uitgangspunt is de basis waarop de Toegang kijkt naar alle vragen en problemen die hen bereiken. Regelmatig heeft overleg plaatsgevonden tussen beleid en Toegang en na te denken hoe de participatie en zelfredzaamheid te bevorderen en verder te

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
	- maatwerkvoorzieningen pas in te zetten als voorliggende voorzieningen niet toereikend zijn. - Toegang via het Samen Doen team. In 2019 kijken we naar mogelijke aanpassingen in het beleid om tot meer doelmatige en efficiënte (collectieve en algemene) ondersteuningsvormen te komen.	ontwikkelingen en vorm te geven.
Maatwerk voor chronisch zieken en gehandicapten.	Voor onze inwoners met een laag inkomen (tot 130% van de bijstandsnorm) en chronische zorgbehoefte hebben wij een gemeentelijke collectieve zorgverzekering via Zilveren Kruis. Deze verzekering omvat aanvullende dekking voor kosten die chronisch zieken en gehandicapten maken. Deze collectieve zorgverzekering wordt beschouwd als een voorliggende voorziening ten opzichte van de aanvraag om individuele bijzondere bijstand. In 2019 blijven we gebruik maken van het aanbod van Zilveren Kruis en blijven wij inzetten op een aantrekkelijk aanbod.	Ja.
Afspraken woningcorporaties.	Met de wooncorporatie worden jaarlijks afspraken gemaakt over hun bijdrage aan de realisatie van de woonvisie, waaronder de huisvesting van kwetsbare doelgroepen en preventieve maatregelen ter voorkoming van sociale problematiek. In het kader van de WMO zijn de volgende afspraken van belang: - Als een senior-huishouden gaat verhuizen van een eengezinswoning naar een levensloopbestendige woning, worden de huurlasten niet verhoogd. - In de samenwerking tussen De Veste en Samen Doen wordt 'vroegsignalering' van mogelijke	Ter voorkoming van schuldenproblematiek (en woninguitzettingen) hebben wij het project Voor Elkaar! (vroegsignalering) met een aantal ketenpartners, waaronder Vechtdal Wonen, Vitens, Eneco, Zilveren Kruis en de gemeentelijke belastingen het initiatief genomen om de samenwerking te verstevigen. In deze nauwe samenwerking kunnen we vroegtijdig achterstanden signaleren, de kennis bundelen en in vanuit de gezamenlijke informatie het gesprek met de inwoner aangaan.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
	problematiek in huishoudens doorontwikkeld. In en rond het centrum wordt nieuwbouw zoveel mogelijk levensloopbestendig gebouwd, zodat hier extra huisvestingsmogelijkheden voor senioren ontstaan. De voorlichtingscampagne 'Lang zult u wonen' wordt voortgezet.	

1.7.3 Werk en Inkomen

Context, trends en ontwikkeling

Begeleiding naar werk

Bij Werk en Inkomen gaat het erom dat mensen die dat nodig hebben, een uitkering krijgen. Daarnaast bieden we ondersteuning bij het vinden van werk. In Ommen hebben we het eind 2019 over 199 uitkeringen. Aan het begin van het jaar was dat 214, een daling van 7%.

Deze netto daling van 15 uitkeringen is het resultaat van 66 instroom en 81 uitstroom. Van de uitstroom zijn er 24 aan het werk gegaan en 3 naar school aan het werk gegaan. Daarnaast zijn er 7 mensen naar beschut werk gegaan en zijn er 16 "doelgroepers" begeleid naar werk, waarmee voorkomen werd dat ze een uitkering zouden krijgen.

Wet sociale werkvoorziening

De uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening is in handen van Larcom. De toegang tot deze regeling is afgesloten. Er zijn nog 119 deelnemers en er stromen er jaarlijks enkele uit, voornamelijk in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. In 2019 waren dat er 8.

Minimabeleid

Schulddienstverlening is belegd bij de GKB. De intake schulddienstverlening voeren we zelfstandig uit.

Lokale integratie nieuwkomers

Per 1 januari 2021 zal de nieuwe Wet Inburgering in werking treden. Gemeenten krijgen de regie op inburgering en hebben een actieve rol in de begeleiding van statushouders naar integratie, participatie en (betaald) werk.

Doelstellingen

Regionale werkgeversdienstverlening.

Doelstelling is behaald. Er is een wettelijke plicht om regionaal samen te werken. Voor Ommen is dat de regio Zwolle en we maken met Dalfsen, Hardenberg en Raalte deel uit van een van de subregio's. De gebruikte instrumenten zijn afgestemd.

Inwoners met een arbeidsbeperking zoveel als mogelijk aan het werk te krijgen en iedere inwoner die kan werken te begeleiden naar werk.

Doelstellingen zijn behaald. Onder andere met behulp van het KIK-project (raadsbrief oktober 2019) is in 2019 netto 7% uitstroom gerealiseerd. De leerlingen die van PRO/VSO komen zijn geplaatst.

Die inwoners die geen recht kunnen doen gelden op een andere uitkering en / of inkomen, een WWB- of Bbz-uitkering verstrekken voor de tijd dat dit noodzakelijk is.

Doelstelling is behaald. Uitkeringen zijn tijdig en correct verstrekt. De interne controle wijst uit dat dat goed gebeurt. We blijven ruimschoots binnen de toegestane foutmarge. Handhaving wordt ingezet, zodra er aanleiding voor is. Dat kan bijvoorbeeld zijn bij twijfel aan de juistheid van de ingeleverde informatie. In 2019 is de Sociale Recherche 3 maal ingeschakeld.

Maatschappelijke participatie van mensen die leven van een minimuminkomen.

In september 2019 is de website www.samenvoorallekinderen.nl gelanceerd. Via één loket kunnen ouders/verzorgers met een kleine beurs en intermediairs financiële ondersteuning aanvragen voor sport-culturele- en educatieve activiteiten.

Daarnaast hebben in 2019 260 inwoners gebruikt gemaakt van de collectieve verzekering van Zilveren Kruis.

Vermindering van het niet gebruik van de voorzieningen door minima.

Raad&Recht, Budgetteam en Humanitas zetten zich in om inwoners te ondersteunen met financiële vraagstukken.

Het project vroegsignalering van schulden 'Voor elkaar!' is in 2019 gestart. Samen met de woningbouwcorporatie, Vitens, Zilveren Kruis en gemeentelijke belastingen streven we naar het voorkomen van problematische schulden.

Ommen Armoedevrij krachtig te houden met de ketenpartners.

In 2019 is er een doorstart gemaakt met de Ontwikkelgroep. De convenantpartners Ommen Armoedevrij bespreken hun werkzaamheden, signalen en ontwikkelingen in relatie tot het minimele beleid. Zij zoeken waar mogelijk hierin de samenwerking. Door de ontwikkelgroep zijn diverse activiteiten voortgezet, zoals de Geldkrant, het budgetspel op de basisscholen en het educatieve programma 'Your Message Money' op het Vechtdal College en PRO De Maat.

Inburgering: Nieuwkomers integreren in de Nederlandse en lokale samenleving.

Per 1 januari 2021 zal de nieuwe Wet Inburgering in werking treden. In 2019 is er in beeld gebracht wat de nieuwe wet inburgering 2021 voor de gemeente Ommen betekent. Ook is er een eerste verkenning gedaan voor de inkoop van inburgeringstrajecten.

Kaderstellend beleid

- Nota Sociaal Domein "Omslag in denken"
- Beleidsplan Sociaal Domein "Om elkaar!"
- Verordeningen

Indicatoren

De monitor 'Maatschappelijk resultaat' is vanaf 2018 beschikbaar. De beleidsdoelstellingen zijn in deze monitor weergegeven als te behalen maatschappelijke resultaten en voorzien van indicatoren. Middels de indicatoren is tevens de 'o' situatie zichtbaar. Indicatoren worden binnen een sturingskader worden weergegeven in de context van het te behalen maatschappelijke resultaat en de maatschappelijke omgeving en individuele mogelijkheden. Vanwege de beschikbaarheid van deze monitor in 2019 zijn in dit programma uitsluitend de verplichte 'Deplabeleidsindicatoren' weergegeven.

Beleidsindicatoren Commissie Depla

Taakveld:	Indicator:	Eenheid:	Bron:
Samenleving	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	LISA
		2016	760,9
		2017	788,6
		2018	793,3
		2019	791,0
Eventuele toelichting:			
Samenleving	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD
		2016	-
		2017	-
		2018	-
		2019	-
Eventuele toelichting:			
Samenleving	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
		2016	1
		2017	1
		2018	n.n.b.
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Samenleving	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
		2016	1,2
		2017	1,3
		2018	1,0
		2019	0,8
Eventuele toelichting:	Betreft 1e helft 2019		
Samenleving	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
		2016	6,7
		2017	8,0
		2018	8,2
		2019	8,4
Eventuele toelichting:	Betreft 1e helft 2019		
Samenleving	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
		2016	3
		2017	4
		2018	4

		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Samenleving	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS
		2016	231,0
		2017	249,4
		2018	285,0
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Samenleving	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS
		2016	66,3
		2017	67,6
		2018	69,0
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			
Samenleving	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
		2016	0
		2017	0
		2018	0
		2019	-
Eventuele toelichting:			
Samenleving	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS
		2016	208,0
		2017	216,8
		2018	207,9
		2019	205,1
Eventuele toelichting:	Betreft 1e helft 2019		
Samenleving	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
		2016	1
		2017	1
		2018	1
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			

Middelen

Bedragen x € 1.000	B 2019	BnW 2019	R 2019	Vershil
Baten				
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0
7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning	346	301	542	241
7.3 Werk en Inkomen	3.103	3.178	3.544	366
Totaal baten	3.449	3.479	4.086	607

Lasten				
7.1 Volksgezondheid	-749	-660	-633	27
7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning	-4.915	-4.960	-4.408	552
7.3 Werk en Inkomen	-9.144	-9.284	-9.546	-263
Totaal lasten	-14.808	-14.903	-14.588	316

Saldo				
7.1 Volksgezondheid	-749	-660	-633	27
7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning	-4.569	-4.658	-3.866	792
7.3 Werk en Inkomen	-6.041	-6.106	-6.002	104
Totaal saldo	-11.359	-11.424	-10.501	923

1.8 Recreatief Ommen

Missie

Ommen is en blijft een recreatieve topspeler in het hart van het Vechtdal, zowel voor de eigen inwoners als voor de vele vakantiegangers en dagrecreanten. Ommen heeft voor ieder wat wils: een gevarieerde omgeving, bijzondere natuurgebieden, divers accommodatieaanbod, veel evenementen en goede (recreatieve) voorzieningen. Innovatie is cruciaal voor behoud en versterken van de positie. Een groen, gastvrij en geïnspireerd Ommen blijft van kracht.

Kunst en cultuur kan worden ingezet om een toppositie op het terrein van recreatie en toerisme te behouden. Maar kunst en cultuur is niet alleen vanuit toeristisch-recreatief oogpunt waardevol. Zo draagt kunst en cultuur bij aan de ontwikkeling van mensen en verhoogt deelname aan culturele activiteiten de maatschappelijke betrokkenheid. Met de provincie is een cultuurarrangement aangegaan, welke erop gericht is om de samenwerking met en tussen gemeenten te stimuleren, de infrastructuur te versterken en deelname van burgers aan cultuur in de vrije tijd te bevorderen.

1.8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg

Context, trends en ontwikkeling

Omer Bissingh

De Stichting Ommer Bissingh Evenementen (SOBE) organiseert al sinds jaar en dag de Ommer Bissingh-dagen. Elke Bissingh-dag heeft zijn eigen thema. De inwoner en bezoeker van Ommen en het Vechtdal vindt al jarenlang de weg naar dit evenement. Het meerdaagse evenement is geëvalueerd op veiligheid, kwetsbaarheid, kwaliteit en continuïteit.

Koloniën van Weldadigheid

Er is gewerkt aan een vernieuwd nominatiedossier. Het is niet mogelijk gebleken om alle 7 koloniën gezamenlijke in aanmerking te laten komen voor de nominatie werelderfgoed. In overleg is besloten dat de koloniën wel blijven samenwerken maar dat de nominatie wordt ingediend voor 4 van de 7 koloniën. Dit om de kans voor het bereiken van de werelderfgoed status te verhogen. Medio 2020 wordt een definitief besluit genomen. De Ommerschans is daarin geen officieel onderdeel, maar de samenwerking op het gebied van marketing en promotie wordt voortgezet met als belangrijk onderdeel het doel om het bezoekerscentrum te realiseren. Het realiseren ervan is een belangrijk criterium voor het Europees Erfgoedlabel.

Verbreiding dienstverlening bibliotheek

De bibliotheek heeft extra taken en een structurele verhoging van € 75.000 gekregen. Daarvoor zijn meerdere programmalijnen tot stand gekomen waarvoor de bibliotheek programmamanagers heeft aangesteld. Daarmee gaat het haar maatschappelijke rol pakken en wordt het ook een knooppunt voor informatie.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Kunst, cultuur en monumentenzorg		
Thema 1: Een afgestemd cultureel aanbod voor kinderen en jongeren.	Het realiseren van een afgestemd en samenhangend cultureel aanbod voor kinderen en jongeren in onze gemeente. Hierdoor komt deze doelgroep in aanraking met zoveel mogelijk culturele disciplines en krijgen ze volop de gelegenheid om hun eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen.	Dit is een jaarlijks doorlopend proces waarbij de Stichting Kunstzinnige Vorming (SKV) via een cultuurcoördinator het cultuuraanbod op scholen verzorgt.
Thema 2: De maatschappelijke rol van de bibliotheek.	Het verbreden van de dienstverlening van de bibliotheek. De bibliotheek richt zich meer op jeugd & onderwijs, de maatschappelijke participatie door extra aandacht voor het ontwikkelen van de basisvaardigheden, de functie van informatieknooppunten het aanbieden van culturele programma's.	Zie context, trends en ontwikkeling.
Thema 3: Toekomstproof maken organisaties.	Afhankelijk van de behoefte het ondersteunen van organisaties in de ontwikkeling naar een vitale en toekomstbestendige organisatie.	Er zijn geen verzoeken binnen gekomen voor advies op maat. Wel wordt er ondersteuning geboden wanneer er vragen voordoen.
Thema 4: Het ontsluiten en toegankelijk maken van ons cultureel erfgoed.	Het ontsluiten, toegankelijk maken en openstellen van ons cultureel erfgoed voor een breed publiek.	Via het aanbod van Stichting Kunstzinnige Vorming wordt het aanbod toegankelijk gemaakt. Daarnaast is ingezet om via musea een prominentere koppeling te maken richting toerisme en recreatie.
Thema 5: Cultuur en marketing.	In overleg met betrokken partijen onze Ommer cultuur zo optimaal mogelijk vermarkten, waarbij de aanwezige voorzieningen en activiteiten maximaal worden benut.	·Via structurele en incidentele subsidiëring zijn (culturele) evenementen ondersteund. Voor de afstemming van evenementen is er een jaarkalender waar (culturele) organisaties hun activiteit kunnen aanmelden.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Thema 6: Vervolg cultuurarrangement.	Het voortzetten en doorontwikkelen van diverse activiteiten en evenementen die de naamsbekendheid van Ommen en de aantrekkelijkheid om te verblijven in Ommen verhogen en deelname van inwoners aan cultuur in de vrije tijd bevorderen.	Onder andere het Bostheater heeft goede resultaten laten zien. Ook is de cultuurprijs weer uitgereikt in de Kunst en Cultuurweek Ommen.
Koloniën van Weldadigheid op de kaart.	-Aanpassen nominatiedossier Unesco werelderfgoed. -Toewerken naar een gezamenlijke agenda met betrokken partners in de Ommerschans.	Zie context, trends en ontwikkeling.

1.8.2 Recreatie & Toerisme

Context, trends en ontwikkeling

De vrijetijdsector vormt een belangrijk onderdeel van de economische structuur in Ommen.

Vechtdal

Binnen het Vechtdal wordt op het gebied van vrijetijdseconomie nauw samengewerkt met de gemeenten Dalfsen, Hardenberg, Zwolle en Staphorst. In het Vechtdal Kompas is de meerjarige koers voor de vrijetijdseconomie in het Vechtdal vastgelegd. Het Vechtdal Kompas is vertaald naar een bestuurlijke agenda, waarin we een strategie hebben bepaald hoe we de vijf te herleiden pijlers van het Vechtdal (Zorg/Gezondheid, Voeding/Smaak, Verblijf, Water en Organisatie) kunnen versterken en inzetten om het Vechtdal te onderscheiden van andere regio's.

Pijler Verblijf

Voor de pijler Verblijf is een ontwikkelkans toegekend vanuit de Europese Leadersubsidie. Het doel van deze ontwikkelkans is om de haalbaarheid te onderzoeken voor een programma aanpak, Vechtdalbreed, waarin koplopers en middenmotors participeren. In 2019 is een businesscase hierover opgesteld.

Pijler Smaak

Voor het project Verrukkelijk Vechtdal is in Vechtdal verband een LEADER-subsidie toegekend. Samen met partners wordt ingezet op productontwikkeling en storytelling, met als doel om het verhaal 'van grond tot mond' beter te vertellen aan bewoners en bezoekers. Met de uitvoering van sommige onderdelen, zoals de aspergecampagne 'Het Witte goud uit het Oosten' is al vroeg in 2019 gestart, dit heeft geleid tot een brochure. Daarnaast is ook in 2019 het Vechtlust Kistje (borrelbox i.s.m. recreatiebedrijven) gelanceerd.

Toekomst Vechtdalvisie 3.0 / Vechtdal Kompas

In 2019 is er in Vechtdalverband gesproken over een herziening van het Vechtdal Kompas. Dit heeft geleid tot een conceptversie van een (nieuwe) Vechtdalvisie 3.0 met daarin vier programmalijnen: 1. Verbindende Vecht 2. Beleefbaar Landschap 3. Gastheerschap & Ondernemerschap 4. Zorgzaam & gezond. Er wordt toegewerkt naar een uitvoeringsprogramma.

Bedrijfsbezoeken

In 2019 zijn twaalf bezoeken gebracht aan recreatieparken. Daarbij is gesproken met ondernemers over de parken, de plannen en de toekomst.

Vitale vakantieparken

Het project Vitale vakantieparken is in uitvoering genomen. Samen met de gemeenten in het Vechtdal is een pilot gestart om te onderzoeken hoe de vitaliteit van de parken is te verbeteren en deze parken vitaal en toekomstbestendig te maken

Ommerschans

Er is in 2019 een coördinator aangesteld en samen met partners is een lokale ontwikkelingsagenda opgezet. Prioriteit bij de uitvoering van de agenda is de realisatie van een bezoekerscentrum.

Gastheerschap

Marketing Oost heeft een onderzoek gedaan naar Gastheerschap in het Vechtdal. Een eerste conceptrapportage over gastheerschap is in 2019 in ambtelijk Vechtdalverband gepresenteerd.

Toeristisch informatiepunt

In 2019 is een rapportage opgeleverd met daarin een verkenning voor de huisvesting van het CCO, een TIP, Natuurlijk Ommen, in combinatie met de plannen van de Molenstichting. Aanleiding voor deze verkenning was een motie in de Raad.

Positionering

Ommen is gepositioneerd binnen de Vechtdal campagnes. Zo is in 2019 het Vechtdal Magazine uitgegeven. In een Nederlandse, maar ook in een Duitse versie.

Doelstellingen en te leveren prestaties / activiteiten

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Programma onderdeel: Vrijtijdseconomie		
Versterken recreatieve (verblijfs) functie: • Versterken Economische drager (meer bezoekers, verlenging bezoek-duur, meer bestedingen). • Betere spreiding (seizoensverbreding). • Gevarieerd aanbod. • Kwaliteitsverbetering. • Meer samenhang/ onderlinge samenwerking.	Aansluiting vanuit vrijetijdseconomie op Human Capital agenda Regio Zwolle (mindmap, koppelen ondernemers-onderwijs).	Binnen de regio Zwolle wordt ingezet op een sectortafel vrijetijdseconomie.
	Uitvoeren bestuurlijke agenda Vechtdal w.o. • Programma aanpak verblijf n.a.v. onderzoek vitale verblijfsrecreatie Vechtdal i.s.m. ondernemers met o.a. -opzetten kennisprogramma -aanpak vitale vakantieparken (verpaupering) • Uitvoeren project Zorgeloos Genieten Vechtdal. • Opzetten Verrukkelijk Vechtdal next level. • Uitvoeren visie op het vrijetijdslandschap Vechtdal.	Voor de pijler zorg is de brochure zorgeloos genieten gelanceerd. Voor de pijler verblijf is een ontwikkelkans toegekend vanuit de Europese Leadersubsidie. Voor het project verrukkelijk Vechtdal is in vechtdalverband een Leader-subsidie toegekend. Er is een conceptversie van een (nieuwe) Vechtdalvisie 3.0 gemaakt.

Doelstelling	Bijzondere prestatie / nieuwe activiteit	Hebben we gedaan / bereikt wat we wilden doen?
Versterken imago toeristische gastvrijheid: • Profileren aanbod. • Versterking merk.	Vermarkten Ommen binnen Vechtdal campagnes Buiten spelen & Verrukkelijk Vechtdal.	Toekenning LEADER subsidie voor verrukkelijk Vechtdal
	Uitvoeren citymarketingstrategie Ommen binnen het Vechtdal/Visit Oost.	Ja door MarketingOost
	Visie op gastheerschap (w.o. toeristische informatievoorzieningen, ambassadeursschap).	Een eerste conceptrapportage over gastheerschap is in 2019 in ambtelijk Vechtdalverband gepresenteerd.
	Inzet cultureel erfgoed in verhalenlijnen vrijetijdseconomie (bijv. Ommerschans).	Er is ingezet op marketing en promotie met de 7 koloniën van weldadigheid tezamen. Via musea wordt gezocht naar de verbinding tussen historie en toerisme & recreatie. Onder andere met een Toeristisch Informatie Punt (TIP).
Bevordering recreatieve mogelijkheden: • Verbeteren recreatieve bereikbaarheid. • Versterken recreatief routenetwerk. • Verbeteren recreatief medegebruik.	Verbeteren recreatieve mogelijkheden op en langs de Regge/Vecht binnen de pijler Water Vechtdal Kompas en de netwerkorganisatie Ruimte voor de Vecht.	Via het project Ruimte voor de Vecht is er een eerste sessie geweest om input op te halen hoe de recreatieve mogelijkheden het beste kunnen worden benut.
	Revisie fiets- en wandelnetwerk in Vechtdalverband (Ommen-Hardenberg-Dalfsen).	Aanleg fietspad Dunnewind (Varsen) En is er een eerste inventarisatie rond de stand van zaken van het netwerk en de routes gedaan.
	Afronden projectplan Tien Torens: realisatie van een aantal topplekken om de identiteit en daarmee de essentie van de Overijsselse Vecht in Ommen te beleven w.o. in centrum Ommen, Varsen, Junne.	Ja, raad is hierover geïnformeerd.

1.8.3 Sport en Accommodaties

Context, trends en ontwikkeling

Sport

Zoveel mogelijk mensen met plezier laten sporten en bewegen. Mensen gezondere keuzes laten maken, waardoor ze minder ziek worden, minder zorg nodig hebben en het goede voorbeeld geven aan hun kinderen. Dit zijn de doelen die landelijk zijn vastgelegd in het Nationaal Sportakkoord en het Nationaal Preventieakkoord.

Sportaccommodaties

Inwoners moeten kunnen beschikken over een goed werkende en duurzame sportinfrastructuur. Hierbij gaat het niet alleen om sportvelden, zwembaden, sporthallen en clubhuizen, maar ook om het park en het trapveldje in de wijk. Overal waar inwoners sporten en bewegen, zijn de voorzieningen op orde.

Nationaal sport- en preventieakkoord

Lokale beweegaanbieders en de gemeente Ommen hebben in 2019 de intentieverklaring getekend om in 2020 te komen tot een lokaal preventie en sportakkoord, samen met lokale sportverenigingen, kinderopvang, scholen, huisartsen, fysiotherapeuten, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden.

Sportaccommodaties

De toplaag van drie kunstgras voetbalvelden, het kunstgras hockeyveld en de atletiekbaan op sportpark Westbroek is in 2019 vervangen.

De sporthal bij de Carrousel is uitgebreid en met ingang van het schooljaar 2019-2020 in gebruik genomen.

Ledverlichting

Er is een onderzoek uitgevoerd naar de globale investeringskosten voor ledverlichting per sportvereniging. Op basis daarvan is een bijeenkomst georganiseerd om buitensportverenigingen te informeren over verduurzaming van hun sportvereniging door te investeren in ledverlichting.

Nationale sportweek

In de Nationale Sportweek zijn in samenwerking met vier sportverenigingen diverse sportactiviteiten aangeboden waar 62 kinderen aan hebben deelgenomen. Ook is een clinic schooltennis aangeboden op zes scholen. Tijdens deze activiteiten is aandacht geweest voor gezond eten en drinken in samenwerking met Albert Heijn Ommen.

Nationaal schoolontbijt

Een 4-tal scholen hebben meegedaan aan het nationaal schoolontbijt. 1 school is op bezoek geweest in het gemeentehuis om samen met de burgemeester te ontbijten.

Overige activiteiten

Het stimuleringsprogramma Special Heroes is uitgevoerd op de Boslust school, de Johan Seckel school en praktijkschool de Maat.

Er zijn een viertal workshops aangeboden via de JCO-trainersacademie (Jeugd Combinatie Ommen) in samenwerking met SportService Zwolle en de gemeente. Ook is de jeu de boules baan aangelegd en is er een nieuw fietsenrek geplaatst op het schoolbuurtplein (Sint Bernardus schoolplein).

Voetbalvereniging Mariënborg (Beerzerveld) heeft ondersteuning gekregen in het traject gezonde sportkantine.

De Johan Seckel school, praktijkschool de Maat en Vechtdal College hebben in 2019 het Gezonde schoolvignet behaald. Het Palet, de Kardoer en de Dennenkamp hebben al eerder het gezonde schoolvignet behaald.

Het project Ommenkids heeft in 2019 niet plaatsgevonden. Dit wordt in 2020 weer opgepakt.

Het openhouden van het zwembad "Olde Vechte" tegen lagere kosten.

In 2019 is geïnvesteerd in het verduurzamen van de accommodatie door het plaatsen van een afdekzeil. Hiermee worden de kosten voor energieverbruik teruggebracht.

Combinatiefunctionarissen

De gemeente Ommen heeft sinds 1 januari 2019 de beschikking over 4,4 fte combinatiefunctionaris (buurtsport-en cultuurcoaches).

De buurtsportcoaches krijgen een belangrijke rol in het uitvoeringsprogramma van het lokale preventie- en sportakkoord.

Kaderstellend beleid

Kunst, cultuur en monumentenzorg

- Beleidsplan "Om Elkaar"
- Notitie molenbehoud
- Monumentenverordening Gemeente Ommen
- Beleidsregels subsidieverlening gemeente Ommen 2013
- Bestuursakkoord 2018-2022 "Samen Ommen!"
- Cultuurnota gemeente Ommen 2017-2020 "Met elkaar"

Recreatie en toerisme/Vrijtijdseconomie

- Gemeentelijk Omgevingsplan
- Vechtdal Kompas
- Vrijtijdsagenda Regio Zwolle
- VTE-programma Gastvrij Overijssel
- Integrale nota economie

Sport en accommodaties

- Beleidsplan "Om Elkaar"
- Coalitieprogramma 2018-2022 "Samen Ommen"
- Notitie verbetering exploitatie binnen- en buitensportaccommodaties

Indicatoren

Doel	Omschrijving	E/P	Bron	Nul-meting	Streefwaarden			
					2019	2020	2021	2022
1	Aantal leden bibliotheek vestiging Ommen	E	Bibliotheek	3.550 (2014)	3.150	3.100	3.100	3.100
2	Aantal bezoekers website Vechtdal Overijssel (x 1.000)	E	Vechtdal Marketing	57 (2009)	152	160	168	175
	Aantal toeristische overnachtingen Vechtdal Overijssel (excl. vaste standplaats) (x 1.000)	E	Regio monitor	1.923 (2014)	2.132	2.175	2.218	2.262
	Aantal km onderhoud recreatieve fietspaden	P	Gem	17,4	27,5	27,5	27,5	27,5
3	Aantal lezwemmers overdekt zwembad	P	Gem	16.000 (2013)	17.500	17.500	17.500	17.500
	Aantal recreatieve bezoekers overdekt zwembad	P	Gem	35.000 (2013)	37.500	37.500	37.500	37.500

Beleidsindicatoren Commissie Depla

Taakveld:	Indicator:	Eenheid:	Bron:
Samenleving	Niet sporters	%	Gezondheidsenquête (CBS / RIVM)
		2016	48,3
		2017	n.n.b.
		2018	n.n.b.
		2019	n.n.b.
Eventuele toelichting:			

Middelen

Bedragen x € 1.000	B 2019	BnW 2019	R 2019	Verschil
Baten				
8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg	153	153	174	21
8.2 Recreatie & Toerisme	1	1	16	15
8.3 Sport en Accommodaties	994	969	1.062	93
Totaal baten	1.148	1.123	1.251	129
Lasten				
8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg	-867	-1.238	-872	366
8.2 Recreatie & Toerisme	-341	-317	-175	142
8.3 Sport en Accommodaties	-2.938	-2.555	-2.706	-151
Totaal lasten	-4.147	-4.110	-3.753	357
Saldo				
8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg	-714	-1.085	-698	387
8.2 Recreatie & Toerisme	-341	-316	-159	157
8.3 Sport en Accommodaties	-1.945	-1.586	-1.644	-59
Totaal saldo	-2.999	-2.987	-2.502	485

1.9 Alg. dekk.midd. onvoorz.&mutatie reserve

Missie

Zorgen voor een gezond duurzaam financieel beleid, waarbij de van onze inwoners gevraagde financiële bijdragen in een goede verhouding staan tot het geleverde voorzieningenniveau.

Met de opbrengst van de gemeentelijke belastingen willen we invulling geven aan het voor de burgers beoogde voorzieningenniveau. Dit alles binnen een sluitende begroting. Met de opbrengst van de retributies worden de lasten van de verleende diensten gedekt.

Context en achtergrond

Bij de Kaderbrief hebben wij het financieel meerjarenperspectief geschetst. Verder is het Bestuursakkoord Samen Ommen samengesteld, dat richtinggevend is voor de besluitvorming.

Kaderstellend beleid

- Financiële beheersverordening gemeente Ommen
- Kaderbrief 2019
- Nota Reserves en Voorzieningen
- Bestuursakkoord Samen Ommen 2018 - 2022

Algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van deze inkomsten en van de overige algemene dekkingsmiddelen.

Programma onderdeel	B 2019	BnW 2019	R 2019	Verschil
Baten				
9.2 Algemene uitkering gemeentefonds	27.688	28.434	28.591	156
9.3 Dividend	272	412	413	1
9.4 Lokale heffingen als dekking	5.513	5.369	5.704	335
9.5 Saldo financieringsfunctie	26	26	15	-11
9.6 Onvoorzien	1.224	1.532	155	-1.377
9.7 Reserves	122	4.785	1.657	-3.129
Totaal baten	34.845	40.558	36.533	-4.025
Lasten				
9.2 Algemene uitkering gemeentefonds	-587	-557	0	557
9.3 Dividend	0	0	0	0
9.4 Lokale heffingen als dekking	-299	-291	-299	-8
9.5 Saldo financieringsfunctie	-174	-174	-176	-2
9.6 Onvoorzien	-3.050	-1.774	-2.084	-310
9.7 Reserves	0	-3.134	-47	3.087
Totaal lasten	-4.109	-5.929	-2.606	3.323
Saldo				
9.2 Algemene uitkering gemeentefonds	27.101	27.877	28.591	713
9.3 Dividend	272	412	413	1
9.4 Lokale heffingen als dekking	5.214	5.078	5.405	327
9.5 Saldo financieringsfunctie	-148	-148	-162	-13
9.6 Onvoorzien	-1.825	-242	-1.929	-1.687
9.7 Reserves	122	1.652	1.610	-42
Totaal saldo	30.735	34.629	33.927	-702

2 Paragrafen

2.1 Lokale heffingen

Inleiding en wettelijke kaders

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen gebeurt door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening. De belastingverordeningen 2019 zijn vastgesteld op 29 november 2018.

De lokale heffingen kunnen worden ingedeeld in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies.

De *algemene belastingen* komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. Onder de algemene belastingen vallen de onroerende-zaakbelastingen, de hondenbelasting, de precariobelasting, de forensen- en toeristenbelasting.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. De rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn bestemmingsbelastingen waarvoor geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt. Ook de reclamebelasting valt onder de bestemmingsbelastingen. De belastingopbrengst wordt als subsidie uitgekeerd aan een door de ondernemers opgerichte uitvoeringsorganisatie.

Retributies worden geheven van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn. Hieronder vallen ook de marktgelden en begraafplaatsrechten.

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van gemeenten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De gemeente Ommen haalde in 2019 circa 19% van haar inkomsten uit lokale heffingen. Een overzicht van de lokale heffingen en daarmee meer inzicht is daarom van belang voor de raad. Een aanduiding van de lokale lastendruk is van belang voor de integrale afweging tussen beleid en inkomsten. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid maakt het beeld van de lokale lasten compleet. Al deze onderdelen zult u daarom tegenkomen in deze paragraaf lokale heffingen.

De werkelijke inkomsten

In de gemeente Ommen werden in 2019 verschillende belastingen geheven. In onderstaande tabel treft u van de verschillende belastingen de begrote opbrengst 2019, de begrotingswijzigingen 2019 en de werkelijke opbrengst 2019 aan. Voor een toelichting op eventuele verschillen wordt verwezen naar de diverse onderdelen in de jaarrekening.

Soort heffing	Begroting 2019 primitief	Begroting na wijziging	Rekening 2019*
Onroerendezaakbelastingen woningen	2.226.000	2.226.000	2.262.000
Onroerendezaakbelastingen niet-woningen	1.644.000	1.644.000	1.693.000
Afvalstoffenheffing	1.708.000	1.708.000	1.791.000

Hondenbelasting	45.000	45.000	42.000
Rioolheffing	1.660.000	1.660.000	1.691.000
Forensenbelasting	720.000	720.000	781.000
Toeristenbelasting	700.000	700.000	814.000
Marktgeden	34.000	34.000	23.000
Precariobelasting	31.000	31.000	33.000
Begraafplaatsrechten	312.000	262.000	236.000
Leges	1.018.000	939.000	1.123.000
Reclamebelasting			69.000
Totaal	10.098.000	9.969.000	10.558.000

*inclusief oninbare belastingen

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

Het gemeentelijk beleid is dat de tarieven van de retributies en bestemmingsbelastingen in principe kostendekkend moeten zijn. Met andere woorden: de opbrengsten dekken de gemaakte kosten. Het kaderstellend beleid voor de diverse heffingen is vastgelegd in de door de gemeenteraad vastgestelde gemeentelijke belastingverordeningen en het op 18 juni 2015 vastgestelde Meerjaren Belastingplan.

Het beleid met betrekking tot de tarieven van alle heffingen en daarmee de opbrengsten van de verschillende heffingen, is dat deze worden verhoogd met de inflatiecorrectie. Deze bedroeg voor 2019 2,4%. Bij het raadsvoorstel over de belastingverordeningen 2019 is aangegeven in welke gevallen en waarom hiervan is afgeweken.

Voor 2019 zijn de volgende tarieven vastgesteld:

Meest voorkomende tarieven 2019	
Onroerendezaakbelasting (eigenaar woningen)	0,1199%
Onroerendezaakbelasting (eigenaar niet-woningen)	0,2057%
Onroerendezaakbelasting (gebruiker niet-woningen)	0,1548%
Vastrecht afvalstoffenheffing	€ 212
Tarief hoogbouw (zonder GFT/PMD)	€ 194
Aanbieding restafval bij verzamelcontainer	€ 1,80
Lediging 240 liter container restafval	€ 10,60
Lediging 240 liter container GFT/PMD	€ 0
Lediging 140 liter container restafval	€ 6,50
Lediging 140 liter container GFT/PMD	€ 0
Hondenbelasting (tarief 1 ^e hond)	€ 34,75
Rioolheffing	€ 204
Grafonderhoudsrecht	€ 74
Forensenbelasting	
vast bedrag (geen afzonderlijke WOZ-waarde)	€ 198
WOZ-waarde < 60.000	€ 625
WOZ-waarde 60.000 - 100.000	€ 845
WOZ-waarde 100.000 - 140.000	€ 1.090
WOZ-waarde > 140.000	€ 1.310
Toeristenbelasting	€ 1,00

Kwaliteit uitvoering Wet WOZ

De aanslag onroerende-zaakbelastingen en de forensenbelasting wordt gebaseerd op de WOZ-waarde. De Waarderingskamer controleert of gemeenten de Wet Waardering Onroerende zaken (Wet WOZ) goed uitvoeren. Hiervoor vinden verschillende onderzoeken en inspecties plaats. Het algemene oordeel van de Waarderingskamer over de uitvoering van de Wet WOZ in Ommen is 'Goed'. In 2019 heeft de Waarderingskamer ingestemd met het bekend maken van de WOZ-waarden. De WOZ-beschikkingen zijn vermeld op de gecombineerde aanslag gemeentelijke belastingen, die in de meeste gevallen met dagtekening 28 februari 2019 zijn verzonden.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Hierna wordt kort ingegaan op de verschillende algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies.

Algemene belastingen

Onroerende-zaakbelastingen

Naast de inflatiecorrectie is in de tariefstelling van de onroerende-zaakbelastingen rekening gehouden met een extra toename van de belastingopbrengsten OZB van 5% per jaar gedurende de jaren 2016 t/m 2019 conform het Meerjaren Belastingplan. Verder werd bij de tarieven van de onroerende-zaakbelastingen rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de WOZ-waarden.

De opbrengst van de *OZB woningen* is gerealiseerd. Ten opzichte van de primitieve begroting is er een meeropbrengst van € 36.000 gerealiseerd bij de ozb-woningen. Dit komt doordat de definitieve waardeontwikkeling 2019 hoger is dan de waardeontwikkeling waar rekening mee gehouden is bij de tariefsberekening.

De opbrengst van de *OZB niet-woningen* is gerealiseerd. Ten opzichte van de primitieve begroting is er een meeropbrengst van € 48.000 gerealiseerd bij de ozb-woningen. Dit komt doordat de definitieve waardeontwikkeling 2019 hoger is dan de waardeontwikkeling waar rekening mee gehouden is bij de tariefsberekening.

Hondenbelasting

De tarieven voor de hondenbelasting zijn vooruitlopend op het nieuwe belastingplan ten opzichte van 2018 gehalveerd. Het aantal geregistreerde honden in de gemeente Ommen is ten opzichte van 2018 licht afgenomen. De geraamde opbrengst is nagenoeg gerealiseerd.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt in Ommen geheven voor het hebben van voorwerpen op of boven gemeentegrond. Een voorbeeld hiervan is een horecagelegenheid met een terras op gemeentegrond. Voor het terras moet precariobelasting worden betaald. De eerste anderhalve meter gemeten uit de gevel, voor het hebben van terrassen, uitstallingen en reclame-uitingen op of boven gemeentegrond is overigens vrijgesteld. De geraamde opbrengst is gerealiseerd.

Forensenbelasting

De aanslagen forensenbelasting over het jaar 2019 worden na afloop van het belastingjaar, eind januari 2020, opgelegd. Het tarief voor de forensenbelasting 2019 is verlaagd. Het hoogste bedrag bedraagt hiermee € 1.310 per jaar. Doordat het tarief voor 2019 lager is vastgesteld, is de verwachting dat het aantal bezwaarschriften verder terugloopt. In 2019 zijn er 50 bezwaarschriften ontvangen tegen de forensenbelasting. In 2018 zijn er 20 beroepszaken behandeld van voorgaande jaren door de Rechtbank. Hierin is de gemeente in het gelijk gesteld. Er lopen nog 3 zaken waar geen uitspraak op is ontvangen. Tegen de ontvangen uitspraken van de Rechtbank is 3 keer hoger beroep ingesteld. In 1 zaak is een uitspraak ontvangen en hierin is de gemeente in

het gelijk gesteld. Maar in 1 zaak heeft het Gerechtshof onverwacht de uitspraak van de Rechtbank vernietigd, waarin de gemeente in het gelijk was gesteld. Er is pro-forma cassatie ingediend bij de Hoge Raad der Nederlanden. Op dit moment zijn de financiële gevolgen nog niet te overzien. De andere uitspraak wordt binnenkort verwacht.

De forensenbelasting laat een totale meeropbrengst zien van ruim € 60.000.

De forensenbelasting 2018 is opgelegd in 2019 en heeft geleid tot een incidentele meeropbrengst van € 20.000.

Bij de jaarrekening blijkt dat de aanslagen 2019 minus de oninbare belasting leiden tot een incidentele meeropbrengst van € 40.000. Er zijn meer objecten in de forensenbelasting betrokken dan waar vanuit is gegaan bij de begroting. Er lopen nog (hoger)beroepsprocedures en een beroep in cassatie die de opbrengst kunnen beïnvloeden.

Toeristenbelasting

Het tarief voor 2019 is gelijk gebleven aan voorgaand jaar, € 1 per persoon per overnachting. In de begroting 2019 is uitgegaan van 700.000 overnachtingen.

In 2019 is de voorlopige aanslag toeristenbelasting opgelegd. Eind maart 2020 volgt de definitieve aanslag, omdat pas na afloop van het jaar kan worden aangegeven hoeveel overnachtingen er in 2019 zijn geweest. Naar verwachting wordt de geraamde opbrengst, gebaseerd op 700.000 overnachtingen, gerealiseerd.

In 2019 is daarnaast de definitieve aanslag toeristenbelasting 2018 opgelegd. Er waren in 2018 796.000 overnachtingen gerealiseerd. In de begroting van 2018 was uitgegaan van 700.000 overnachtingen. Dit heeft geleid tot een meeropbrengst van € 96.000. De zomer van 2018 was erg lang en warm. Dit heeft geleid tot meer toeristische overnachtingen.

De opbrengst toeristenbelasting 2019 laat bij de jaarrekening nog een extra meeropbrengst van € 18.000 incidenteel zien. Dit is het gevolg van de controle die heeft plaatsgevonden in 2019. Het betreft navorderingsaanslagen over 2016 en 2017. Op dit moment loopt er nog een beroep in cassatie tegen aanslagen uit voorgaande belastingjaren. De Hoge Raad heeft hierin nog geen uitspraak gedaan. Deze wordt in 2020 verwacht.

Bestemmingsbelastingen

Afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing bekostigt de gemeente de inzameling van het huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing wordt evenals de wettelijk plicht huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen, geregeld in de Wet milieubeheer.

De afvalstoffenheffing bestaat uit twee soorten tarieven. Het vastrecht en een variabel tarief. Of een huishouden afval aanbiedt, is voor de heffing van het vastrecht niet van belang. Voor het variabele tarief is dat wel van belang. Het groente, fruit en tuin (GFT)-afval en plastic, metalen en drankenkartons (PMD)-afval kan gratis worden aangeboden. Voor restafval moet worden betaald per aanbieding. Na afloop van het belastingjaar wordt dit afgerekend op de gecombineerde aanslag gemeentelijke heffingen. Op dit aanslagbiljet staan bijvoorbeeld ook het vastrecht voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de ozb. De aanslag 2019 voor de variabele afvalstoffenheffing wordt in februari 2020 opgelegd. In de bebouwde kom moet het restafval zelf worden weggebracht naar verzamelcontainers. Uit de ontvangen gegevens van ROVA is gebleken dat in 2019 het aantal aanbiedingen bij de verzamelcontainers iets hoger is ten opzichte van de begroting. Het aantal aanbiedingen restafval aangeboden via de 240 liter container is daarentegen iets gedaald. Per saldo heeft dit geen gevolgen voor de opbrengst.

De opbrengst afvalstoffenheffing 2019 laat bij de jaarrekening een meeropbrengst zien van € 82.000. Zie hiervoor jaarrekening paragraaf 1.2.2 Reiniging en afvalinzameling. Het aantal woningen is meer gestegen dan verwacht. Ook laat het variabele deel een meeropbrengst zien. Bij de begroting 2019 is uitgegaan van de ROVA tarieven 2018 inclusief indexatie. De variabele tarieven 2019 zijn hoger vastgesteld in verband met de doorrekening van de verbrandingsbelasting.

Rioolheffing

De rioolheffing hangt samen met de wettelijke zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water. Doel van de rioolheffing is om geld vrij te maken voor onder meer de afvoer van afvalwater, de afvoer van regenwater (ook wel hemelwater genoemd) en het beheer van het grondwaterpeil. Omdat het overgrote deel van de investeringen in deze zorgtaken gebruik maakt van het afvoerstelsel, spreekt men over de rioolheffing. In het GRP benoemt de gemeente welke voorzieningen op het gebied van riolering zij bezit, hoe deze voorzieningen functioneren, hoe het rioolstelsel beheerd wordt en hoe dit gefinancierd wordt. In 2017 is er een nieuw GRP vastgesteld, dat de basis vormt voor de komende jaren.

De opbrengst rioolheffing 2019 laat bij de jaarrekening een meeropbrengst zien van € 31.000. Dit wordt veroorzaakt doordat het waterverbruik van de grootverbruikers hoger is dan verwacht. Daarnaast zijn er meer objecten met een waterverbruik tot 500 m³ dan waar rekening mee gehouden is bij de begroting.

Reclamebelasting

Vanaf 2019 wordt er in het centrum van Ommen reclamebelasting geheven. De opbrengst van de reclamebelasting komt na aftrek van de perceptiekosten ten goede aan het ondernemersfonds. Bij een ondernemersfonds leveren alle ondernemers binnen een bepaald gebied een financiële bijdrage. Het geld wordt ingezet voor activiteiten, evenementen of projecten die bijdragen aan de vitaliteit van het gebied. In 2019 zijn er 12 bezwaarschriften ingediend. Hierop is 1 keer beroep ingediend bij de Rechtbank. In deze zaak is de gemeente in het gelijk gesteld.

Retributies

In 2019 heeft de gemeente de volgende retributies geheven; marktgelden, begraafplaatsrechten en leges.

Marktgelden zijn retributies voor het ter beschikking stellen van een standplaats op de markt/jaarmarkt.

De begraafplaatsrechten zijn retributies voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats. Naast een retributie voor de uitgifte en het onderhoud van graven en urnen, wordt ook een vergoeding gevraagd voor het gebruik van gemeentelijke diensten in verband met de begraafplaats.

Leges zijn retributies voor diensten die door de gemeente worden verleend. Veel van de retributies gaan over het aanvragen van vergunningen of documenten. Te denken valt aan omgevingsvergunningen, paspoorten of een uittreksel uit het bevolkingsregister. Maar ook bijvoorbeeld activiteiten van het gemeentearchief worden in de legesverordening geregeld.

Voor een toelichting op de verschillende retributies wordt verwezen naar de diverse onderdelen in de jaarrekening. Er zijn over 2019 verder geen bijzonderheden in deze paragraaf te vermelden met betrekking tot de begraafplaatsrechten, marktgelden en leges.

Een aanduiding van de lokale lastendruk

Onder de woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een meerpersoonshuishouden in de gemeente Ommen betaalt aan OZB, riool- en afvalstoffenheffing. Over het belastingjaar 2019 is dat volgens het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) in de gemeente Ommen een bedrag van € 769. Hiermee staat de gemeente op plaats 213 van de gemeenten met de laagste woonlasten in

Nederland (totaal 355 gemeenten). Het landelijke gemiddelde is een bedrag van € 740. In de Provincie Overijssel is het gemiddeld € 743. (Bron: COELO, atlas van de lokale lasten 2019)

Overijsselse gemeenten (bedragen x € 1)	Woonlasten per huishouden	Landelijke rangorde (aantal gemeenten 355)
Kampen	635	29
Steenwijkerland	639	31
Dalfsen	642	34
Zwolle	672	59
Staphorst	680	69
Raalte	736	147
Zwartewaterland	742	157
Twenterand	745	166
Hardenberg	747	168
Ommen	769	213
Olst-Wijhe	792	249
Hellendoorn	836	302

De COELO geeft aan dat gewerkt wordt met aannames omtrent de aangeboden hoeveelheid afval. Dit doen zij om de verschillende gemeenten goed met elkaar te kunnen vergelijken. In Ommen blijken de werkelijke cijfers echter te verschillen met de gedane aannames door COELO. In 2019 betalen huishoudens aan vastrecht € 212. Daarbij komen de kosten per aanbidding van restafval. Het gemiddeld aantal aanbiddingen bij de verzamelcontainer bedroeg in 2019 gemiddeld 18 aanbiddingen. Dit resulteert in een totale gemiddelde aanslag afvalstoffenheffing van € 244,40 (212 + 32,40) in plaats van de € 262 die COELO rekent.

De werkelijke gemiddelde woonlasten bedroegen in 2019 in de gemeente Ommen voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 252.890 (bron: COELO) en 18 aanbiddingen bij de verzamelcontainer:

	Tarief 2019
Onroerende-zaakbelastingen	303
Afvalstoffenheffing (vastrecht en variabel)	244
Rioolheffing	204
Totale gemiddelde aanslag 2019	751

De gemeente Ommen staat op de 292ste plaats als het om de woonlasten gaat voor huurders met een meerpersoonshuishouden. Het verschil in ranking is te verklaren door de rioolheffing. Deze wordt in veel gemeenten (deels) aan de eigenaar opgelegd, waardoor de lasten voor huurders lager zijn. De door Coelo berekende woonlasten voor huurders van € 466 liggen ruim boven het gemiddelde van € 368. In Ommen is volledige kwijtschelding mogelijk van de woonlasten voor huurders.

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Voor inwoners die niet in staat zijn bepaalde gemeentelijke belastingen te betalen, is kwijtschelding mogelijk. Dit was in 2019 mogelijk voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de onroerendezaakbelasting. Of kwijtschelding wordt verleend hangt af van de betalingscapaciteit van belastingplichtigen. Bij de bepaling daarvan wordt rekening gehouden met 100% van de kosten van levensonderhoud zoals opgenomen in de landelijke richtlijnen voor het kwijtscheldingsbeleid. Dit om ruimehartige kwijtschelding te kunnen verlenen. In 2019 zijn er 327 kwijtscheldingsverzoeken ontvangen, die betrekking hebben op 372 aanslagen. Hiervan zijn er 262 gehonoreerd. Er is € 1.200 meer kwijtschelding toegekend dan geraamd.

2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Korte omschrijving

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt de financiële robuustheid van de begroting, de jaarrekening en in het bijzonder de stand van zaken met betrekking tot de financiële positie weergegeven. De paragraaf bevat tenminste:

- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit
- een inventarisatie van de risico's
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.

Impact Corona crisis

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. De financiële impact is nu onmogelijk te bepalen, maar voor nu onderkennen wij de volgende risico's (niet limitatief):

- Grote stijging aanvraag BBZ door TOZO
- Periodieke bijstandsuitkeringen stijgt
- WMO ondersteuningsvraag stijgt
- Dienstverlening gaat achteruit
- Financiële problemen ondernemers
- Besmettingsrisico's
- Geen democratisch besluitvormingsproces
- Extra kosten als gevolg van Coronacrisis
- Impact op gemeentefonds
- Teruglopen aanvragen omgevingsvergunningen
- Vertraging in planning van grote investeringen
- Grondexploitatie; afzet en vertragingrisico

We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. Er is binnen de gemeente een crisisorganisatie opgezet die de noodzakelijke maatregelen uitvoert.

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is: 'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.

Onze doelstelling is:

- het handhaven van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen dat ingrijpende beleidswijzigingen noodzakelijk worden bij niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

De risico's zijn onderverdeeld naar drie categorieën.

De eerste categorie betreft de echte risico's, namelijk mogelijke financiële tegenvallers die samenhangen met de uitvoering van bepaalde activiteiten. Voorbeelden zijn het ondernemersrisico bij grondexploitaties en het risico op overschrijding van budgetten, dat samenhangt met open einde regelingen.

De tweede categorie betreft voorzienbare tekorten op reguliere budgetten. Deze tekorten zijn min of meer duidelijk. Zeker waar de tekorten een structureel karakter hebben, heeft het vanuit bedrijfseconomisch

oogpunt de voorkeur dit op te lossen binnen de exploitatie. Hier wordt bij de voorbereiding van de begroting op gestuurd. Om deze reden zien wij geen reden om hiervoor een afzonderlijke buffer aan te houden.

De derde categorie betreft mogelijke (ongewenste) schommelingen van budgetten, waardoor behoefte ontstaat aan egaliseratie van jaarlasten. Riolering en wegen zijn hiervan de belangrijkste voorbeelden. Wij hebben de noodzakelijke onderhoudslasten structureel in de begroting geraamd en het principe van egaliseriereserves voor deze posten gecontinueerd.

Daarmee is voor de berekening van de weerstandscapaciteit in feite alleen de eerste categorie van belang. Dit is ook conform de betekenis van het begrip weerstandsvermogen zoals in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is beschreven. Onderstaand gaan wij in op de voornaamste risico's, te weten de grondexploitaties, het sociaal domein en de algemene uitkering.

Inventarisatie risico's

Hieronder volgt een vergelijkend overzicht van de risico's die zijn geïnventariseerd en gekwantificeerd in de begroting 2019 en in de jaarrekening 2019.

Risico (x € 1.000)	Begroting	Jaarrekening
Grondexploitatie (afgerond)	940	1.095
Transities	800	800
Samenwerkingsverbanden	P.M.	P.M.
Gemeentefonds en overige risico's	800	800
Extra buffer	960	805
Totaal	3.500	3.500

Grondexploitaties

Voor een aantal projecten zijn kwantitatieve risicoanalyses uitgevoerd. Het betreft in elk geval de projecten die een zekere mate van risico kennen:

- Westflank (Centrumvisie)
- Havengebied West
- Boerenerven
- Bulemansteeg
- De Rotbrink

Deze projecten zijn uitgewerkt in het MJP Grondexploitaties 2020 dat u heeft vastgesteld in de raadsvergadering van 7 november 2019. Korte tijdshalve wordt daar naar verwezen.

Benodigde risicoreserve per grondexploitatie	Begroting 2019 (MJP 2019)	Jaarrekening 2019 (MJP 2020)
Westflank	€ 251.000	€ 217.000
Havengebied West	€ 64.000	€ 59.000
Boerenerven	€ 213.000	€ 201.000
Bulemansteeg	€ 119.000	€ 23.000
Rotbrink	€ 292.000	€ 286.000
Haven Oost	€ 0	€ 307.000
Totaal	€ 939.000	€ 1.093.000

Op basis van de risicoanalyse (zie paragraaf Grondbeleid) komt een risicoprofiel naar voren van € 1.095.000 (afgerond). In de begroting 2019 hadden wij een bedrag geraamd van afgerond € 940.000 (exclusief Haven Oost). De benodigde reserve voor de grondexploitatie moet als gevolg daarvan worden opgehoogd met € 155.000.

Transities

Waar mogelijk zijn op de risico's in de transities beheersmaatregelen genomen, waarbij er ook nadrukkelijk geïnvesteerd wordt in de sturing en verantwoording. Zo is de monitor sociaal domein sinds 2018 operationeel en wordt waar nodig verder doorontwikkeld. Om meer zicht te hebben op de uitgaven wordt de administratie in de jeugdzorg sinds 1 januari 2018 niet langer door de regio gedaan maar door onze eigen administratie. De transformatie is nog in volle gang en dat maakt het lastig om goede gekwantificeerde voorspellingen te doen. Ten aanzien van dit beleidsterrein voorzien wij nog steeds een hoog risico. De reden hiervoor is dat het veelal voor een deel om zogenaamde 'open-einde-regelingen' gaat. De gemeente houdt de plicht inwoners te ondersteunen op genoemde terreinen, een overschrijding van het budget is geen reden om deze ondersteuning niet te bieden. Zo heeft de gemeente in het kader van Jeugdzorg de taak om kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering uit te voeren. Dit zijn over het algemeen dure maatregelen. Echter, veelal zal niet de gemeente, maar bijvoorbeeld een rechter bepalen wie onder deze maatregelen vallen. Een ander risico verhogend aspect is dat veruit de meeste verwijzingen in de jeugdzorg worden gedaan door (huis)artsen. Dit is anders dan in de Wmo, waarbij de verwijzingen vooral door "Samen Doen" worden gedaan. Het betekent dat de sturing op deze verwijzingen meer indirect is en dat het risico daarmee hoger is. Binnen de transities is Jeugdzorg het grootste budget.

Samenwerkingsverbanden

Dat er risico's verbonden zijn aan de samenwerkingsverbanden zal geen verrassing zijn. De risico's zijn lastig in geld uit te drukken en maken daarom geen deel uit van de berekening van het weerstandsvermogen. Binnen de Algemene Reserve is voldoende ruimte om de risico's op te vangen mochten deze zich voordoen.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds/overige risico's

De algemene uitkering uit het gemeentefonds was voor 2019 begroot op € 28,4 miljoen. Daarmee is deze rijksbijdrage de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De raming van de gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2019 en bijgesteld op basis van aanvullende circulaire's.

Er is sprake van economisch herstel, waardoor we verwachten dat de komende jaren op zich geen grote aanvullende rijksbezuinigingen op de gemeenten af zullen komen. Evenwel blijkt de rijksbegroting in toenemende mate afhankelijk te zijn van de ontwikkeling van de Europese-/wereldeconomie. Daarnaast schuilt er een risico in de herverdeling van het Gemeentefonds die aanstaande is. In dit verband zijn begin 2019 2 onderzoeken opgestart:

- Evaluatie verdeelmodellen sociaal domein
- Onderzoek naar overige verdelingen gemeentefonds (gericht op een eenvoudiger en meer globale verdeling die aansluit bij de gemeentelijke taken).

Het was de verwachting dat de nieuwe verdeling in de meicirculaire van 2020 bekend werd gemaakt. Dit is nu in ieder geval voor 1 jaar uitgesteld.

Andere risico's, waar in deze paragraaf niet expliciet op wordt ingegaan, betreffen de uitvoering van overige open einde regelingen (bijvoorbeeld leerlingenvervoer) en ondernemersrisico's voor bijvoorbeeld de Carrousel. Juridische risico's zoals schadeclaims, milieuverontreiniging, inbaaheid vorderingen en leningen en risico's uit hoofde van garantstellingen, rekenen wij tot de overige risico's.

Wij verwachten geen bijzondere risico's uit hoofde van garantstellingen of uit juridische procedures. Voor deze risico's wordt geen weerstandscapaciteit aangehouden. Overigens merken wij hierbij op dat er ook risico's

voortvloeien uit de deelnemingen in verbonden partijen. In de regel is hier sprake van een situatie, dat de verbonden partij zelf een buffer heeft om risico's te kunnen dekken.

Bij de begroting 2015 heeft u voor de risico's m.b.t. de algemene uitkering en de overige risico's een buffer van € 0,8 miljoen vastgesteld. Wij stellen u voor dit bedrag te handhaven en aanvullend afgerond € 0,8 miljoen extra te reserveren in verband met een aantal onzekerheden, zodat de berekening van het totaal aan risico's op € 3,5 miljoen blijft staan.

Ratio risico's versus algemene reserve.

De som van de gekwantificeerde risico's bedraagt € 3,5 miljoen. De algemene reserve per 31 december 2019 (inclusief het resultaat 2019) bedraagt € 16,6 mln.

Vergelijking van deze bedragen leidt tot onderstaande uitkomst

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2019
Beschikbare capaciteit (per 31 december)	€ 16.600
Benodigde capaciteit	€ 3.500
Ratio weerstandsvermogen	4,7

Beoordeling weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen dient te worden vastgesteld welke ratio de gemeente nastreeft. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De gemeente Ommen kiest ervoor om een financiële buffer aan te houden met het waarderingscijfer C en scoort nu een A. Wij merken hierbij echter wel op dat dit slechts een moment opname is. Verder dient bij deze stand van de reserve ook nog de resultaatbestemming 2019 te worden betrokken.

Ook merken wij op dat de ratio weerstandsvermogen, één indicator is voor de robuustheid van de gemeentefinanciën. Door de commissie DEPLA is een aantal indicatoren ontwikkeld, die de raad kunnen helpen in het verkrijgen van inzicht in de gemeentefinanciën, namelijk:

- de netto schuldquote inclusief de quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- solvabiliteitsratio
- kengetal grondexploitatie
- structurele exploitatieruimte
- belastingcapaciteit.

Jaarrekening 2019	Verslag	Begroot	Verslag
Kengetallen:	2018	2019	2019
Netto schuldquote	45%	85%	41%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35%	71%	34%
Solvabiliteitsratio	24%	15%	27%
Structurele exploitatieruimte	2%	2%	0%
Grondexploitatie	20%	26%	16%
Belastingcapaciteit	100%	102%	101%

Hieronder treft u voor de jaarrekening 2019 per genoemd kengetal een uitleg aan.

1. Netto schuldquote (gecorrigeerd)

Definitie:

De netto schuldquote geeft de verhouding weer tussen het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. In het verlengde hiervan kennen we ook de zogenoemde "Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen". Bij deze specifieke quote wordt er gekeken naar het effect van door de gemeente verstrekte leningen op de schuldenlast van de gemeente.

2. Solvabiliteitsratio

Definitie:

De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het percentage Eigen Vermogen ten opzichte van het balanstotaal. In het bedrijfsleven is dit een veelgebruikte ratio en daar wordt een minimum norm gehanteerd tussen 25% en 40% voor een solvabele vermogenspositie.

3. Kengetal grondexploitatie

Definitie:

De boekwaarde van de voorraden grond zijn van belang, want deze waarden moeten meerjarig worden terugverdiend bij de verkoop. De ratio wordt berekend door de niet in exploitatie gronden op te tellen bij de bouwgrond in exploitatie. Vervolgens wordt dit totaalbedrag gedeeld door de totale baten van de programmabegroting of jaarrekening.

4. Structurele exploitatie ruimte

Definitie:

Om een flexibele begroting te kunnen bewerkstelligen is het zinvol de structurele baten hoger te laten zijn dan de structurele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

5. Belastingcapaciteit

Definitie:

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert jaarlijks deze gegevens.

2.3 Financiering

Korte omschrijving

In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De uitvoering van het treasurybeleid komt in de financieringsparagraaf in de begroting en jaarrekening aan de orde. In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is vastgelegd, welke informatie in de financieringsparagraaf in ieder geval moet worden opgenomen. Het gaat daarbij om de beleidsvoornemens die relevant zijn voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Voor het risicobeheer voeren we als gemeente Ommen een prudent beleid.

Treasurybeheer / Liquiditeitsrisicobeheer

De gemeente beperkt haar liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op een middellange termijnplanning. Dit gebeurt met behulp van een zogenaamde liquiditeitsbegroting, waarin de belangrijkste (grote) geldstromen zijn opgenomen.

Renterisicobeheer

Renterisico is het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. In 2019 is de kasgeldlimiet berekend op € 4.057.000 (8,5% van de begrote lasten ad € 47.728.000). Wanneer de gemiddelde liquiditeitspositie van 3 achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente de 3 kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder, zo enigszins mogelijk ruim voorafgaand aan de 3e overschrijding, met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet. Hiervan is in 2019 geen sprake geweest. Zie hiervoor de berekening in de bijlagen bij de jaarrekening.

Renterisiconorm

Met deze norm wordt tot uitdrukking gebracht tot welk bedrag de gemeente renterisico's mag lopen. Renterisico's kunnen voortvloeien uit de noodzaak om bijvoorbeeld leningen af te lossen. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal en bedraagt € 9.546.000 (20% van € 47.728.000).

In 2019 is de renterisiconorm niet overschreden. Zie hiervoor de berekening in de bijlagen bij de jaarrekening.

Leningenportefeuille

Mutaties in leningenportefeuille	Bedrag (x € 1.000)
Stand per 1 januari	€ 40.111
Nieuwe leningen	€ -
Reguliere aflossingen	€ 3.762
Vervroegde aflossingen	n.v.t.
Stand per 31 december	€ 36.349

Kaderstellend beleid en overige relevante wet- en regelgeving

- Treasurystatuut (2017)
- Financiële Beheersverordening Gemeente Ommen (2017)
- Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido)

2.4 Grondbeleid

1.1 Grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid staat ten dienste van de uitvoering van de ruimtelijke beleidsopgaven en ambities. In de Nota Grondbeleid van de gemeente Ommen is vastgesteld dat de gemeente in principe kiest voor een faciliterend grondbeleid, tenzij:

- een sterke gemeentelijke regie belangrijk is voor het bereiken van de publieke doelen;
- er sprake is van ontwikkellocaties die van bijzondere strategische betekenis zijn voor de beleidsagenda;
- er sprake is van ontwikkellocaties die een grote winstpotentie bezit.

In die gevallen waar de gemeente kiest voor een actief grondbeleid moeten de risico's op voorhand zijn in te schatten en te beheersen.

De gemeente heeft op dit moment al haar grondposities actief in uitvoering. Op dit moment is geen aanleiding om actief gronden te verwerven. Dit zal ook het beeld van de komende jaren zijn.

1.2 Meerjarenperspectief (MJP) Grondexploitaties

In november 2019 is het Meerjarenperspectief Grondexploitatie 2020 (MJP 2020) door de raad vastgesteld. Daarin is een compleet overzicht geboden van de financiële stand van zaken van de Ommense grondexploitaties. Ook is het verloop van het geïnvesteerd vermogen (boekwaarde) weergegeven. In het MJP 2020 zijn de resultaten van alle geactualiseerde grondexploitaties per 1-1-2019 vermeld en van een toelichting voorzien. Hierbij geldt dat de cijfers uit deze jaarrekening mede de input vormen voor de te plegen actualisatieslag, naast (project-) inhoudelijke voortgang en wijzigingen gedurende het jaar. Uitgezonderd majeure veranderingen, deze zullen proactief aan de raad worden voorgelegd.

1.3 Verwachte versus gerealiseerde resultaten van de grondexploitaties

Om de verwachte resultaten 2019 uit het MJP af te zetten tegen de gerealiseerde resultaten in 2019 zijn alle grondexploitaties voor de jaarrekening 2019 geactualiseerd.

Van de geraamde en de werkelijke verkopen in 2019 is het volgende overzicht te geven. In dit overzicht worden de gerealiseerde aantallen vergeleken met de (bijgestelde) fasering uit het MJP 2020.

	Prognose MJP 2020	Werkelijk 2019
Bedrijventerrein (Robrink) in m2	6000	0
Woningbouwkavels	44	48

De geprognosticeerde woningbouw en het werkelijk gerealiseerde aantal zijn in onderstaand overzicht verdeeld naar de verschillende grondexploitaties.

Uitgesplitst naar complex	Prognose MJP 2020	Werkelijk 2019
Westflank, Ommen	1	1
Havengebied West, Ommen	7	7
Boerenerven, Ommen	2	1
De Vlierlanden, Ommen	33	40
Bulemansteeg, Lemele	1	0
Schuurmanstraat, Beerzerveld	1	0

Zoals is te zien zijn de verkopen redelijk in lijn met de verwachtingen. Enkel Bulemansteeg, Schuurmanstraat en Boerenerven hebben niet de verwachte ene kavel verkocht. Daarnaast zijn er in de Vlierlanden meer kavels verkocht dan geprognosticeerd in het MJP.

Naast de woningbouwverkopen wordt er bedrijventerrein verkocht op de Rotbrink. Na een aantal goede verkoopjaren stagneerde de verkoop kavels op de Rotbrink in 2019. Een aantal reserveringen in verband met verplaatsing vanwege herontwikkeling zijn in 2019 niet tot transactie gekomen. Herstel is duidelijk waarneembaar eind 2019 door toegenomen vraag en gesprekken.

In onderstaand overzicht worden de resultaten van de grondexploitatie uit het MJP 2020 vergeleken met het geactualiseerde resultaat in de jaarrekening 2019. In de derde kolom wordt de huidige stand van de voorzieningen weergegeven. De mutaties op de voorzieningen zijn verwerkt in paragraaf 5.

Resultaat grondexploitatie 2019	MJP 2020	Jaarrekening 2019	Voorziening incl. rente
Westflank, Ommen	€ -2.768.000	€ -2.811.000	€ 2.811.000
Havengebied West, Ommen	€ -242.000	€ 5.000	
Boerenerven, Ommen	€ 99.000	€ 72.000	
De Vlierlanden, Ommen	€ 1.206.000	€ 1.256.000	
Bulemansteeg, Lemele	€ -395.000	€ -415.000	€ 415.000
Schuurmanstraat, Beerzerveld	€ 347.000	€ 368.000	
Alteveer Voorzieningsgebied, Ommen	€ 160.000	€ 158.000	
Lemele II, Lemele	€ -37.000	€ -50.000	€ 50.000
De Rotbrink, Ommen	€ -1.065.000	€ -1.152.000	€ 1.152.000
Haven Oost, Ommen	€ -1.589.000	€ -1.598.000	€ 1.598.000
Hellendoornseweg, Lemele	€ -	€ -	
Totaal	€ -4.284.000	€ -4.167.000	€ 6.026.000

1.4 Tussentijdse winstneming op basis van de POC-methodiek

Op grond van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) zijn tussentijdse winstnemingen uit grondexploitaties te effectueren via de POC-methodiek. POC staat voor Percentage of Completion. De methode houdt concreet in dat tussentijdse winsten uit grondexploitaties te nemen zijn naar rato van de voortgang van gerealiseerde kosten en opbrengsten ten opzichte van de totaalramingen. Bijvoorbeeld: wanneer 25% van de geraamde kosten, en 25% van de geraamde opbrengsten van een grondexploitatie zijn gerealiseerd, dient tot $25\% \times 25\%$ is 6,25% van het geprognosticeerde NCW-eindsaldo als tussentijdse winst uit het complex worden gehaald.

In 2019 is op basis van de POC-methodiek een tussentijdse winstneming berekend van in totaal € 268.000, gespecificeerd als volgt:

Tussentijdse winstneming 2019 op basis van POC-methodiek	
Havengebied West	€ 88.735
Vlierlanden	€ 156.840
Boerenerven	€ 22.265
Totaal	€ 267.840

De becijferde tussentijdse winstnemingen worden toegevoegd aan de Algemene Reserve.

1.5 Verloop boekwaarde

De boekwaarde van het Ommense Grondbedrijf per 1 januari 2019 neemt toe met € 322.000 ten opzichte van voorgaand jaar, ondanks dat er voor € 4,1 mln. aan gronden is verkocht. Tegenover deze inkomsten staan namelijk uitgaven van € 1,9 mln. (o.a. rente, bouw- en woonrijp maken, plankosten, tussentijdse winstneming). Daarnaast is er ook voor € 2,5 mln. aan gronden ingebracht voor de grondexploitatie Haven Oost.

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de boekwaarde weergegeven en vergeleken met 2018. Als basis dient de boekwaarde. Die wordt vermeerderd met de rentekosten (1,46 %) over boekwaarde, kosten voor bouw en woonrijp maken, plankosten. Tenslotte worden de opbrengsten (uit grondverkoop en overige opbrengsten) in mindering gebracht. Resteert een bruto boekwaarde per 31 december 2019 van € 15,4 mln. Om de netto boekwaarde te bepalen moet de bruto boekwaarde worden verminderd met de voorzieningen. Hierdoor ontstaat een netto boekwaarde van € 9,3 mln. Dat betekent een afname in 2018 ten opzichte van 2018 van 13%.

Verloop boekwaarde total grondportefeuille Ommen	werkelijk 2018	werkelijk 2019
Boekwaarde per 1 januari	€ 17.674.000	€ 15.036.000
Af: overboekign naar Mva	€ -	€ -
Af: overboeking naar exploitatieovereenk.	€ -	€ -
Boekwaarde na overboekingen	€ 17.674.000	€ 15.036.000
Bij: boekwaarde Rotbrink	€ -	€ -
Bij: gronden Mva	€ 384.000	€ 2.455.000
Bij: rente	€ 278.000	€ 220.000
Bij: overige kosten (brm, wrm, plankosten, etc.)	€ 1.575.000	€ 1.450.000
Bij: tussentijdse winstneming	€ 434.000	€ 268.000
Af: opbrengsten	€ -5.309.000	€ -4.071.000
Boekwaarde per 31 december	€ 15.036.000	€ 15.358.000
Af: voorzieningen	€ -4.341.000	€ -6.026.000
Netto boekwaarde	€ 10.695.000	€ 9.332.000

Onderstaand het vergelijk tussen het verloop van 2018 en 2019. Ondanks dat een aantal projecten wederom verder zijn verschoven van voorbereiding naar uitvoering, is ook Havengebied Oost als exploitatie opgestart wat er voor zorgt dat de te maken kosten stijgen met € 3,3 mln. Daartegenover staan echter ook opbrengsten welke zijn toegenomen, namelijk met € 2.0 mln. De toename van het negatieve resultaat op zowel eindwaarde als netto contante waarde (NCW), respectievelijk - € 1,8 mln. en - € 1,6 mln., wordt dan ook hoofdzakelijk veroorzaakt door Havengebied Oost.

Totaal resultaat grondexploitatie	werkelijk 2018	werkelijk 2019
Bruto boekwaarde	€ -15.036.000	€ -15.358.000
Nog te maken kosten	€ -13.057.000	€ -16.371.000
Nog te ontvangen bijdragen	€ 169.000	€ -
Nog te realiseren opbrengsten	€ 25.106.000	€ 27.150.000
Resultaat op eindwaarde	€ -2.818.000	€ -4.579.000
NCW resultaat 31 december	€ -2.571.000	€ -4.167.000

De grondexploitaties zijn afzonderlijk beoordeeld op risico's. Het betekent ook dat voor het overgrote deel van de boekwaarde de risico's in beeld zijn en dat de overige risico's beperkt zijn tot een klein deel van de

boekwaarde. Het afzonderlijk risicoprofiel per grondexploitatie wordt genoemd onder onderdeel 6 van deze paragraaf.

1.6 Voorzieningen en weerstandsvermogen

In onderstaand overzicht wordt de stand van de voorzieningen weergegeven. Deze stand is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties bij de jaarrekening 2019.

Verloop voorzieningen 2019	Stand	Mutaties		Stand
	1-1-2019	MJP 2020	Jaarrekening	31-12-2019
Westflank, Ommen	€ 2.591.000	€ 177.000	€ 43.000	€ 2.811.000
Havengebied West, Ommen	€ 243.000	€ -1.000	€ -242.000	€ -
Bulemansteeg, Lemele	€ 329.000	€ 66.000	€ 20.000	€ 415.000
Lemele II, Lemele	€ 31.000	€ 6.000	€ 13.000	€ 50.000
De Rotbrink, Ommen	€ 1.146.000	€ -81.000	€ 87.000	€ 1.152.000
Haven Oost, Ommen	€ -	€ 1.589.000	€ 9.000	€ 1.598.000
Totaal verloop 2019	€ 4.340.000	€ -1.756.000	€ 70.000	€ 6.026.000

De stand per 1 januari 2019 bedraagt € 4.340.000. De voorzieningen zijn met een bedrag van € 1,8 mln. toegenomen. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de voorziening voor Haven Oost, zoals hierboven al werd geconstateerd. Daarnaast valt op dat de voorziening voor Havengebied West niet meer benodigd is. Het totaal van de voorzieningen bedraagt per 31 december 2019 € 6,0 mln.

In het MJP 2020 is een uitgebreide risicoanalyse van de grondexploitaties uitgevoerd, inclusief voor het complex Haven Oost. De benodigde totale risicoreserve is berekend op een bedrag van € 1,1 mln. Het risicoprofiel bij de jaarrekening is onveranderd gebleven.

Benodigde risicoreserve per grondexploitatie	MJP	Jaarrekening
	2020	2019
Westflank, Ommen	€ 217.000	€ 217.000
Havengebied West, Ommen	€ 59.000	€ 59.000
Boerenerven, Ommen	€ 201.000	€ 201.000
De Vlierlanden, Ommen	€ -	€ -
Bulemansteeg, Lemele	€ 23.000	€ 23.000
De Rotbrink, Ommen	€ 286.000	€ 286.000
Haven Oost, Ommen	€ 307.000	€ 307.000
Totaal	€ 1.093.000	€ 1.093.000

Het benodigde weerstandsvermogen voor de grondexploitaties maakt integraal onderdeel uit van de Algemene Reserve. Het is hierbij gewenst de risico's uit de grondexploitatie afzonderlijk inzichtelijk te houden en te onderkennen. Tevens moet in de Algemene Reserve op een adequate wijze deze risico's worden afgedekt. Voor een verdere toelichting op het gemeentelijk weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarrekening.

2.5 Kapitaalgoederen

Goede bereikbaarheid van de gemeente Ommen en instandhouding van voorzieningen zijn voor een toeristische en levendige gemeente als Ommen onmisbaar. Het vastgesteld IBOR beleidskader voor onderhoud aan de openbare ruimte vormt de basis voor de aanpak die is vertaald in beheerplannen per beheerthema.

In deze beheerplannen zijn ook de financiële middelen en het gewenste kwaliteitsniveau opgenomen.

Hieronder wordt per kapitaalgoed kort aangegeven welk plan of beleid er momenteel geldt en wat het vastgestelde kwaliteitsniveau is. Het actuele beleidskader en de financiële vertaling van de gevolgen van het vastgestelde kwaliteitsniveau worden samengevat in de tabel aan het eind van deze paragraaf.

Het gaat om de volgende categorieën kapitaalgoederen:

1. Wegen, bermen en sloten
2. Kunstwerken
3. Openbare verlichting
4. Riolering en water
5. Openbaar groen
 - a. Bossen
6. Begraafplaatsen
7. Gemeentelijke gebouwen

1. Wegen, bermen en sloten

In 2019 is het laatste jaar van het MJP 2017-2019 uitgevoerd. Daarnaast is het programma bermverstevigingsprogramma uitgevoerd.

Om een nieuw onderhoudsplan op te kunnen stellen is het wegennet opnieuw geïnspecteerd op basis waarvan een nieuw MJP 2020 - 2022 is opgesteld en vastgesteld. Bij de totstandkoming van dit plan zijn maatschappelijke organisaties en overige wegbeheerders nauw betrokken geweest. Uitgangspunt voor de beoogde beeldkwaliteit is het vastgesteld IBOR-beleidskader. Daarnaast worden signalen uit het "veld" en meldingen van gebruikers meegenomen in de afweging.

Het onderhoud is zoveel mogelijk gecombineerd met andere werkzaamheden, zoals riolerings- en herinrichtingsprojecten en de uitvoering van bermversteving. Naast het uitvoeren van een kwaliteitsinspectie wordt regelmatig wegenschouw gehouden.

Naast groot onderhoud zijn diverse kleine onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd o.a. op basis van meldingen.

Wat willen we bereiken?

Het beheer en onderhoud waarborgen op een kwaliteitsniveau B, het centrum van Ommen op niveau A volgens de kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van het CROW.

2. Kunstwerken

De gemeente Ommen heeft 70 civiele kunstwerken in beheer. Dit zijn onder andere bruggen, viaducten en tunnels. Alle kunstwerken zijn aan een kwaliteitsinspectie onderworpen en zijn opgenomen in een beheersysteem. Op basis hiervan is het onderhoudsprogramma vastgesteld.

In overleg met bewoners is er in de wijk Dante gekozen voor de vervanging van het bestaande brug. De voorbereiding is hiervoor afgerond. De uitvoering hiervan vindt plaats in het voorjaar van 2020.

3. Openbare Verlichting

De werkzaamheden aan de openbare verlichting zijn volgens het lopende programma uitgevoerd.

4. Riolering en Water

In 2017 is het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2018-2022 voor de gemeente Ommen opgesteld en vastgesteld. Dit GRP heeft een doorlooptijd van 5 jaar. Het inhoudelijke proces is samen met de partners uit de waterketen Noordelijke Vechtstromen opgepakt (Gemeenten Borger-Odoorn, Emmen, Coevorden, Hardenberg, Ommen en waterschap Vechtstromen).

In dit GRP, waarin ook onze zorgplichten voor hemelwater en grondwater zijn meegenomen, staat hoe ons rioolstelsel (vrijvervalriool o.a. gemengd en gescheiden rioolstelsel, regenwaterriolering, drukriolering en pompen en gemalen) worden beheerd en onderhouden en welke rioleringen worden vervangen gedurende de GRP-periode 2018-2022. Daarnaast zijn er duurzaamheidsambities uitgewerkt en willen wij ons riolerings- en watersysteem klimaatrobuust maken. Eind 2019 zullen we ons gehele vrijvervalstelsel geïnspecteerd hebben. Op basis van deze informatie gaan we ons riool functiegericht beheren. Dit houdt in dat we ons riool op basis van kwaliteit zo lang mogelijk in stand houden, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten (sober en doelmatig). Functiegericht rioolbeheer is één van de speerpunten van de samenwerking in de waterketen. Alle waterketenpartners hebben afgesproken hun riool in de toekomst functiegericht te gaan beheren.

Ons rioolstelsel bestaat o.a. uit circa 60 km gemengd stelsel, 39 km gescheiden stelsel en 11 km drukriolering. Daarnaast zijn er kolkaansluitingen (5.760), grote gemalen (47) en pompen en gemalen in het buitengebied (ca. 336).

De uitgaven voor de rioleringszorg zijn niet elk jaar exact gelijk, deze kunnen fluctueren. Het is onwenselijk om het rioolrecht mee te laten fluctueren. Daarom schrijft het BBV voor dat gemeenten een reserve en een voorziening moeten hebben, deze zorgen er voor dat grote schommelingen in het tarief niet nodig zijn.

De fluctuaties in de investeringen voor groot onderhoud worden opgevangen binnen de voorziening. Het exploitatieresultaat wordt verrekend op de reserve.

In het GRP 2018-2022 is het rioolrecht voor 2019 vastgesteld op € 204 per aansluiting, en stijgt met de inflatie mee. In 2021 stijgt het rioolrecht met € 15 bovenop de inflatie. Deze stijging is nodig om financiële ruimte voor het klimaatrobuust maken van ons riolerings- en watersysteem te creëren.

5. Openbaar Groen

Actueel beleidskader

Een groene leefomgeving draagt bij aan het welzijn van de bevolking. Groen draagt bij aan de identiteit en het karakter van Ommen en de kernen/buurtschappen en heeft een belangrijke recreatieve gebruikswaarde (bron: GOP). In het Gemeentelijk Ontwikkelingsplan (GOP) zijn verschillende structuurgebieden genoemd, waarvoor verschillende kwaliteitsniveaus en uitgangspunten voor het beheer kunnen worden bepaald. Hiertoe is in 2013 het IBOR-plan vastgesteld en in het verlengde daarvan is voor de periode 2014-2018 een beheerplan openbaar groen opgesteld. Het beleid met betrekking tot het openbaar groen is in een aantal beleidsplannen vastgelegd. Onderscheid wordt gemaakt in beeld- en structuurbepalend groen, gebruiksgroen en natuurlijk groen. Het bomenbeleidsplan omvat beleid voor de beschermwaardige bomen en het kapvergunningstelsel.

Kwaliteitsniveau

De onderhoudsstrategie van het dagelijks beheer en onderhoud is gebaseerd op de kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van het CROW. Deze kwaliteitscatalogus geeft landelijke standaardnormen voor het onderhoud van objecten in de openbare ruimte. Dit gebeurt op vijf kwaliteitsniveaus: A+, A, B, C en D. Het openbaar groen van Ommen wordt onderhouden op kwaliteitsniveau B (basis), het centrum op

kwaliteitsniveau A (hoog). Het dagelijks beheer en onderhoud wordt uitgevoerd volgens vastgestelde uitgangspunten, zoals:

- het zonder toepassing van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen beheren van het openbaar groen;
- keuze voor een inrichting van het openbaar groen, met aandacht voor biodiversiteit en arbeidsextensief onderhoud, bijvoorbeeld kruidenrijke vegetaties in plaats van gazons.

Restgroenstroken

De uitgangspunten voor de verkoop en verhuur van restgroenstroken zijn opgesteld en op basis daarvan worden groenstroken geïnventariseerd en aangeboden voor verkoop en verhuur.

Kaderstellende beleidsnota's

- Groenstructuurplannen voor de kernen Ommen (1998 en herzien in 2008), de wijk Alteveer (Ommen), Lemele, Witharen en Beerzerveld (2006)
- Bomenbeleidsplan (2012) en herzien in 2016
- Bomenstructuurplannen binnen en buiten de bebouwde kommen (2005)
- Beheerplan Openbaar groen 2014-2018

Wat willen we bereiken?

Het beheer en onderhoud waarborgen op een kwaliteitsniveau B, het centrum van Ommen op niveau A volgens de kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van het CROW. Door middel van maandelijkse schouw (steekproeven) wordt het onderhoudsbeeld bewaakt.

5a. Bossen

Actueel beleidskader

Bossen hebben verschillende maatschappelijke functies:

1. landschappelijk
2. recreatief
3. natuurwaarde
4. cultuurhistorisch

Ook de houtproductie is een onderdeel van het bosbeheer en noodzakelijk voor de exploitatie van de boscomplexen.

Ommen is één van de groenste gemeenten van Nederland. Ongeveer 33% van het oppervlak bestaat uit bos en heide. In totaal heeft de gemeente zeven boscomplexen in beheer, hiervan zijn Varsenerveld, Stegerveld, Het Laar, en het Ommerbos het grootst. Gezamenlijk hebben ze een oppervlakte van 485 hectare. Alle bossen liggen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Ongeveer 30% van de gebieden wordt aangemerkt als terrein met natuurwaarden. De meeste nadruk ligt op de recreatieve functie van de bossen. Zo zijn alle boscomplexen opengesteld voor publiek en is het niveau van de recreatieve voorzieningen zoals banken, picknickplaatsen en parkeerplaatsen hoog.

Het multifunctioneel beheer is erop gericht om alle maatschappelijke functies naar voren te laten komen en elkaar te laten versterken.

Kaderstellende beleidsnota's

- Kadernota gemeentelijke bossen (2003)
- FSC- Bosbeheerplan (2019-2028).

Wat willen we bereiken?

1. Duurzaam bosbeheer conform het FSC bosbeheerplan.
2. Waarborgen van de maatschappelijke en recreatieve functies in de boscomplexen
3. Behoud natuurwaarden in de bossen alsmede op de bijbehorende cultuurgronden.
4. Budgettair neutraal bosbeheer.

Financiën

De bossen worden kostendekkend geëxploiteerd. De jaarlijkse kosten zijn in balans met de opbrengsten uit houtverkoop en verpachten van cultuurgronden welke gelegen zijn binnen de boscomplexen.

6. Begraafplaatsen

Actueel beleidskader

Overzicht van de gemeentelijke begraafplaatsen:

1. de begraafplaats aan de Hardenbergerweg te Ommen;
2. de begraafplaats "Laarmanshoek" aan de Zwolseweg te Ommen;
3. de begraafplaats aan de Beerzerhaar te Beerzerveld;
4. de begraafplaats aan de Dr. A.C. van Raaltestraat te Ommen

Op de begraafplaatsen Hardenbergerweg en Dr. A.C. van Raaltestraat zijn geen vrije graven meer beschikbaar. Op de begraafplaatsen Laarmanshoek en Beerzerhaar zijn voldoende vrije graven beschikbaar om de komende 15 jaar te voorzien in de begraafbehoefte.

Kaderstellende beleidsnota's

- Beheersverordening begraafplaatsen Ommen
- Nadere regels begraafplaatsen
- Verordening begraafplaatsrechten (tarieventabel wordt jaarlijks herzien)

Wat willen we bereiken/waarborgen?

1. Voldoende vrije grafruimte beschikbaar hebben om te voldoen in de begraafbehoefte.
2. Met oog op de functie als gedenkplaatsen een rustige omgeving en een goed verzorgd beeld bieden.

Financiën

De exploitatielasten bestaan uit de kosten van beheer en onderhoud, rente en afschrijvingen en kosten i.v.m. uitgifte graven en uitvoering begravingen. De dekking wordt gevormd door inkomsten uit ontvangen grafrechten. Voor de grafrechten worden kostendekkende tarieven gehanteerd.

Wat gaan we er voor doen?

De activiteiten met betrekking tot het beheer van de begraafplaatsen zijn onder te verdelen in:

- Dienstverlening op grond van de wet op de lijkbezorging, zoals het uitgeven van graven en uitvoeren van begravingen;
- Onderhoudswerkzaamheden met als doel de begraafplaatsen een goed verzorgde indruk te geven.

7. Gemeentelijke gebouwen

De gemeente Ommen is eigenaar van diverse gebouwen en bouwwerken en is verantwoordelijk voor het onderhoud en het beheer daarvan. Het huidige gebouwenbestand bestaat uit 23 bedrijfsgebouwen (o.a. brandweerkazernes, parkeergarages, baarhuisjes, gemeentehuis en –werf), 12 maatschappelijke gebouwen, waaronder bijvoorbeeld sporthallen en wijkgebouwen, 32 monumenten en 5 woningen.

Bij het beheer en onderhoud van de gebouwen is onderscheid gemaakt in gebouwen die behoren tot de vaste voorraad en gebouwen die behoren tot de flexibele voorraad. In de vastgestelde Nota Vastgoedmanagement 2015-2018 zijn kwaliteitsniveaus van het onderhoud per gebouw(soort) bepaald. De onderhoudswerkzaamheden zijn verlaagd tot een acceptabel minimum. Daarnaast is vastgelegd dat voor gebouwen die tot de flexibele voorraad behoren geen groot onderhoud begroot wordt. Dit zal tot een absoluut minimum worden verlaagd (alleen onderhoud op het gebied van veiligheid & gezondheid).

Met de Voorziening Onderhoud Gebouwen is het groot onderhoud meerjarig geborgd. Deze voorziening is voldoende tot en met 2027. Additief onderhoud, renovaties en vervangingen zijn geen onderdeel van deze voorziening, deze worden opgenomen in de begrotingen. Vanaf 2022 staan een aantal revitalisatieprojecten gepland waarbij ruimte in de begroting is opgenomen.

Kapitaalgoed	Actueel beleidskader	Exploitatielasten (x € 1.000)
Wegen bermen en sloten	Nota meerjaren onderhoudsprogramma wegen 2017-2019	7.800
Kunstwerken	Collegebesluit strategische visie kunstwerken (april 2017)	97
Openbare Verlichting	Beleidskader LIOR (Licht In de Openbare Ruimte (2016 - 2026)	770
Riolering en water	Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (www.ommen.nl/rioleringsplan)	7.500
Openbaar Groen	Beheerplan Openbaar groen 2014-2018 Nota snippergroen	3.106
Bossen	Bomenbeleidsplan Bosbeheerplan (FSC)	
Begraafplaatsen	Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Nadere regels voor de gemeentelijke begraafplaatsen Verordening lijkbezorgingsrechten	620
Gemeentelijke gebouwen	Nota Vastgoedmanagement 2015-2018 Onderhoudsplanung 2017-2027 vastgoed	1.193

2.6 Bedrijfsvoering

Het jaar 2019 heeft in het teken gestaan van het inrichten van de eigen organisatie en het overgaan naar een regie- en netwerkgemeente waarbij een belangrijk deel van de werkzaamheden wordt uitgevoerd door derden via dienstverleningsovereenkomsten. De snelle ontvlechting op hoofdlijnen van de bestuursdienst Ommen-Hardenberg heeft ertoe geleid dat ook in 2019 nog voor een belangrijk deel sprake was van ontvlechting. Het accent van de inzet van de medewerkers van onze eigen organisatie is zeker de eerste periode gericht geweest om het maximaal borgen van de dienstverlening.

Uitvoering van werkzaamheden via tijdelijke uitvoeringscontracten (TUC's) en dienstverleningsovereenkomsten (DVO'S).

Overeengekomen bij de ontvlechting is dat wat betreft de uitvoering uitgegaan wordt van de "as is" situatie. Hiermee is bedoeld dat de werkzaamheden die de gemeente Hardenberg voor de gemeente Ommen uitvoert overeenkomen met de verhouding (niveau en kosten) zoals in de BOH. Gedurende het jaar is gestart met de overeengekomen werkwijze voor 2020 en later, namelijk uitvoering van werkzaamheden op basis van Activity based costing. Hierin ontstaat ook meer ruimte om over te gaan tot vraaggerichte dienstverlening.

De werkzaamheden zijn in 2019 uitgevoerd overeenkomstig de gemaakte afspraken en binnen de financiële kaders van de leveringsvoorwaarden. De voortgang wordt gemonitord via kwartaalrapportages. Voor beide partijen geldt dat de rollen van opdrachtgever en opdrachtgeverschap nog nader ontwikkeld moeten worden. Voor Ommen betekent dit met name toegroeien naar een duidelijk vooraf geformuleerde opdrachtstructuur en voor Hardenberg een uitvoering die kan afwijken van de Hardenbergse norm of uitgangspunt.

Met het opstellen van de Activity based costing is zowel voor Ommen, maar ook voor Hardenberg meer duidelijkheid in de kostenstructuur per product ontstaan waarop ook de monitoring en verantwoording aan kwaliteit zal toenemen.

De WABO-taken zijn uitgevoerd in 2019 door marktpartijen en ingehuurd medewerkers. De overgang van deze werkzaamheden naar de omgevingsdienst IJsselland heeft vertraging opgelopen en kon daardoor niet voor 01-01-2020 worden overgedragen.

Ontwikkeling eigen organisatie

Bij de ontvlechting is afwijkend van de houtskoolschets ervoor gekozen om ook de Carrousel onder te brengen in de eigen organisatie. Verder is gedurende het jaar 2019 duidelijk geworden dat er geen mogelijkheid was om te komen tot een voortzetting van een gezamenlijke entiteit met de gemeente Hardenberg voor wat betreft de Samen Doen teams. In 2019 is dan ook de voorbereiding getroffen om per 01-01-2020 dit eerst (tijdelijk voor de periode van 4 jaar) vanuit de eigen organisatievorm te geven.

Kernorganisatie 4.0

Op basis van de houtskoolschets is de formatieomvang ca. 45 fte. In principe werken we met loonsomsturing zodat ook de nodige flexibiliteit blijft ontstaan zowel ten opzichte van de eigen kern maar ook in relatie met de werkzaamheden die we uitvoeren in DVO verband en in samenwerking.

We zijn gestart met ca. 60% van de medewerkers in vaste dienst aangevuld met tijdelijk medewerkers die zijn ingehuurd. Gedurende het jaar zijn we een aantal functies meer structureel gaan opvullen. Twee collega's hebben er in 2019 voor gekozen hun carrière ergens anders voort te zetten.

Organisatieontwikkeling geven we vorm in het programma organisatieontwikkeling 4.0 waarin we langs drie pijlers de organisatieontwikkeling vormgeven. Zo is er onder meer training gegeven op het gebied van adviezen schrijven, zelfontwikkeling en omgaan met tijdsdruk.

2.7 Verbonden Partijen

Korte omschrijving

Verbindingen met derde partijen is een manier om een publieke taak uit te voeren. Verbonden partijen zijn partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie heeft én waarin zij een financieel belang heeft. Bij bestuurlijk belang heeft de gemeente zeggenschap in een derde partij door een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking stelt en deze bij faillissement van de verbonden partij kwijt is en/of financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Relaties, waar alleen sprake is van een financieel of een bestuurlijk belang, worden niet gezien als verbonden partij.

Context en achtergrond

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt voort uit het publiek belang. Door de deelname wordt een beter kwalitatief en kwantitatief resultaat verwacht tegen zo laag mogelijke kosten. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Volgens het college dragen de verbonden partijen bij tot de uitvoering van de doelstellingen die opgenomen zijn in deze begroting.

De (recente) gegevens van een aantal verbonden partijen zijn ten tijde van het samenstellen van de jaarstukken nog niet bekend. Om deze reden zijn hier geen (recente) gegevens van opgenomen.

De verbonden partijen voor onze gemeente kunnen we indelen in 3 categorieën:

Gemeenschappelijke Regelingen	Deelnemingen in Verenigingen en Stichtingen	Deelnemingen in vennootschappen
Bedrijfsvoeringorganisatie Jeugdzorg	Euregio	Bank Nederlandse Gemeenten N.V.
Bestuursdienst Ommen-Hardenberg	Stichting administratiekantoor Dataland	CBL Vennootschap B.V.
GGD Regio IJsselland	Stichting werk en scholing	CSV Amsterdam B.V.
Unit Sociale Recherche	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Enexis Holding N.V.
Veiligheidsregio IJsselland		Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
Omgevingsdienst IJsselland		Rova Holding N.V.
		Verkoop Vennootsch B.V.
		Vitens N.V.
		Vordering op Enexis B.V.
		Wadinko N.V.

Deelname in Gemeenschappelijke Regelingen

Omgevingsdienst IJsselland	Zwolle	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Betrokken partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland, Zwolle, Provincie Overijssel en Veiligheidsregio IJsselland.	
Bestuurlijk belang	Deelname in AB/DB	
Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Een klant- en oplossingsgerichte werkwijze, dat is wat de eenduidige aanpak van de Omgevingsdienst IJsselland kenmerkt. Onze onafhankelijke experts wegen maatschappelijke belangen zorgvuldig af en vervullen een verbindende rol in het krachtenveld. Doel is om een optimale balans aan te brengen tussen een duurzame leefomgeving en nieuwe initiatieven. Deze gedachte vatten we samen in onze missie: Omgevingsdienst IJsselland. Waarborgt de leefomgeving, versterkt bedrijven. We vormen een moderne uitvoeringsorganisatie die voorop wil lopen met vernieuwende werkmethoden, actuele expertise en moderne ICT-voorzieningen. De Omgevingsdienst IJsselland wil een hoogwaardige bijdrage leveren aan een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame omgeving om in te wonen, werken en leven. Onder het motto 'Lokale binding, regionale bundeling' combineert de Omgevingsdienst nabijheid met schaalvergroting. De verbinding van kwaliteitsverbetering en efficiencywinst komt zo binnen bereik. De Omgevingsdienst is een betrouwbare partner in de keten met het Openbaar Ministerie (OM), politie, Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en Veiligheidsregio (VR) en een samenwerkingspartner van de waterschappen in Overijssel. De Omgevingsdiensten die zijn ontstaan hebben het doel om meerwaarde te creëren op het gebied van de fysieke leefomgeving. De Omgevingsdienst IJsselland wil van toegevoegde waarde zijn voor het bedrijfsleven, de inwoners en de leefomgeving van IJsselland. Het managementteam geeft in de eerste drie jaar prioriteit aan de ontwikkelopgaven: • borgen en doorontwikkelen van politieke sensitiviteit en lokale binding; • vormen van één organisatie, en • anticiperen op inwerkingtreding Omgevingswet, wet VTH, wet Natuurbescherming en wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	€ 402.000	€ 402.000
Vreemd vermogen	€ 2.179.000	€ 2.179.000
Resultaat boekjaar	€ 0	
Financiële bijdrage van gemeente	€ 363.000	

Kansen, risico's en ontwikkelingen	Er zijn in 2019 diverse uitdagingen geweest op het gebied van de ICT. We hebben de volgende belangrijke stappen gezet. • De datakwaliteit is verbeterd door op verschillende gebieden validatie uit te voeren met externe bronnen. Dit heeft het onder meer mogelijk gemaakt om de toezichtplanning geautomatiseerd te laten uitvoeren. • We hebben het initiatief genomen om tot een regionale samenwerking te komen op het gebied van beheer en ontwikkeling van IJVI. Er is inmiddels een goed functionerende governance-organisatie waarbinnen alle deelnemers zijn vertegenwoordigd. • We hebben stappen gezet om IJVI op te waarderen naar de nieuwste versie. Op basis van de bevindingen is besloten om deze uit te stellen tot het moment dat deze versie meer volwassen is. • De vastlegging van de processen voor VTH en advies is in 2020 voor een groot deel afgerond, we zijn begonnen met optimalisatie en harmonisatie die tot efficiënter werken en een betere beheersbaarheid en proceskwaliteit zal leiden. • In 2019 zijn we begonnen met tijdregistratie in IJVI. Omdat IJVI op termijn deze functionaliteit niet zal bieden, startten we een project om TimeTell als taakspecifieke applicatie in te voeren. Dit project wordt begin 2020 afgerond. • De doelstelling om IJVI te koppelen met de archiefsystemen van partners is voor een deel gehaald. Voor enkele partners is of wordt deze nu gerealiseerd, maar in op één na alle gevallen is er slechts sprake van een eenzijdige koppeling. OD IJsselland heeft geen toegang vanuit IJVI tot archiefstukken. Met partners wordt nog overlegd om deze situatie op zo kort mogelijk termijn te verbeteren. We zien op het werkveld van de Omgevingsdienst veel nieuwe ontwikkelingen, zoals de komst van de Omgevingswet met het bijbehorende Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) en de opgaven op het gebied van energie, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Ook de sanering van asbestdaken < 2028 in Overijssel is een dossier dat onze aandacht vraagt. In overleg met de 12 deelnemers van de Omgevingsdienst zullen wij onze kennis en expertise inzetten om op deze dossiers de gewenste resultaten te boeken. De primaire meerwaarde van de Omgevingsdienst is natuurlijk gelegen in de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieutaken. In het volgende jaar van ons bestaan zullen we de basis hiervan verder verstevigen en uitbouwen. In 2020 zullen wij ook de samenwerking met de Veiligheidsregio en de GGD verder intensiveren.
---	---

EURegio	Gronau / Enschede	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Betrokken partijen	131 Duitse en Nederlandse gemeenten en Duitse 'Kreise'.	
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in Euregioraad	
Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	De Euregio wil een bijdrage leveren aan de welvaart en het welzijn in het grensgebied en het bevorderen van wederzijds begrip tussen de mensen. De Euregio houdt daarbij rekening met mogelijke culturele verschillen tussen de Nederlandse en Duitse samenleving.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	onbekend	onbekend
Vreemd vermogen	onbekend	onbekend
Resultaat boekjaar	onbekend	
Financiële bijdrage van gemeente	€ 5.113	
Kansen, risico's en ontwikkelingen		

GGD IJsselland	Zwolle	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Betrokken partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland, Zwolle	
Bestuurlijk belang	Gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur. Iedere gemeente heeft 1 stem.	
Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	GGD IJsselland staat voor een gezonde samenleving. Gezondheid wordt gezien als het vermogen van mensen om zich aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven. Gezondheid is een belangrijke voorwaarde om te kunnen meedoen in de maatschappij. GGD IJsselland werkt aan een gezonde samenleving: vitale inwoners in een gezonde leefomgeving. Dit gebeurt door het uitvoeren van onderzoek, het signaleren van gezondheidsrisico's, het adviseren van gemeenten en inwoners, het bevorderen van gezond gedrag en het bieden van een vangnet voor mensen die (tijdelijk) niet zelfredzaam zijn. Zo worden gelijke kansen op een gezond leven vergroot. GGD IJsselland werkt voor ruim 520.000 inwoners en is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland en voert taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat boekjaar	n.n.b.	
Financiële bijdrage van gemeente	€ 660.000	
Kansen, risico's en ontwikkelingen	GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. Aanvullende producten en diensten worden gefinancierd door de gemeenten die deze afnemen. Voor de risico's voor incidentele aanvullende diensten (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor structureel aanvullende producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke regeling. Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland is het risico voor de deelnemende gemeenten klein.	

Uitvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland	Zwolle	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Betrokken partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, OlstWijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle	
Bestuurlijk belang	Deelname in het Algemeen Bestuur	
Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Het RSJ is een zelfstandige inkoop- en betaalorganisatie van de elf samenwerkende gemeenten in de regio IJsselland. Het RSJ koopt namens de gemeenten de gespecialiseerde jeugdhulp in bij de ruim 160 aanbieders die werkzaam zijn in de regio, regelt het contractmanagement en levert managementinformatie. De administratie en de facturatie doet Ommen vanaf 2018 zelf.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat boekjaar	n.n.b.	
Financiële bijdrage van gemeente	€ 55.000	
Kansen, risico's en ontwikkelingen	De GR is een actieve intermediair tussen toegangen en aanbieders en doet veel in de ondersteuning van haar partners in het harmoniseren van de processen. Indien door ontwikkelingen, bijvoorbeeld in de automatisering, de mogelijkheid ontstaat tot inkrimpen van de organisatie, zal dit worden toegepast binnen de mogelijkheden.	

Unit Sociale Recherche	Zwolle	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Betrokken partijen	De gemeenten Dalfsen, Dronten, Hardenberg, Hattem, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Zwartewaterland, Zwolle.	
Bestuurlijk belang	Deelname in het Algemeen Bestuur	
Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Door deelname in de verbonden partij 'Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek' wordt in regionaal verband gewerkt aan de bestrijding van sociale zekerheidsfraude en handhaving. Nadruk lag en ligt nog steeds op zichtbaarheid en dienstbaarheid en het leveren van maatwerk richting regiogemeenten, hetgeen tot nu toe geslaagd is. Prioriteit ligt bij de meest schade veroorzakende typen van fraude en inspanningen plegen waar dit naar verwachting het meest oplevert (samenlevingsfraude levert het meest op voor de gemeenten). Ook in 2017 wordt de regionale samenwerking op het gebied van sociale zekerheidsfraude in stand gehouden.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	geen cijfers beschikbaar	geen cijfers beschikbaar
Vreemd vermogen	geen cijfers beschikbaar	geen cijfers beschikbaar
Resultaat boekjaar	n.n.b.	
Financieel bijdrage van gemeente	€ 26.197	
Kansen, risico's en ontwikkelingen	Geen bijzonderheden	

Veiligheidsregio IJsselland		Zwolle
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Betrokken partijen	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland, Zwolle.	
Bestuurlijk belang	Deelname in het Algemeen Bestuur	
Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	In oktober 2010 is de Wet veiligheidsregio's in werking getreden. Op basis hiervan zijn in Nederland 25 veiligheidsregio's ingesteld waaronder Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ). Veiligheidsregio IJsselland richt zich op het voorkomen en bestrijden (van de gevolgen) van branden, ongevallen, rampen en crises. Dit gebeurt in het gebied van de elf, via een gemeenschappelijke regeling, aangesloten gemeenten.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat boekjaar	n.n.b.	
Financiële bijdrage van gemeente	€ 1.358.110	
Kansen, risico's en ontwikkelingen		

Deelname in verenigingen en stichtingen

Stichting administratiekantoor Dataland		Gouda
Rechtsvorm	Stichting	
Betrokken partijen	155 certificaathoudende Nederlandse gemeenten en de BNG. De gemeente Ommen heeft 9.627 certificaten (a € 0,10)	
Bestuurlijk belang	Gemeente is als participant vertegenwoordigd in de certificaathoudersvergadering.	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstellingen	Dataland verzorgt de toegankelijkheid van gemeentelijke vastgoed, geo- en WOZ-informatie voor publieke en private afnemers in Nederland. Daarmee ontzorgt DataLand de gemeente. Dataland ondersteunt de gemeentelijke informatiehuishouding op het gebied van de gemeentelijke Geo-, WOZ- en vastgoedinformatie door -actieve kwaliteitsbewaking, -vertegenwoordiging van het gemeentelijk belang, -organisatie en coördinatie van het Gemeentelijk Geoberaad (i.s.m. VNG); een landelijk ambtelijk en bestuurlijk podium voor gemeentelijke standpunten op het terrein van de ruimtelijke informatie. Verder is deelname niet anders te zien dan een vorm van samenwerking tussen gemeenten ter behartiging van het openbaar belang en met als resultaat efficiëntie en kennisvoordelen op het gebied van toegankelijkheid van overheidsinformatie, overheidsloket, e-government, dienstverlening, een transparante en betrouwbare overheid evenals de stroomlijning van basisgegevens. Dankzij de samenwerking met deelnemende gemeenten, vele afnemers en andere betrokkenen bij de overheidsinformatievoorziening is DataLand uitgegroeid tot het landelijke kennis- en dataknooppunt voor vastgoed, geo- en WOZ gerelateerde gemeentelijke gegevens.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		

Resultaat boekjaar	
Bijdrage gemeente	
Kansen, risico's en ontwikkelingen	Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag. Het betreft een eenmalige storting. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen verstrekkingskosten. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de drieledige taken van de organisatie – een stichting zonder winstoogmerk – uit te voeren. Jaarlijks wordt een vergoeding aan deelnemende gemeenten uitgekeerd voor het leveren van de gemeentelijke gegevens. Het eventuele overschot aan inkomsten wordt daarnaast aan certificaathoudende gemeenten uitgekeerd. De ontwikkeling van het eigen vermogen is neutraal of positief, het vreemd vermogen (lening bij de BNG) van de verbonden partij neemt af en het jaarlijkse financiële resultaat vertoont een positieve trend.

Vereniging Nederlandse Gemeenten	Den Haag	
Rechtsvorm	Vereniging	
Betrokken partijen	Alle gemeenten van Nederland	
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in ledenvergadering en zitting in VNG commissie gemeentefinanciën.	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstellingen	Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissie, Provinciale Afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen. De gemeente Ommen is ook lid van de VNG afdeling Overijssel.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Bijdrage gemeente		
Kansen, risico's en ontwikkelingen		

Deelname in vennootschappen

Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (niet beursgenoteerd)	
Betrokken partijen	Nederlandse overheden (50% rijk / 50% gemeenten, provincies en waterschappen)	
Bestuurlijk belang	79.638 aandelen is 0,14% van het totaal aantal aandelen	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

CBL Vennootschap (ASA risicofonds)	s'-Hertogenbosch	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Betrokken partijen	Zes Nederlandse provincies en 130 gemeenten	
Bestuurlijk belang	432 aandelen is 0,0216% stemmen in de AVA	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties afgegeven aan RWE. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden. De looptijd van deze BV is afhankelijk van de periode dat deze claims kunnen worden ingediend en afgewikkeld.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

CSV Amsterdam B.V.	's Hertogenbosch	
Rechtsvorm	B.V.	
Betrokken partijen	Zes Nederlandse provincies en 130 gemeenten	
Bestuurlijk belang	432 aandelen is 0,0216% stemmen in de AVA	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. namens de Verkopende Aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;b. namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland");c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.(ad. a)In februari 2008 is Essent, met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer ("WON") onverbindend zijn. Als gevolg van de WON (en de als gevolg daarvan doorgevoerde splitsing tussen het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en netwerkbedrijf anderzijds) hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de Verkopende Aandeelhouder van Essent over te dragen, hebben de Verkopende Aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende (declaratoire) procedure over de vraag of (delen van) de WON onverbindend zijn, ook na afronding van de transactie met RWE, door Essent zal worden gevoerd. De Verkopende Aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat de BNederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de Verkopende Aandeelhouders (en dus niet achterblijft bij Essent), die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de "Claim Staat Vennootschap BV").De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De rechtbank te 's-Gravenhage heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Europese Hof van Justitie heeft een reactie gegeven aan de Hoge Raad om een uitspraak te doen. De Hoge Raad heeft na reactie van het Europese Hof op 26 juni 2015 uitspraak gedaan. De Hoge Raad heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

Enexis Holding	s'-Hertogenbosch	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)	
Betrokken partijen	Zes Nederlandse provincies en 130 gemeenten	
Bestuurlijk belang	32.331 aandelen is 0,0216% stemmen in de AVA	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Enexis beheert (via haar dochtervennootschap Enexis Netbeheer BV) het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. De gemeente Ommen tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

Publiek Belang Elektriciteitsproductie	s- Hertogenbosch	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Betrokken partijen	Zes Nederlandse provincies en 130 Gemeenten.	
Bestuurlijk belang	432 aandelen is 0,0216% stemmen in de Ava	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Middels Energy Resources Holding B.V., opgenomen in deze deelneming, zijn de oud-aandeelhouders van Essent voor 50% eigenaar van de aandelen van N.V. Elektriciteits-Produktiemaatschappij Zuid-Nederland EPZ	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

Rova Holding	Zwolle	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)	
Betrokken partijen	Gemeente Dalfsen, Hardenberg, Hattem, Heerde, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Twenterand, Zwartewaterland, Zwolle, Meppel, Steenwijkerland, Urk, Amersfoort, Aalten, Oost Gelre, Winterswijk en Apeldoorn	
Bestuurlijk belang	Ommen is in het bezit van 273 aandelen. Dit is 3,2% van het totale aandelenkapitaal.	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Voortdurend wordt gestreefd naar optimalisatie in drie centrale thema's, te weten: duurzaamheid (verbetering milieurendement; bijdrage aan gemeentelijke klimaatdoelstellingen), financiën (lagere tarieven voor de burgers; dus geen winstmaximalisatie) en maatschappij (een leefbare omgeving voor wonen en werken).	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

Verkoop Vennootschap	S'-Hertogenbosch	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Betrokken partijen	Zes Nederlandse provincies en 130 gemeenten	
Bestuurlijk belang	432 aandelen in 0,0216% stemmen in de Ava	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties afgegeven aan RWE. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden. De looptijd van deze BV is afhankelijk van de periode dat deze claims kunnen worden ingediend en afgewikkeld.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

Vitens	Utrecht	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)	
Betrokken partijen	Provincies en gemeenten in Friesland, Overijssel, Flevoland, Drenthe, Utrecht, Noord-Holland en Gelderland	
Bestuurlijk belang	Ommen is in bezit van 23.164 aandelen. Dit is 0,4% van het totale aandelenkapitaal	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Vitens bestaat uit meer dan 1.700 mensen die zich verbonden voelen door een passie voor water. Zij werken voortdurend aan het winnen, zuiveren en leveren van drinkwater van topkwaliteit.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

Vordering op Enexis (ASA risicofonds)	s'-Hertogenbosch	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Betrokken partijen	Zes Nederlandse provincies en 130 gemeenten	
Bestuurlijk belang	432 aandelen is 0,0216% stemmen in de Ava	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties afgegeven aan RWE. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden. De looptijd van deze BV is afhankelijk van de periode dat deze claims kunnen worden ingediend en afgewikkeld.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

Wadinko	Zwolle	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (niet beursgenoteerd)	
Betrokken partijen	De gemeenten Hellendoorn, Hof van Twente, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Hardenberg, Meppel, Olst-Wijhe, Ommen, Steenwijkerland, Tubbergen, Westerveld, Zwartewaterland, Zwolle, Kampen, Losser, Noordoostpolder, Raalte, Rijssen-Holten, Staphorst	
Bestuurlijk belang	De gemeente Ommen bezit 50 aandelen	
Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling	Wadinko N.V. heeft ten doel: ·Het deelnemen in en het directie voeren over andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in de provincie Overijssel, waaronder bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van kunststoffen en milieutechnieken. ·Het bevorderen van werkgelegenheid in die provincie, één en ander in de ruimste zin, waarbij de vennootschap bij het nastreven van bovengenoemde doelstellingen zal handelen overeenkomstig hetgeen in de markt waarin zij opereert gebruikelijk is.	
bedragen x € 1.000	Vermogen op 1 januari	Vermogen op 31 december
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Ontvangen dividend		
Risico's, kansen en ontwikkelingen		

Gemeente
Ommen

JAARREKENING 2019

Inhoudsopgave

1 Balans	116
2 Grondslagen	118
3 Toelichting op de balans.....	122
4 Overzicht baten en lasten 2019.....	131
5 Financiële toelichting algemeen.....	133
6 Programmaverantwoording	134
7 Begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	164
8 Overzicht incidentele baten en lasten.....	167
9 Overzicht/specificatie algemene dekkingsmiddelen.....	168
10 Bijlagen	172
10.1 Bijlage reserves en voorzieningen	173
10.2 Bijlage modelstaat A en B.....	176
10.3 Bijlage IMG-verantwoording	178
10.4 Bijlage SISA	179
10.5 Bijlage WNT Norm	182
10.6 Bijlage EMU-saldo.....	183
10.7 Bijlage Taakvelden.....	184
11 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	188

1 Balans

ACTIVA (bedragen x € 1.000)	2019		2018	
Immateriële vaste activa		1.756		1.900
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen	1.708		1.850	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	48		50	
Vaste activa				
<i>Materiele vaste activa</i>		26.860		25.647
Investerings met een economisch nut:				
- gronden uitgegeven in erfpacht				
- overige investeringen met een economisch nut	22.904		21.166	
Inv. in de openb. ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	3.956		4.481	
<i>Financiële vaste activa</i>		4.215		4.433
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	409		328	
Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	-		-	
- deelnemingen	3.298		3.515	
Overige langlopende leningen u/g	508		590	
Totaal vaste activa		32.831		31.980
Vlottende activa				
<i>Vorraden</i>		8.683		10.695
Grond- en hulpstoffen				
- niet in exploitatie genomen bouwgronden				
- onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	8.683		10.695	
Gereed product en handelsgoederen	-		-	
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		19.465		18.277
- Vorderingen op openbare lichamen	3.105		3.999	
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	13.955		12.673	
- Overige vorderingen	2.405		1.605	
- Overige uitzettingen	-		-	
<i>Liquide middelen</i>		482		1.777
- Kassaldi				
- Bank- en girosaldi	482		1.777	
<i>Overlopende activa</i>		1.807		3.302
- Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk				
- Nog te ontvangen bijdragen van overige overheden	53		940	
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	1.754		2.362	
Totaal vlottende activa		30.437		34.051
Totaal-generaal		63.268		66.031

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	2019		2018	
Vaste passiva				
<i>Eigen vermogen</i>		17.206		16.140
- Algemene reserve	13.890		10.836	
- Bestemmingsreserves	595		595	
- Nog te bestemmen resultaat	2.721		4.710	
<i>Voorzieningen</i>		2.286		2.293
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.286		2.293	
- Door derden bekleemde middelen	-		-	
- Voorzieningen deelnemingen	-			
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer</i>		36.349		40.111
- Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.349		40.111	
Totaal vaste passiva	55.841		58.544	
Vlottende passiva				
<i>Netto vlottende schulden met rente typische looptijd korter dan 1 jaar</i>		4.857		5.767
- Kasgeldleningen	-		-	
- Bank- en giroaldi	331		1.603	
- Overige schulden	4.526		4.164	
<i>Overlopende passiva</i>		2.571		1.719
- Nog te betalen bedragen	1.421		1.133	
- Nog te besteden uitkeringen Rijk	42		-	
- Nog te besteden uitkeringen overige overheden	1.082		586	
- Vooruit ontvangen bedragen	26		-	
Totaal vlottende passiva	7.428		7.486	
Totaal-generaal	63.269		66.031	
Garantstellingen:				
Gewaarborgde geldleningen		18.755		19.215

2 Grondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Impact Corona crisis

Sinds begin maart 2020 is er een uitbraak van het Corona virus in Nederland. Wat de consequenties van deze Coronacrisis zijn, zal pas in de loop van 2020 duidelijk worden. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van continuïteitsveronderstelling. Wij hebben de eventuele gevolgen van de Corona uitbraak, zoals benoemd onder de gebeurtenissen na balansdatum, hierin betrokken.

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken geldlening.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd als ze individueel een bedrag van € 10.000 te boven gaan. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte

kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investering met economisch nut

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG).

In verband met stelselwijziging (voorschriften BBV ingaande 2016) worden de NIEG-gronden opgenomen onder de materiële vaste activa 'voorraden en gronden'. Deze gronden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs (aanschaffingskosten) van de gronden vermeerderd met de daaraan toe te rekenen kosten (rente en algemene beheerskosten) dan wel zijn gewaardeerd tegen de lagere marktwaarde.

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Voorraden

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond of (of het deelperceel) moet zijn verkocht.

3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichting gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Schulden

Vaste schulden:

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva:

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Behalve in de balans opgenomen verplichtingen, kunnen er ook verplichtingen bestaan die naar hun aard (nog) niet voor opname in de balans in aanmerking komen. Hierbij kan gedacht worden aan langlopende huur- en leasecontracten, aanspraken personeel op vakantiegeld en vakantiedagen, voorwaardelijke verplichtingen, bijvoorbeeld uit hoofde van verstrekte garanties aan derden (bijv. garantstellingrente en aflossing van aangegane geldleningen door derden).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt. Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen.

We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Voor nu onderkennen wij de volgende risico's (niet limitatief):

- Grote stijging aanvraag BBZ door TOZO
- Periodieke bijstandsuitkeringen stijgt
- WMO ondersteuningsvraag stijgt
- Dienstverlening gaat achteruit
- Financiële problemen ondernemers
- Besmettingsrisico's
- Geen democratisch besluitvormingsproces
- Extra kosten als gevolg van Coronacrisis
- Impact op gemeentefonds
- Teruglopen aanvragen omgevingsvergunningen
- Vertraging in planning van grote investeringen
- Grondexploitatie; afzet en vertragingrisico

3 Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Verloop overige immateriële vaste activa	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	1.850	1.992
Afschrijving	-142	-142
Boekwaarde per 31 december	1.708	1.850

In 2012 is tot vervroegde aflossing van een groot aantal leningen overgegaan. Dit met het oog op het realiseren van een rentevoordeel. In verband met de vervroegde aflossing zijn extra kosten gemaakt. Deze worden afgeschreven in 20 jaar, gelijk aan de looptijd van de nieuwe lening.

Verloop bijdrage aan activa derden	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	50	4
Investerings		167
Desinvesteringen		0
Afschrijving / aflossing	-2	-1
Bijdragen derden		-120
Boekwaarde per 31 december	48	50

Materiële vaste activa

Onderdelen materiële vaste activa	2019	2018
Investerings met een economisch nut	22.904	21.166
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.956	4.481
Totaal	26.860	25.647

Verloop van de totale materiële vaste activa	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	26.711	27.022
Investerings	5.857	1.943
Desinvesteringen	-2.677	-789
Afschrijving / aflossing	-1.388	-1.464
Bijdragen derden	-580	
Voorziening Rotbrink	-1.064	-1.064
Boekwaarde per 31 december	26.859	25.648

Investerings met economisch nut	2019	2018
Gronden en terreinen	4.722	7.188
Woonruimte en bedrijfsgebouwen	13.334	12.518
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	1.611	989
Riolering		
Machines apparaten en installaties	3.216	514
Inventaris	579	479

Overige materiële vaste activa	506	542
Totaal	23.968	22.230
Voorziening Rotbrink	-1.064	-1.064
Boekwaarde per 31 december	22.904	21.166

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	2019	2018
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	3.956	4.481
Totaal	3.956	4.481
Totaal materiële vaste activa	26.860	25.647

De belangrijkste investeringen zijn	Totaal Krediet	Werkelijk in 2019	Besteed t/m 2019	Toel.
Uitbreiding de Carrousel	1.979	1.581	2.105	
Fietsroute Dunnewind Varsen	212	68	119	
Armatuuren openbare verlichting	250	38	183	
Herinr.Schurinkstr/Jul.Straat	290	450	488	
Verb.fietsinfra Hessel Mulertbrug	50	50	50	
Brug fietsroute Dunnewind	-14	44	48	
Verv.brug en stuw bij Junne	999	26	26	
Evalutatie Blauwe Zone	65	20	20	
Bermversteving 2019	250	114	114	
Zonnepanelen sportzaal De Slaghen	55	31	61	
Installaties sporthal De Carrousel	861	840	840	
Toplaag kunstgrasveld sportpark Westbroek	1.750	1.423	1.423	
Installatie zonthermie	820	409	409	
Inrichting sporthal De Carrousel	125	139	139	
Totaal	7.692	5.233	6.025	

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2019	2018
79.638 Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	181	181
273 Aandelen NV Rova	31	31
23.164 Aandelen Vitens	8	8
50 Aandelen Wadinko N.V.	5	5
432 Aandelen Vordering op Enexis B.V.		
432 Aandelen Verkoop Vennootschap B.V.		
432 Aandelen CBL Vennootschap B.V.		
432 Aandelen Claim Staat Vennootschap B.V.		
NV Essent	7	7
SVn inzake resolverend fonds	46	41
SVn inzake starterslening	131	55
Totaal	409	328

Verloop leningen aan deelnemingen	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	3.541	3.708
Ontvangen aflossingen	-218	-168
Afwaarderingen		
Voorzieningen	-25	-25
Boekwaarde per 31 december	3.298	3.515

Leningen aan deelnemingen	2019	2018
Geldlening ROVA	477	477
Achtergestelde lening Enexis B.V.		50
Achtergestelde lening Vitens	203	304
Geldlening Veiligheidsregio	2.618	2.684
Totaal	3.298	3.515

Overige langlopende leningen	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	590	1.625
Uitzettingen		
Ontvangen aflossingen	-82	-1.035
Boekwaarde per 31 december	508	590

	Vervaa- digings- waarde	Voorziening Verliesl. Complexen	Boek- waarde 2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst neming	Vervaa- digings- waarde	Voorziening Verliesl. Complexen	Boek- waarde 2019
Beerzerveld, Schuurmanstraat	-212		-212				-212		-212
Lemele, Hellendoornseweg	-22		-22				-22		-22
Lemele II	181	-31	150	10			191	-50	141
Ommen, Alteveer	96		96	2			98		98
Havengebied West	-24	-243	-267	253	-735	89	-417		-417
Westflank totaal	2.172	-2.591	-419	136	-38		2.270	-2.811	-541
De Vlierlanden (Ommen Oost)	5.989		5.989	977	-3.483	157	3.640		3.640
Boerenerven Ommen Oost	2.013		2.013	55	-442	24	1.650		1.650
Lemele, Bulemansteeg	944	-329	615	18			962	-415	547
De Rotbrink	3.899	-1.147	2.752	121			4.020	-1.152	2.868
Haven Oost				2.530			2.530	-1.592	938
Totaal:	15.036	-4.341	10.695	4.102	-4.698	270	14.710	-6.020	8.690

	Ultimo 2019 te besteden	Nog te ontvangen bijdragen	grond- verkoop verkoop	Verwacht resultaat eindwaarde	Verwacht resultaat ncw
Beerzerveld, Schuurmanstraat	181		367	398	368
Lemele, Hellendoornseweg	24				
Lemele II	92		230	-52	-50
Ommen, Alteveer	45		307	164	158

Havengebied West	364	11	8	93
Westflank totaal	810	155	-2.925	-2.811
De Vlierlanden (Ommen Oost)	8.000	13.421	1.432	1.410
Boerenerven Ommen Oost	269	2.248	75	94
Lemele, Bulemansteeg	215	727	-450	-415
De Rotbrink	2.772	5.389	-1.404	-1.152
Haven Oost	3.603	4.298	-1.836	-1.598
Totaal:	16.375	27.153	-4.590	-3.903

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	358,61			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	197	177	160	179
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	162	181	198	180
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	47.814			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	47.814			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			

(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000 Drempelbedrag 358,61

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	17.695	16.126	14.765	16.466
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	197	177	160	179

VLOTTENDE ACTIVA

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar:

Soort vordering	Saldo 2019	Voorzie- ning	Gecorr saldo 2019	Gecorr saldo 2018
Vorderingen op openbare lichamen	3.182	-77	3.105	3.999
Uitzettingen in 's Rijks schatkist			13.955	12.673
Overige vorderingen	2.806	-401	2.405	1.605
Totaal	5.988	-478	19.465	18.277

Verloop vorderingen	2019	2018
Debiteuren openbare lichamen	3.182	4.081
Overige debiteuren	1.095	1.374
Vorderingen Sociale Zaken	665	627
Sociaal contracteren		
Overige tussenrekeningen	1	4
Saldo 31 december	4.943	6.086
Voorziening dubieuze debiteuren	-77	-82
Voorziening vorderingen sociale zaken	-401	-400
Gecorrigeerd saldo 31 december	4.465	5.604

Liquide middelen:

Banksaldi	2019	2018
BNG	480	1.752
Rabobank	3	15
ING	9	9
Kruisposten kas, bank en giro	-10	1
Totaal	482	1.777

Overlopende activa:

Overlopende activa	2019	2018
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheden	53	940
Nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	1.754	2.362
Totaal	1.807	3.302

Specificatie nog te ontvangen bijdragen van overige overheden	Saldo 1-1-2019	Toevoe- gingen	Ontvangen Bedragen	Saldo 31-12-2019
Provincie Overijssel; IMG project Vechtoevers	800		800	
Provincie Overijssel; Prestatieafspraken wonen 2010 - 2015	33			33
Provincie Overijssel; Actieplan centrum Ommen	20			20
Provincie Overijssel; IMG Project Eerde	87	120	207	
Totaal	940	120	1.007	53

Specificatie nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	2019
Precariorechten	33
Toeristenbelasting	108
Forensenbelasting	765
Afvalstoffenheffing	280
Verrekening 2019 betaalspec 10	178
Afval PMD 4e kw 2019	50
Afrekening Ruimte voor de Vecht	20
Afrekening ESF Gelden 2019	18
Declarabel deel BBZ 2019	36
Div.ontvangsten nog te boeken	-25
Afrekening apparaatskosten RSJ	15
Creditnota Medipoint	23
Exploitatiekosten Edith Laarakkers	32
Voorschot afval januari 2020	115
Nog te ontvangen exploitatieovereenkomsten	-9
Afrekening DVO's en TUC's Hardenberg	115
Totaal	1.754

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen:

Reserves	2019	2018
Algemene reserve	13.890	10.836
Bestemmingsreserves	595	595
Resultaat	2.721	4.710
Totaal	17.206	16.141

Voorzieningen:

Voorzieningen	2019	2018
Voorzieningen voor verplichtingen	2.286	2.293
Door derden bekleemde middelen		
Totaal	2.286	2.293

Vaste schulden:

Onderhandse leningen van:	2019	2018
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.349	40.111

Onderhandse leningen van:	2019	2018
Stand per 1 januari	40.111	43.873
bij: nieuw aangetrokken leningen		
af: reguliere aflossingen	-3.762	-3.762
Totaal	36.349	40.111

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

Banksaldi	2019	2018
BNG	331	1.603
Overige schulden	2019	2018
Crediteuren	3.242	3.229
Doorbetalingsverplichting Ministerie Sozawe		65
Betalingen Ommen T-inkomen	239	222
Betalingen Ommen T-WMO	520	436
BTW	231	118
Loonheffing	154	90
Loonheffing SOZA	84	
Inhoudingen SDV	54	2
Overig	1	2
Totaal	4.525	4.164

Overlopende passiva

Overige schulden	2019	2018
Nog te betalen bedragen	1.421	1.133
Nog te besteden uitkeringen Rijk	42	
Nog te besteden uitkeringen overige overheden	1.082	586
Vooruitontvangen bedragen	26	
Totaal	2.571	1.719

Nog te betalen bedragen	2019
Bijdrage Human Capital Agenda	32
Rente	95
Inzet realisatie GRP	10
Ombouw rioolgemalen naar GPRS	25
Waterketen 3e en 4e kwartaal	10
Subsidie Vechtdalcollege huur ruimte in Carrousel	62
Projectkosten doelgroepenvervoer	17
Wmo vervoer	15
Doelgroepenvervoer	49
WMO ZIN maatwerkvoorzieningen	100
Jeugd ZIN maatwerkvoorzieningen	225
Terugbetaling SPUK	406
Combinatiefunctionaris Vechtdal College	20
Combinatiefunctionaris Bibliotheek	12
Voortgezette controle facturen	343
Totaal	1.421

Specificatie nog te besteden uitkeringen	Saldo 1-1-2019	Toevoe- gingen	Vrijval	Saldo 31-12-2019
Uitkeringen van het Rijk				
Ministerie SWZ; Wet inburgering	21			21
Onderwijsachterstandbeleid		42		42
Totaal uitkeringen van het Rijk	21	42	21	42
Uitkeringen van overige overheden				
Provincie Overijssel; Masterplan de Strangen	240			240
Provincie Overijssel; Stationsweg / fietssnelweg	26			26
Provincie Overijssel; Project Eerde		393		393
Provincie Overijssel; Subsidie buitenspelen en Buiten zijn	153	-153		
Provincie Overijssel; Prestatieafspr. Wonen 2010 - 2015, Zorg	96			96
Provincie Overijssel; Gemeentelijk energieloket 2.0	46	8	23	31
Provincie Overijssel; Gemeentelijk cultuurarrang. 2013-2016	11			11
Fietsroute Dunnewind Varsen		75		75
Ommen, verslingerd aan de Vecht		75		75
Oerbewoners Vecht en Regge		3		3
Binnenschoolse cult. educatie "cultuur a/d basis"	10		5	5
WEB 2018	3		3	
Provincie Overijssel; Vitale vakantieparken		126		126
Totaal	586	528	32	1.082

Waarborgen en garanties

Omschrijving categorie	Oorspr. Bedrag	% Borg gingen	2019	2018
Door WSW geborgde leningen	28.352	50%	18.741	19.201
Stichting Tinnen Figuren Museum	14	100%	14	14
Totaal	28.366		18.755	19.215

Door WSW geborgde leningen

Op basis van de financiële positie van de desbetreffende instelling, zoals deze uit de meest recente jaarrekening, van die instelling blijkt, wordt het niet nodig geacht ter zake van deze garantie een voorziening te treffen.

Door WSW geborgde leningen

De raad heeft in zijn vergadering van 30 november 1995 besloten om de achtervangpositie bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in te nemen en om de bestaande garantieverplichtingen over te dragen aan WSW. De WSW is een landelijke organisatie, die is opgericht door de landelijke centrales voor woningcorporaties. Gelet op de ontwikkelingen in de woningbouw is besloten om ingaande 2011 onze achtervangpositie 50% te vermelden.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Omschrijving categorie	Uitgaven	Duur
		2019 Overeenkomst
Gas en electriciteit	585	31-12-2020
Accountantsdiensten	49	31-08-2020
Huur meterdiensten diverse panden	15	stilzwijgend
Huur woning: Molenerf	4	tijdelijk
Inhuur hoogwerkers	18	31-01-2022
Hardenberg DVO OG	2.775	31-12-2024
Hardenberg DVO MD Backoffice	1.117	31-12-2024
Hardenberg DVO ICT	1.852	31-12-2024
Hardenberg TUC FIVB/PSA	668	31-12-2020
Hardenberg TUC Facilitair	179	31-12-2019
Hardenberg TUC MD Frontoffice	1.190	31-12-2019
Hardenberg TUC Publieksdienst	621	31-12-2021
Vechtdalcollege financiering school	392	30-6-2045
Boslust financiering school	150	31-12-2045

4 Overzicht baten en lasten 2019

Overzicht baten en lasten per programma

Omschrijving programma	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Jaarrekening		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Interactief Ommen	210	-2.315	-2.105	225	-1.989	-1.763	275	-2.181	-1.906
2. Duurzaam Ommen	4.427	-5.719	-1.291	4.446	-4.937	-491	4.206	-4.571	-365
3. Veilig Ommen	265	-2.395	-2.130	265	-2.023	-1.758	273	-2.021	-1.747
4. Bereikbaar Ommen	67	-2.297	-2.230	67	-1.822	-1.755	55	-1.815	-1.761
5. Jeugdig Ommen	93	-5.943	-5.851	151	-6.450	-6.300	114	-6.363	-6.248
6. Leefbaar Ommen	3.503	-5.574	-2.071	3.979	-5.794	-1.815	8.647	-10.171	-1.524
7. Zorgzaam Ommen	3.449	-14.808	-11.359	3.479	-14.903	-11.424	4.086	-14.588	-10.501
8. Recreatief Ommen	1.148	-4.147	-2.999	1.123	-4.110	-2.987	1.251	-3.753	-2.502
Totaal van de programma's	13.162	-43.198	-30.036	13.735	-42.028	-28.293	18.908	-45.463	-26.555
Algemene uitkering	27.688	-587	27.101	28.434	-557	27.877	28.591		28.591
Dividend	272		272	412		412	413		413
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.513	-254	5.259	5.369	-246	5.123	5.704	-326	5.378
Saldo financieringsfunctie	26	-174	-148	26	-174	-148	15	-176	-162
Algemene baten en lasten	263	-2.851	-2.588	263	-1.569	-1.306	155	-2.084	-1.929
Totaal algemene dekkingsmiddelen	33.762	-3.865	29.896	34.503	-2.546	31.957	34.877	-2.586	32.291
Overhead	6	-706	-700	6	-6.342	-6.336	56	-4.754	-4.698
Vennootschapsbelasting		-45	-45		-45	-45		27	27
Saldo inc. algemene dekkingsmiddelen	46.930	-47.814	-884	48.244	-50.960	-2.716	53.841	-52.776	1.065
Onvoorzien		-25	-25						
Saldo inc. algemene dekkingsmiddelen	46.930	-47.839	-909	48.244	-50.960	-2.716	53.841	-52.776	1.065
Reserve mutaties	122		122	4.785	-3.134	1.652	1.657	-47	1.610
Totaal resultaat	47.052	-47.839	-787	53.029	-54.094	-1.065	55.497	-52.823	2.674

5 Financiële toelichting algemeen

Onderstaand wordt ingegaan op het verloop van het begrotingssaldo en een verklaring op hoofdlijnen gegeven voor het verschil tussen het begrote en het werkelijk resultaat 2019.

Verloop begrotingssaldo 2019

In de vergadering van november 2018 heeft de raad de begroting 2019, inclusief de 1e wijziging 2019, vastgesteld. De begroting 2019 was structureel sluitend en ook voor de komende jaren werd een positieve ontwikkeling voorzien. Incidenteel werd voor 2019 een tekort voorzien van € 1.944.000.

Het begrotingssaldo 2019 is na bedoelde raadsvergadering op de gebruikelijke momenten in de planning en control cyclus bijgesteld. Na de 2e bestuursrapportage 2019 werd voor 2019 een nadelig resultaat begroot van € 885.000 (inclusief resultaatbestemming).

De jaarrekening 2019 is afgesloten met een voordelig saldo van € 2.674.000. Een toe te lichten voordelig verschil van € 3.559.000. Onderstaand is een overzicht opgenomen van de verschillen per programmaonderdeel groter dan € 50.000, waarmee in totaal een bedrag van € 3.756.000 is benoemd.

Voor de toelichting op deze verschillen verwijzen wij u hier naar de toelichting, zoals deze in deze jaarrekening is opgenomen.

	Naam (bedragen x € 1.000)	Vershil
1.1	Bestuur	1.479
2.1	Milieu en Duurzaamheid	52
2.2	Reiniging en afvalinzameling	-66
2.3	Riool en water	321
2.4	Openbaar groen, natuur en landschap	-159
5.1	Jeugd	-93
5.3	Onderwijshuisvesting	124
6.2	Volkshuisvesting / woningbouw	137
6.3	Economie	94
6.4	Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector	69
7.2	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	792
7.3	Werk en Inkomen	104
8.1	Kunst, Cultuur en Monumentenzorg	387
8.2	Recreatie & Toerisme	157
8.3	Sport en Accommodaties	-59
9.2	Algemene uitkering gemeentefonds	713
9.4	Lokale heffingen als dekking	327
9.6	Onvoorzien	-623
		3.756

6 Programmaverantwoording

Interactief Ommen

Programma onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	210	225	327	102
Totaal lasten	-3.021	-8.331	-6.936	1.395
Saldo baten en lasten	-2.810	-8.105	-6.608	1.497

De lasten zijn inclusief overhead:

- Begroting primitief € 645 aan overhead*
- Begroting na wijziging € 6.342 aan overhead*
- Jaarrekening € 4.702 aan overhead*

* bedragen x € 1.000

Het programma Interactief Ommen omvat de volgende programmaonderdelen:

- 1.1 Bestuur
- 1.2 Dienstverlening
- 1.3 Communicatie en interactie met burgers

Het totaal van de baten en lasten van dit programma naar de programmaonderdelen leidt tot het volgende overzicht.

Programma onderdeel (Bedragen x €1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Baten			
1.1 Bestuur	-	52	52
1.2 Dienstverlening	225	275	50
1.3 Communicatie en interactie met burgers	-	-	-
Totaal baten	225	327	102
Lasten			
1.1 Bestuur	-7.219	-5.792	1.427
1.2 Dienstverlening	-1.033	-1.052	-20
1.3 Communicatie en interactie met burgers	-79	-91	-12
Totaal lasten	-8.331	-6.936	1.395
Saldo			
1.1 Bestuur	-7.219	-5.740	1.479
1.2 Dienstverlening	-807	-777	30
1.3 Communicatie en interactie met burgers	-79	-91	-12
Totaal saldo	-8.105	-6.608	1.497

Hierna wordt per programmaonderdeel ingegaan op de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten en lasten > € 20.000.

Bestuur

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	-	-	52	52
Totaal lasten	-1.542	-7.219	-5.792	1.427
Saldo lasten en baten	-1.542	-7.219	-5.740	1.479

BATEN

Vergoeding gedetacheerd personeel V € 52.000 INC

2 medewerkers in dienst van de gemeente Ommen zijn in de periode januari- oktober 2019 gedetacheerd van Ommen naar Hardenberg. Voor beide detacheringen ontving de gemeente Ommen van de gemeente Hardenberg een vergoeding.

Totaal toelichting verschillen	V € 52.000
--------------------------------	------------

LASTEN

Hogere vergoeding raadsleden N € 53.000 STR

Op basis van het rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers 2019 is de maandelijkse vergoeding voor de raadsleden in 2019 per raadslid gestegen naar € 990 per maand. Dit wordt gecompenseerd via de algemene uitkering. Structureel is de hogere vergoeding meegenomen in de begroting 2020 - 2023.

Kosten voormalig personeel N € 47.000 INC

Er is sprake van een premiestijging van Loyalis Leven N.V. In totaal gaat het om een stijging van € 4.700 naar € 8.000 per maand. Daarnaast heeft er een nabestaanden uitkering plaats gevonden.

Voorziening pensioenen wethouders N € 30.000 INC

Op basis van opgaven APPA is een lagere onttrekking noodzakelijk dan in eerste instantie geraamd.

Bedrijfsvoeringskosten V € 1.600.000 INC

De bedrijfsvoeringskosten moeten in samenhang worden gezien met het nadeel welke te zien is in programma 9. Het gaat hier met name om de kosten voor eigen personeel. Deze vallen lager uit dan begroot. Hier tegenover staan echter hogere kosten van inhuur personeel welke verantwoord zijn in programma 9.

Diverse verschillen N € 43.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen (o.a. hogere kosten personeelsverzekering, verplaatsingskosten en cursussen en congressen); dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 1.427.000
--------------------------------	---------------

Dienstverlening

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	210	225	275	50
Totaal lasten	-1.400	-1.033	-1.052	-20
Saldo lasten en baten	-1.190	-807	-777	30

BATEN EN LASTEN: toelichting op saldo

Leges reisdocumenten V € 27.000 INC

Ten opzichte van de begroting wijken de aantallen uitgegeven reisdocumenten af. Er zijn meer reisdocumenten uitgegeven dan begroot, dat verschil zit met name in een hoger aantal paspoorten. Dit kan verklaard worden doordat de burgers vanwege de economische welvaart meer reizen en meer naar bestemmingen buiten Europa reizen. Daarnaast is er sprake van een verschuiving van uitgegeven aantallen ID-kaarten met een geldigheidsduur van 5 jaar naar ID-kaarten met geldigheidsduur van 10 jaar. Het tarief van reisdocumenten bestaat uit 2 componenten:

1. leges die worden afgedragen aan het Rijk;
2. leges die in de gemeentekas vloeien.

Dit leidt tot een nadeel op de gemeentelijke leges van € 11.000 en een voordeel op de rijksleges van € 38.000.

Dit levert per saldo een incidenteel voordeel op van € 27.000.

Diverse verschillen V € 3.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 30.000
---------------------------------------	-------------------

Duurzaam Ommen

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	4.427	4.446	4.206	-240
Totaal lasten	-5.719	-4.937	-4.571	366
Saldo baten en lasten	-1.291	-491	-365	125
Verrekening met reserves		42		-42
Saldo nog te verklaren	-1.169	1.161	1.244	83

Het programma Duurzaam Ommen omvat de volgende programmaonderdelen:

- 2.1 Milieu en Duurzaamheid
- 2.2 Reiniging en afvalinzameling
- 2.3 Riool en Water
- 2.4 Openbaar groen, natuur en landschap
- 2.5 Begraafplaatsen

Het totaal van de baten en lasten van dit programma naar de programmaonderdelen leidt tot het volgende overzicht.

Programma onderdeel (Bedragen x €1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Baten			
2.1 Milieu en Duurzaamheid	4	23	19
2.2 Reiniging en afvalinzameling	2.203	2.093	-109
2.3 Riool en water	1.663	1.699	36
2.4 Openbaar groen, natuur en landschap	315	153	-161
2.5 Begraafplaatsen	262	237	-25
Totaal baten	4.446	4.206	-240
Lasten			
2.1 Milieu en Duurzaamheid	-454	-421	33
2.2 Reiniging en afvalinzameling	-1.752	-1.709	43
2.3 Riool en water	-1.402	-1.117	285
2.4 Openbaar groen, natuur en landschap	-1.074	-1.072	2
2.5 Begraafplaatsen	-255	-252	3
Totaal lasten	-4.937	-4.571	366
Saldo			
2.1 Milieu en Duurzaamheid	-450	-397	52
2.2 Reiniging en afvalinzameling	451	385	-66
2.3 Riool en water	261	582	321
2.4 Openbaar groen, natuur en landschap	-760	-919	-159
2.5 Begraafplaatsen	7	-16	-22
Totaal saldo	-491	-365	125

Hierna wordt per programmaonderdeel ingegaan op de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten en lasten > € 20.000.

Milieu en Duurzaamheid

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten		4	4	23
Totaal lasten		-532	-454	-421
Saldo lasten en baten		-527	-450	-397
				52

LASTEN

Asbest V € 32.000 INC

Op 4 juni 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel wat het asbestdakenverbod mogelijk moest maken verworpen. Het plan van aanpak om uitvoering te geven aan het asbestdakenverbod is dus niet opgesteld.

Diverse verschillen V € 1.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 33.000
---------------------------------------	------------

Reiniging en afvalinzameling

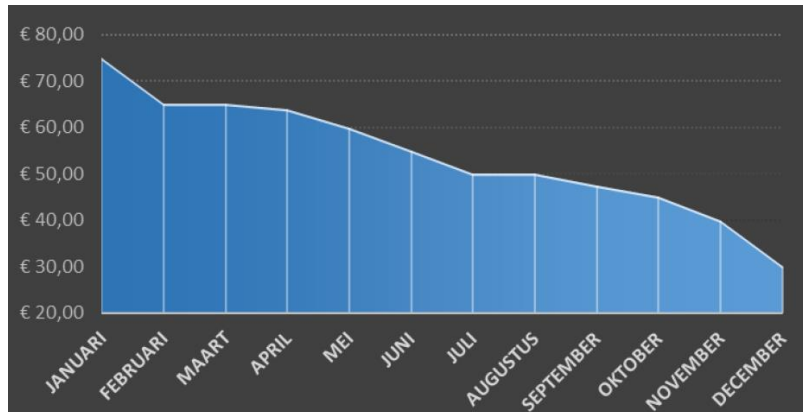
Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten		2.203	2.203	2.093
Totaal lasten		-1.843	-1.752	-1.709
Saldo lasten en baten		360	451	385
				-109
				43
				-66

BATEN EN LASTEN: toelichting op saldo

Afvalverwijdering en -verwerking N € 112.000 STR

Het totale nadeel is als volgt te verklaren:

- In de 2e helft van 2019 heeft een verhoging van de voorschotbetaling aan de ROVA plaatsgevonden. Deze is niet in de begroting verwerkt. Daarnaast hebben diverse afrekeningen over voorgaande jaren plaatsgevonden (voormalige stortplaats Collendoorn 2013 t/m 2017, PMD afval 2015 + 2016 en afrekening ROVA 2018). Per saldo heeft e.e.a. geleid tot een nadeel van € 55.000.
- De uitgaven voor het afvoeren van afval en de subsidiëring van oud papier zijn € 45.000 lager uitgevallen. Voor oud papier geldt dat dit budgettair neutraal is vanwege het 1 op 1 doorsluizen van de opbrengst oud papier naar de papier inzamelende instanties (zie ook het volgende punt).
- De opbrengsten voor oud papier en plastic lopen fors terug en blijven achter bij de raming. Dit onder andere als gevolg van strengere eisen die China stelt t.a.v. de import van oud papier. Al met al heeft dit geleid tot een tegenvaller van € 191.000. Voor de beeldvorming volgt hieronder een overzicht van de ontwikkeling van de oud papierprijs over 2019 (per ton):

- De opbrengsten voor vastrecht en het ledigen van afval zijn toegenomen ten opzichte van de begroting. Hier is sprake van een voordeel van € 82.000.
- Diverse posten bij afvalverwijdering: € 7.000 voordeel.

In 2020 zullen wij de afvalbegroting doorlichten en actualiseren op basis van bovenstaande ontwikkelingen.

Cleanteam

V € 31.000 INC

Het Cleanteam heeft naast een aantal structurele taken een aantal additionele taken. Dat is werk wat er wel ligt, maar waarvan het tijdelijk minder erg dat als het niet gebeurt (denk aan het verzamelen van zwerfvuil in wegbermen). De structurele taken zijn afgelopen jaar gewoon uitgevoerd met de beschikbare mensen.

In 2019 heeft er een extra verbrede screening plaatsgevonden met als doel mensen te selecteren die aan de slag kunnen in het Cleanteam. Hierop is een aantal kandidaten aangeleverd, waarvan het grootste deel inmiddels ook weer is uitgestroomd (om verschillende redenen). Doordat er minder kandidaten waren en een aantal kandidaten maar voor korte tijd werkzaam zijn geweest in het Cleanteam, is er minder geld besteed dan begroot. Per saldo is er een voordeel van € 31.000.

De insteek is en blijft dat we voldoende plaatsen in het Cleanteam kunnen aanbieden en dat er in 2020 weer nieuwe mensen instromen.

Diverse verschillen

V € 15.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen

N € 66.000 INC

Riool en water

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	1.663	1.663	1.699	36
Totaal lasten	-1.422	-1.402	-1.117	285
Saldo lasten en baten	241	261	582	321

BATEN EN LASTEN: toelichting op saldo

Opbrengst rioolheffing V € 31.000 INC

De opbrengst rioolheffing 2019 laat een meeropbrengst zien van € 31.000. Dit wordt veroorzaakt doordat het waterverbruik van de grootverbruikers hoger is dan verwacht. Daarnaast zijn er meer objecten met een waterverbruik tot 500 m³ dan waar rekening mee gehouden is bij de begroting.

Riolering dagelijks onderhoud V € 43.000 INC

Voor het tweede jaar op rij hebben we een relatief droge zomer gehad. Hierdoor hebben we minder klachten gehad, met name op het vlak van wateroverlast. Dit levert een incidenteel voordeel op van € 20.000

In het buitengebied van Ommen ligt op een aantal locaties drukriolering. Aan deze riolering hebben we minder werkzaamheden gehad als gevolg van storingen dan was voorzien. Dit levert een incidenteel voordeel op van € 23.000. Het is nog te vroeg om te zeggen of dit structureel is.

V € 239.000 INC

Toevoeging voorziening riolering

De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het GRP en hierbij wordt rekening gehouden met een termijn van 5 jaar. Door de accountant is vastgesteld dat dit niet terecht is en er sprake moet zijn van directe aansluiting met het GRP. Om die reden een lagere toevoeging aan de voorziening riolering.

Diverse verschillen V € 8.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 321.000
---------------------------------------	--------------------

Openbaar groen, natuur en landschap

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	246	315	153	-161
Totaal lasten	-1.531	-1.074	-1.072	2
Saldo lasten en baten	-1.285	-760	-919	-159

BATEN

Bossen: lagere uitkeringsbijdrage N € 22.000 INC

De uitkeringsbijdrage vanuit het rijk betreft de SNL-subsidie en is € 22.000 lager dan geraamd. Het rijk heeft deze subsidie sinds 2015 afgebouwd. In de meerjarenbegroting 2021-2024 zal dit bedrag ook verlaagd moeten worden.

Doek N € 96.000 INC

In de tijd van de Bestuursdienst Ommen - Hardenberg ontving Ommen een vergoeding voor het gebruik van Doek. Na de ontvlechting is hiervan geen sprake meer, hier tegenover staan echter ook lagere kosten.

Snippergroen

N € 34.000 INC

In 2019 is minder snippergroen verkocht dan geraamd. Het verschil bedraagt € 34.000. Dit wordt veroorzaakt door het tegenvallende oppervlak van grond wat is verkocht.

Diverse verschillen

N € 9.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	N	€	161.000
---------------------------------------	----------	----------	----------------

Begraafplaatsen

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	312	262	237	-25
Totaal lasten	-391	-255	-252	3
Saldo lasten en baten	-80	7	-16	-22

BATEN

Begraafplaatsen

N € 39.000 INC

Dit komt door de afname van het aantal begravingen. Het aantal begravingen in 2019 lag 20% lager dan het gemiddelde aantal begravingen over de afgelopen 5 jaar.

Diverse verschillen

V € 14.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	N	€	25.000
---------------------------------------	----------	----------	---------------

Veilig Ommen

Programma onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	271	271	277	6
Totaal lasten	-2.395	-2.023	-2.021	2
Saldo baten en lasten	-2.124	-1.752	-1.743	8

De lasten zijn inclusief overhead:

- Begroting primitief € 6 aan overhead*
- Begroting na wijziging € 6 aan overhead*
- Jaarrekening € 4 aan overhead*

* bedragen x € 1.000

Het programma Veilig Ommen omvat de volgende programmaonderdelen:

- 3.1 Integrale veiligheid
- 3.2 Brandweer
- 3.3 Rampen en zware ongevallen

Het totaal van de baten en lasten van dit programma naar de programmaonderdelen leidt tot het volgende overzicht.

Programma onderdeel (Bedragen x €1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Baten			
3.1 Integrale veiligheid	190	197	6
3.2 Brandweer	81	81	-
3.3 Rampen en zware ongevallen	-	-	-
Totaal baten	271	277	6
Lasten			
3.1 Integrale veiligheid	-1.978	-1.977	1
3.2 Brandweer	-34	-40	-6
3.3 Rampen en zware ongevallen	-10	-3	7
Totaal lasten	-2.023	-2.021	2
Saldo			
3.1 Integrale veiligheid	-1.788	-1.781	7
3.2 Brandweer	46	40	-6
3.3 Rampen en zware ongevallen	-10	-3	7
Totaal saldo	-1.752	-1.743	8

Hierna wordt per programmaonderdeel ingegaan op de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten en lasten > € 20.000.

Bereikbaar Ommen

Programma onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	67	67	55	-12
Totaal lasten	-2.297	-1.822	-1.815	7
Saldo baten en lasten	-2.230	-1.755	-1.761	-5

Het programma Bereikbaar Ommen omvat de volgende programmaonderdelen:

- 4.1 Beheer wegen & voorzieningen in de openbare ruimte
- 4.2 Verkeer en vervoer

Het totaal van de baten en lasten van dit programma naar de programmaonderdelen leidt tot het volgende overzicht.

Programma onderdeel (Bedragen x €1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Baten			
4.1 Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte	35	22	-13
4.2 Verkeer en vervoer	32	33	1
Totaal baten	67	55	-12
Lasten			
4.1 Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte	-1.518	-1.493	24
4.2 Verkeer en vervoer	-304	-322	-18
Totaal lasten	-1.822	-1.815	7
Saldo			
4.1 Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte	-1.483	-1.472	12
4.2 Verkeer en vervoer	-272	-289	-17
Totaal saldo	-1.755	-1.761	-5

Hierna wordt per programmaonderdeel ingegaan op de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten en lasten > € 20.000.

Beheer wegen & voorz. in de openb.ruimte

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	35	35	22	-13
Totaal lasten	-1.862	-1.518	-1.493	24
Saldo lasten en baten	-1.828	-1.483	-1.472	12

LASTEN

Diverse verschillen

V € 24.000 INC

Op enkele posten binnen dit programma onderdeel zijn geringe voordelen ontstaan (met name onderhoud wegen en gladheidsbestrijding). Dit behoeft geen verdere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 24.000
--------------------------------	------------

Jeugdig Ommen

Programma onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	93	151	114	-37
Totaal lasten	-5.943	-6.450	-6.363	88
Saldo baten en lasten	-5.851	-6.300	-6.248	51

Het programma Jeugdig Ommen omvat de volgende programmaonderdelen:

- 5.1 Jeugd
- 5.2 Onderwijs
- 5.3 Onderwijshuisvesting

Het totaal van de baten en lasten van dit programma naar de programmaonderdelen leidt tot het volgende overzicht.

Programma onderdeel (Bedragen x €1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Baten			
5.1 Jeugd	4	5	1
5.2 Onderwijs	116	77	-39
5.3 Onderwijshuisvesting	31	32	1
Totaal baten	151	114	-37
Lasten			
5.1 Jeugd	-4.040	-4.135	-95
5.2 Onderwijs	-886	-826	60
5.3 Onderwijshuisvesting	-1.525	-1.402	123
Totaal lasten	-6.450	-6.363	88
Saldo			
5.1 Jeugd	-4.036	-4.129	-93
5.2 Onderwijs	-770	-749	21
5.3 Onderwijshuisvesting	-1.494	-1.370	124
Totaal saldo	-6.300	-6.248	51

Hierna wordt per programmaonderdeel ingegaan op de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten en lasten > € 20.000.

Jeugd

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	4	4	5	1
Totaal lasten	-3.688	-4.040	-4.135	-95
Saldo lasten en baten	-3.684	-4.036	-4.129	-93

LASTEN

Peuterspeelzalen V € 66.000 INC

Eenzijds betreft het minder aangevraagde plaatsen. Anderzijds betreft het de over 2018 terugontvangen subsidies, voor niet gerealiseerde plaatsen en is daarmee van incidentele aard.

Jeugd N € 169.000 INC

Enkele onderdelen binnen Jeugd vertonen een nauwe relatie met elkaar. Het betreft: Persoons Gebonden Budget (PGB), Zorg In Natura (ZIN, overigens ook wel Maatwerk Voorzieningen genoemd) en Landelijk Transitie Arrangement (LTA). Vanwege de samenhang tussen die onderdelen worden deze hier als één totaal gepresenteerd. De kostenontwikkeling bij Jeugd is lastig te voorspellen, zichtbaar is dat de instroom stabiliseert maar dat er hogere kosten per cliënt ontstaan. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een afname van PGB en een toename bij de doorgaans duurdere ZIN. Uiteraard zetten wij in op het treffen van verdere beheersmaatregelen. Hierbij kan gedacht worden aan het vernieuwen van het inkoopmodel en het werken met een Lange Termijn Agenda. Wij verwachten dat dit leidt tot een verdere reductie van de uitgaven en beschouwen het huidige tekort grotendeels als incidenteel, maar sluiten niet uit dat een (beperkte) structurele bijstelling noodzakelijk blijkt.

Diverse verschillen V € 8.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	N € 95.000
---------------------------------------	-------------------

Onderwijs

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	58	116	77	-39
Totaal lasten	-910	-886	-826	60
Saldo lasten en baten	-852	-770	-749	21

BATEN EN LASTEN: toelichting op saldo

Onderwijsachterstanden N € 30.000 INC

Het verschil wordt met name veroorzaakt door een viertal afrekeningen over 2018, samen goed voor een bedrag van € 30.000.

Bewegingsonderwijs V € 20.000 INC

De meevaller is vooral toe te schrijven aan lagere contractuele verplichtingen.

Vervoerkosten leerlingen V € 20.000 INC

Voor het leerlingenvervoer verwachtten we bij de eerste bestuursrapportage 2019 een overschrijding van het budget. We zagen vanaf eind 2018 een toename in het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het vervoer. We merken dat het passend onderwijs binnen de reguliere scholen vaak toch niet toereikend is waardoor kinderen binnen het regulier onderwijs vastlopen. En wij zien de laatste tijd een toename van het aantal leerlingen naar het speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs. Dit is een landelijke tendens. De overschrijding van het budget bleek uiteindelijk minder groot dan verwacht.

Diverse verschillen V € 11.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 21.000
---------------------------------------	-------------------

Onderwijshuisvesting

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	31	31	32	1
Totaal lasten	-1.346	-1.525	-1.402	123
Saldo lasten en baten	-1.315	-1.494	-1.370	124

LASTEN

Huisvesting basisonderwijs V € 135.000 INC

Er is sprake van lagere rente op investeringen in verband met Kindplein West. De start en oplevering vinden later plaats dan aanvankelijk gedacht.

Diverse verschillen N € 12.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 123.000
---------------------------------------	--------------------

Leefbaar Ommen

Programma onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	3.503	3.979	8.647	4.668
Totaal lasten	-5.574	-5.794	-10.171	-4.377
Saldo baten en lasten	-2.071	-1.815	-1.524	291

Het programma Leefbaar Ommen omvat de volgende programmaonderdelen:

- 6.1 Ruimtelijke Ordening
- 6.2 Volkshuisvesting / woningbouw
- 6.3 Economie
- 6.4 Plattelandsvernieuwing, kleine kernen en agrarische sector

Het totaal van de baten en lasten van dit programma naar de programmaonderdelen leidt tot het volgende overzicht.

Programma onderdeel (Bedragen x €1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Baten			
6.1 Ruimtelijke Ordening	57	63	7
6.2 Volkshuisvesting / woningbouw	3.715	8.402	4.687
6.3 Economie	207	175	-32
6.4 Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector	-	7	7
Totaal baten	3.979	8.647	4.668
Lasten			
6.1 Ruimtelijke Ordening	-81	-96	-16
6.2 Volkshuisvesting / woningbouw	-4.831	-9.381	-4.550
6.3 Economie	-775	-649	125
6.4 Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector	-108	-45	63
Totaal lasten	-5.794	-10.171	-4.377
Saldo			
6.1 Ruimtelijke Ordening	-24	-33	-9
6.2 Volkshuisvesting / woningbouw	-1.116	-979	137
6.3 Economie	-568	-474	94
6.4 Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector	-108	-38	69
Totaal saldo	-1.815	-1.524	291

Hierna wordt per programmaonderdeel ingegaan op de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten en lasten > € 20.000.

Volkshuisvesting / woningbouw

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	3.214	3.715	8.402	4.687
Totaal lasten	-3.677	-4.831	-9.381	-4.550
Saldo lasten en baten	-463	-1.116	-979	137

BATEN & LASTEN: toelichting op saldo

Leges bouw- en sloopvergunningen V € 24.000 INC

In de 2e berap is al een verwachte verhoging van de baten van € 350.000 verwerkt. Ten opzicht van deze inschatting zijn de baten € 24.000 hoger uitgevallen dan gepland.

Inhuur derden bouw- en sloopvergunningen N € 102.000 INC

In de 2e bestuursrapportage 2019 is al een verwachte stijging van de lasten van €227.000 verwerkt, aangezien de werkzaamheden door extern personeel worden uitgevoerd. Doordat er meer aanvragen zijn binnengekomen dan geraamd, zijn de lasten hoger uitgevallen dan gepland. Tevens zijn de kosten voor juridisch advies hoger uitgevallen dan geraamd.

Volkshuisvesting V € 32.000 INC

Volkshuisvesting: Voor het opstellen van een woonprogramma Ommen is eind november opdracht gegeven aan Companen ter hoogte van een bedrag van €32.000. Daar de werkzaamheden eerst eind 2019 zijn gestart zijn de eerste termijnen eerst in 2020 te voldoen. Verzocht is om overheveling van het hiervoor gereserveerde budget naar 2020.

Grondexploitaties V € 184.000 INC

De grondexploitaties zijn geactualiseerd en op basis hiervan is sprake geweest van tussentijdse winstneming en aanpassingen van de grexen en diverse voorzieningen. Dit resulteert in een voordeel van € 184.000

Diverse verschillen N € 1.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 137.000
---------------------------------------	--------------------

Economie

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	232	207	175	-32
Totaal lasten	-923	-775	-649	125
Saldo lasten en baten	-691	-568	-474	94

BATEN

Huuropbrengsten N € 25.000 INC

Verminderde huuropbrengsten worden hoofdzakelijk veroorzaakt door leegstand van de bovenverdieping van Het Laar (100m2 kantoorruimte), de bijbehorende chauffeurswoning en de leegstand van een groot gedeelte van de voormalige provinciale opslaglocatie aan de Hammerweg 59b. Deel van deze leegstand wordt veroorzaakt door de verkoop van de voormalige zoutloods waarbij in afwachting van notariële levering en betaling deze ruimte niet te huur meer is aangeboden. Levering en betaling zal begin 2020 plaatsvinden. Voor

de voormalige NICO ruimte naast de Besthmenermolen aan de Hammerweg 59a staan huurinkomsten geraamd, deze ruimte wordt gebruikt door Natuurlijk Ommen zonder dat daar een huurvergoeding tegenover staat.

Diverse verschillen	N	€ 7.000	INC
Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.			
Totaal toelichting verschillen	N	€ 32.000	

LASTEN

Centrummanagement	V	€ 99.000	INC
In 2019 zijn tot nu toe geen uitgaven gedaan die vallen binnen het Actieplan Centrumontwikkeling (met uitzondering van de gevelverbeteringssubsidie). Die reden hiervoor is dat het Actieplan op dit moment wordt geëvalueerd.			

Diverse verschillen	V	€ 26.000	INC
Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.			
Totaal toelichting verschillen	V	€ 125.000	

Plattelandsvern. kl.kernen en agr.sector

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	-	-	7	7
Totaal lasten	-92	-108	-45	63
Saldo lasten en baten	-92	-108	-38	69

LASTEN

Gebiedsgericht werken N-O Overijssel; Agro & Food	V	€ 29.000	INC
Voor de cofinanciering van Agro & Food projecten alsmede het aanjagen en stimuleren van ondernemers om te kunnen komen tot Agro & Food projecten zijn middelen beschikbaar gesteld in 2019. De geplande uitgaven voor 2019 met betrekking tot cofinanciering van projecten alsmede het aanjagen en stimuleren daarvan is in 2019 nog niet geheel uitgevoerd. In 2020 wordt o.a. via het Ondernemershuis voor het Vechtdal ingezet op het aanjagen en stimuleren van projecten die cofinanciering vragen. Geadviseerd wordt om het budget ad. € 29.000 ter dekking van de toekomstige uitgaven (subsidies) mee te nemen naar 2020.			

Gebiedsgericht werken N-O Overijssel; leader gelden	V	€ 37.500	INC
Voor de cofinanciering van leader projecten zijn middelen beschikbaar gesteld in 2019. In 2020 loopt de huidige Leader 3 Noord Overijssel (2015 - 2020) af. Het jaar 2020 is daarmee het laatste jaar dat er cofinanciering ten behoeve van Leader projecten kan worden gevraagd. De gemeente Ommen heeft diverse leader projecten in de huidige Leader periode (regeling) mogelijk gemaakt. Er zijn nog een aantal Leader projecten in de pijplijn die moeten worden beoordeeld door de Leader commissie en daarmee in 2020 cofinanciering vragen van de gemeente Ommen. Geadviseerd wordt om het budget ad € 37.500 ter dekking van de toekomstige cofinancieringsvragen (aanvragen subsidies) mee te nemen naar 2020.			

Diverse verschillen	N	€ 3.500	INC
Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.			
Totaal toelichting verschillen	V	€ 63.000	

Zorgzaam Ommen

Programma onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	3.449	3.479	4.086	607
Totaal lasten	-14.808	-14.903	-14.588	316
Saldo baten en lasten	-11.359	-11.424	-10.501	923

Het programma Zorgzaam Ommen omvat de volgende programmaonderdelen:

- 7.1 Volksgezondheid
- 7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- 7.3 Werk en Inkomen

Het totaal van de baten en lasten van dit programma naar de programmaonderdelen leidt tot het volgende overzicht.

Programma onderdeel (Bedragen x €1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Baten			
7.1 Volksgezondheid	-	-	-
7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning	301	542	241
7.3 Werk en Inkomen	3.178	3.544	366
Totaal baten	3.479	4.086	607
Lasten			
7.1 Volksgezondheid	-660	-633	27
7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning	-4.960	-4.408	552
7.3 Werk en Inkomen	-9.284	-9.546	-263
Totaal lasten	-14.903	-14.588	316
Saldo			
7.1 Volksgezondheid	-660	-633	27
7.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning	-4.658	-3.866	792
7.3 Werk en Inkomen	-6.106	-6.002	104
Totaal saldo	-11.424	-10.501	923

Hierna wordt per programmaonderdeel ingegaan op de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten en lasten > € 20.000.

Volksgezondheid

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	-	-	-	-
Totaal lasten	-749	-660	-633	27
Saldo lasten en baten	-749	-660	-633	27

LASTEN

Lagere vergoeding aan GGD V € 43.000 INC

In 2019 is € 43.000 minder uitgegeven aan de GGD. Dit heeft vooral te maken met een incidentele teruggaaf van de gemeentelijke bijdrage over 2018.

Diverse verschillen N € 16.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 27.000
---------------------------------------	------------

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	346	301	542	241
Totaal lasten	-4.915	-4.960	-4.408	552
Saldo lasten en baten	-4.569	-4.658	-3.866	792

BATEN

Lokale integratie nieuwkomers N € 37.000 INC

Vanaf 2018 worden de middelen die wij van het Rijk ontvangen voor de bijstandsgerechtigde statushouders (eenmalig € 2.370 per statushouder) achteraf via het gemeentefonds uitgekeerd. Voorheen ontvingen wij deze bedragen van het COA. Omdat de ontvangsten via het gemeentefonds worden ontvangen, moet het bedrag worden overgeheveld naar het programma algemene dekkingsmiddelen. Bovenstaand zal bij de eerste bestuursrapportage 2020 worden gecorrigeerd.

WMO Beschermd wonen V € 274.000 INC

In verband met de afspraak om regionaal geen bestemmingsreserves meer aan te houden, heeft over de jaren 2015 t/m 2018 een vrij grote verrekening plaatsgevonden. Dit is de reden van de hogere ontvangsten op dit onderdeel.

Diverse verschillen V € 4.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 241.000
---------------------------------------	-------------

LASTEN

WMO Hulp bij huishouden (huishoudelijke verzorging 1) V € 43.000 INC

Door minder aanvragen zijn de uitgaven achtergebleven ten opzichte van de begroting.

Mantelzorg vrijwilligersondersteuning

V € 22.000 INC

In 2019 heeft het vrijwilligerssteunpunt minder uitgaven gehad doordat het op een andere wijze actief was dan in de BOH-periode.

Sociaal cultureel werk

V € 34.000 INC

Het betreft hier verstrekking van subsidies. In 2019 minder aanvragen en toekenningen ten opzichte van 2018.

Samen Doen Team

V € 358.000 INC

Voor de invulling van het Samen Doen Team is een bedrag begroot voor het verstrekken van subsidies aan instellingen die hier medewerkers voor uitleenden aan het Samen Doen Team Ommen. In 2019 zijn deze medewerkers echter ingehuurd van Hardenberg, waardoor minder is uitgegeven aan subsidies.

Diverse verschillen

V € 95.000 INC

Als ondergrens voor verklaren van de verschillen is een bedrag van € 20.000 gesteld. Bij dit onderdeel zijn er veel posten die net iets lager liggen waardoor het totaal aan diversen op € 95.000 voordeel komt.

Totaal toelichting verschillen	V € 552.000
---------------------------------------	--------------------

Werk en Inkomen

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	3.103	3.178	3.544	366
Totaal lasten	-9.144	-9.284	-9.546	-263
Saldo lasten en baten	-6.041	-6.106	-6.002	104

BATEN EN LASTEN: toelichting op saldo

BUIG

V € 61.000 INC

Op de BUIG is per saldo een voordeel van € 61.000 ontstaan. Belangrijkste redenen hiervoor zijn de volgende. Ten eerste is het uitkeringenbestand in 2019 met 7% gedaald en ten tweede is in de loop van het jaar de rijksbijdrage in positieve zin aangepast. Dat in samenhang met aanzienlijk hogere uitgaven aan loonkostensubsidie, leidt tot het genoemde voordeel. Het voordeel is incidenteel, omdat vooral de rijksbijdrage in hoge mate onvoorspelbaar is.

V € 40.000 INC

Beschut Werk

Op Beschut Werk is een voordeel ontstaan van € 40.000. Dit wordt veroorzaakt door een lagere instroom. Er zijn minder indicaties afgegeven dan geraamd.

Educatie

V € 26.000 INC

Het voordeel van per saldo € 26.000 op educatie is ontstaan, omdat per abuis de inkomsten niet waren begroot. Voor 2020 wordt dit bij de eerste bestuursrapportage gecorrigeerd.

Diverse verschillen

N € 23.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 104.000
---------------------------------------	--------------------

Recreatief Ommen

Programma onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Totaal baten	1.148	1.123	1.251	129
Totaal lasten	-4.147	-4.110	-3.753	357
Saldo baten en lasten	-2.999	-2.987	-2.502	485

Het programma Recreatief Ommen omvat de volgende programmaonderdelen:

- 8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg
- 8.2 Recreatie & Toerisme
- 8.3 Sport en Accommodaties

Het totaal van de baten en lasten van dit programma naar de programmaonderdelen leidt tot het volgende overzicht.

Programma onderdeel (Bedragen x € 1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Baten			
8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg	153	174	21
8.2 Recreatie & Toerisme	1	16	15
8.3 Sport en Accommodaties	969	1.062	93
Totaal baten	1.123	1.251	129
Lasten			
8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg	-1.238	-872	366
8.2 Recreatie & Toerisme	-317	-175	142
8.3 Sport en Accommodaties	-2.555	-2.706	-151
Totaal lasten	-4.110	-3.753	357
Saldo			
8.1 Kunst, Cultuur en Monumentenzorg	-1.085	-698	387
8.2 Recreatie & Toerisme	-316	-159	157
8.3 Sport en Accommodaties	-1.586	-1.644	-59
Totaal saldo	-2.987	-2.502	485

Hierna wordt per programmaonderdeel ingegaan op de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten en lasten > € 20.000.

Kunst, Cultuur en Monumentenzorg

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	153	153	174	21
Totaal lasten	-867	-1.238	-872	366
Saldo lasten en baten	-714	-1.085	-698	387

BATEN

Monumenten V € 27.000 INC

Door een verhoging van de rijksbijdrage is hier een voordeel ontstaan in 2019.

Diverse verschillen N € 6.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 21.000
---------------------------------------	-------------------

LASTEN

Bibliotheek Salland N € 74.000 INC

Voor het verbreden van de taken van Bibliotheek Salland is een structurele subsidie vrijgemaakt vanaf het jaar 2019. Hierdoor is er meer subsidie uitbetaald dan begroot.

Nieuwbouw Cultureel Centrum Ommen V € 440.000 INC

Voor de nieuwbouw van het Cultureel Centrum Ommen (CCO) is een bedrag van € 440.000 gekapitaliseerd. In 2019 is de omgevingsvergunning verleend en de aanvang van de bouw vindt plaats in 2020. Hierdoor is het bedrag overgeheveld naar het volgende jaar.

Totaal toelichting verschillen	V € 366.000
---------------------------------------	--------------------

Recreatie & Toerisme

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	1	1	16	15
Totaal lasten	-341	-317	-175	142
Saldo lasten en baten	-341	-316	-159	157

LASTEN

Recreatie V € 98.000 INC

- Een bedrag van € 45.000 inzake vrijetijdseconomie wordt overgeheveld naar 2020.
- Vanuit het jaarprogramma is een subsidieplafond vastgesteld op afgerond € 15.000. Er zijn geen aanvragen binnengekomen die voldeden aan de subsidieregels van de gemeente Ommen. Hierdoor is dit bedrag niet uitgegeven.
- In 2019 was € 20.000 gereserveerd voor onderzoek Leisure, dit onderzoek gaat niet meer plaatsvinden.
- Daarnaast is een deel van het structurele budget niet uitgegeven in 2019. Dit leidt tot een voordeel van € 18.000.

Aanpak vakantieparken V € 49.000 INC

Werkzaamheden zijn in de vertraging gekomen. De samenwerking met de parken is in december 2019 opgestart.

Diverse verschillen N € 5.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 142.000
---------------------------------------	--------------------

Sport en Accommodaties

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	994	969	1.062	93
Totaal lasten	-2.938	-2.555	-2.706	-151
Saldo lasten en baten	-1.945	-1.586	-1.644	-59

BATEN

Overdekt zwembad Carrousel V € 35.000 INC

In 2019 was sprake van een investering in duurzame warmteopwekking Carrousel Ommen. Hierbij was rekening gehouden dat het zwembad 6 tot 8 weken gesloten moest worden wat tot een inkomstenderving van € 25.000 zou leiden. De investering heeft deels plaatsgevonden in 2019 (voorbereidingskosten) waardoor het nog niet nodig was om het zwembad te sluiten. Daarnaast waren de bezoekersaantallen hoger ten opzichte van 2018.

Sporthallen V € 47.000 INC

In 2019 was sprake van een investering in duurzame warmteopwekking Carrousel Ommen. Hierbij was rekening gehouden dat het zwembad 6 tot 8 weken gesloten moest worden wat tot een inkomstenderving van € 25.000 zou leiden. De investering heeft deels plaatsgevonden in 2019 (voorbereidingskosten) waardoor het nog niet nodig was om het zwembad te sluiten. Daarnaast waren de bezoekersaantallen hoger ten opzichte van 2018.

Sport Algemeen V € 64.000 INC

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport. De teruggave met betrekking tot de exploitatie wordt centraal geboekt en bedraagt € 64.000.

Cultureel Centrum Carrousel N € 33.000 INC

Voor het Cultureel Centrum Carrousel zijn € 33.000 minder aan huuropbrengsten gerealiseerd. Dit wordt veroorzaakt door vermindering van de huurinkomsten door Landstede en de Evangelische Gemeente.

Diverse verschillen N € 20.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 93.000
---------------------------------------	-------------------

LASTEN

De Carrousel N € 217.000 INC

Bij de Carrousel is sprake van een overschrijding op klein onderhoud van € 22.000. Dit wordt veroorzaakt door een toename van storingen in de installaties (als gevolg van de technische levensduur van de installaties) en het oplossen van legionella besmettingen. Ook op enkele andere onderhoudsposten is een geringe overschrijving ontstaan van € 12.000.

Daarnaast is het om diverse redenen noodzakelijk gebleken meer tijdelijk personeel in te huren; dit heeft geleid tot een overschrijving van € 183.000. Hier staan deels ook hogere baten tegenover (i.v.m. hogere bezoekersaantallen).

Sporthallen V € 54.000 INC

Betreft bouw van de nieuwe sporthal. Sporthal is in 2019 opgeleverd. Dit betekent voor 2019 alleen rentelasten, afschrijving start vanaf 2020.

Sportzaal Slaghen N € 27.000 INC

De overschrijving wordt veroorzaakt door de (preventieve) vervanging van houtwolcementplaten in vochtige ruimten en directe vervanging naar LED verlichting. Ook zijn problemen met legionella opgelost.

Sportcomplex Westbroek V € 26.000 INC

Door andere fasering van vervanging toplaag kunstgrasvelden vallen de rentekosten lager uit dan begroot.

Diverse verschillen V € 13.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	N € 151.000
---------------------------------------	--------------------

Alg. dekk.midd. onvoorz.&mutatie reserve

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Algemene uitkering	28.434	28.591	-156
Dividend	412	413	-1
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.369	5.704	-335
Saldo financieringsfunctie	26	15	11
Algemene baten en lasten	263	155	108
Totaal baten	34.503	34.877	-373
Algemene baten en lasten	-1.569	-2.084	515
Algemene uitkering	-557		-557
Dividend			
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	-246	-326	80
Saldo financieringsfunctie	-174	-176	2
Totaal lasten	-2.546	-2.586	40
Algemene baten en lasten	-1.306	-1.929	623
Algemene uitkering	27.877	28.591	-713
Dividend	412	413	-1
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.123	5.378	-255
Saldo financieringsfunctie	-148	-162	13
Totaal saldo	31.957	32.291	-333
Reserve mutatie	1.652	1.610	42
Totaal algemene dekkingsmiddelen	33.609	33.901	-292

Algemene uitkering gemeentefonds

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	27.688	28.434	28.591	156
Totaal lasten	-587	-557	-	557
Saldo lasten en baten	27.101	27.877	28.591	713

BATEN

Algemene uitkering gemeentefonds

V € 156.000 INC

Gedurende het jaar zijn drie circulaire door de beheerders van het gemeentefonds uitgebracht, namelijk in mei, in september en in december 2019. De raming is gebaseerd op de uitkomsten van de septembercirculaire. De decembercirculaire kwam te laat om nog in de begrotingscijfers te verwerken.

Via de decembercirculaire hebben we incidenteel zo'n € 59.000 minder ontvangen. Door de ontwikkeling van de uitkeringsbasis ontvangen wij € 225.000 minder en heeft verlaging van de suppletie-uitkering sociaal domein plaatsgevonden van € 104.000. Daar tegenover staat dat wij circa € 237.000 extra ontvangen voor specifieke taken. Via resultaatbestemming stellen wij u voor om deze middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van deze taken. Het betreft o.a. het ontwikkelen van warmtevisies en het inrichten van energieloketten en wijkaanpak. In het voorstel resultaatbestemming geven wij een korte toelichting op deze taken.

Het overige verschil vloeit voort uit hoger aantallen rekeneenheden dan begroot (vooral het aantal medicijngebruikers is hoger en afrekeningen uit voorgaande jaren. In hoeverre de hogere aantallen ook doorwerken in de algemene uitkering voor 2020 en volgende jaren, zal blijken uit de meicirculaire 2020.

Totaal toelichting verschillen	V € 156.000
---------------------------------------	--------------------

LASTEN

Stelpost Sociaal Domein

V € 557.000 INC

Betreft de stelpost beschikbaar voor Sociaal Domein. Voor een groot deel is deze stelpost gevoed vanuit de septembercirculaire 2019 (circa € 350.000). Gelden zijn in 2019 niet uitgegeven.

Totaal toelichting verschillen	V € 557.000
---------------------------------------	--------------------

Lokale heffingen als dekking

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	5.513	5.369	5.704	335
Totaal lasten	-254	-246	-326	-80
Saldo lasten en baten	5.259	5.123	5.378	255

BATEN

Onroerende zaakbelasting

V € 84.000 INC

Naast de inflatiecorrectie is in de tariefstelling van de onroerende-zaakbelastingen rekening gehouden met een extra toename van de belastingopbrengsten OZB van 5% per jaar gedurende de jaren 2016 t/m 2019 conform het Meerjaren Belastingplan. Verder werd bij de tarieven van de onroerende-zaakbelastingen rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de WOZ-waarden.

De opbrengst van de *OZB woningen* is gerealiseerd. Ten opzichte van de begroting is er een meeropbrengst van € 36.000 gerealiseerd bij de ozb-woningen. Dit komt doordat de definitieve waardeontwikkeling 2019 hoger is dan de waardeontwikkeling waar rekening mee gehouden is bij de tariefsberekening.

De opbrengst van de *OZB niet-woningen* is gerealiseerd. Ten opzichte van de is er een meeropbrengst van € 48.000 gerealiseerd bij de ozb-woningen. Dit komt doordat de definitieve waardeontwikkeling 2019 hoger is dan de waardeontwikkeling waar rekening mee gehouden is bij de tariefsberekening.

Forensenbelasting

V € 61.000 INC

De forensenbelasting 2018 is opgelegd in 2019 en heeft geleid tot een incidentele meeropbrengst van € 20.000. Bij de jaarrekening blijkt dat de aanslagen 2019 minus de oninbare belasting leiden tot een incidentele meeropbrengst van € 40.000. Er zijn meer objecten in de forensenbelasting betrokken dan waar vanuit is gegaan bij de begroting. Er lopen nog (hoger)beroepsprocedures die de opbrengst kunnen beïnvloeden.

Toeristenbelasting

V € 114.000 INC

In 2019 is de definitieve aanslag toeristenbelasting 2018 opgelegd. Er waren in 2018 796.000 overnachtingen gerealiseerd. In de begroting van 2018 was uitgegaan van 700.000 overnachtingen. Dit heeft geleid tot een meeropbrengst van € 96.000. De zomer van 2018 was erg lang en warm. Dit heeft geleid tot meer toeristische overnachtingen.

De opbrengst toeristenbelasting 2019 laat bij de jaarrekening nog een extra meeropbrengst van € 18.000 (I) zien. Dit is het gevolg van de controle die heeft plaatsgevonden in 2019. Het betreft navorderingsaanslagen over 2016 en 2017. Op dit moment loopt er nog een beroep in cassatie tegen aanslagen uit voorgaande belastingjaren. De Hoge Raad heeft hierin nog geen uitspraak gedaan. Deze wordt in 2020 verwacht.

Reclamebelasting

V € 69.000 INC

De reclamebelasting is budgettair neutraal maar was nog niet verwerkt in de begroting. Zie ook baten.

Diverse verschillen

V € 7.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 335.000
---------------------------------------	--------------------

LASTEN

Reclamebelasting V € 69.000 INC

De reclamebelasting is budgettair neutraal maar was nog niet verwerkt in de begroting. Zie ook baten.

Diverse verschillen V € 11.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen	V € 80.000
---------------------------------------	------------

Algemene baten en lasten

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	263	263	155	-108
Totaal lasten	-2.851	-1.569	-2.084	-515
Totaal saldo	-2.588	-1.306	-1.929	-623

BATEN & LASTEN: verklaring op saldo

Opschonen oude crediteuren V € 88.000 INC

Er is kritisch gekeken naar de openstaande posten crediteuren. Oude posten waarvan de verwachting is dat deze niet meer betaald gaan worden zijn afgeboekt.

Burgerinitiatieven V € 200.000 INC

Voor 2019 was € 270.000 beschikbaar voor burgerinitiatieven, hiervan is circa € 70.000 uitgegeven aan o.a.:

- Tuin het Bakken
- Speeltuin Westerpark
- Vechtzomp
- Kabouterpad
- Tunnel makeover Stegeren
- Initiatief school / centrum Vinkenbuurt

Organisatieontwikkeling V € 87.000 INC

In 2019 was nog € 950.000 beschikbaar voor organisatieontwikkeling. Bij de 2e bestuursrapportage 2019 is hiervan € 800.000 overgeheveld voor de jaren 2020 t/m 2022. De kosten voor organisatieontwikkeling zijn op diverse plekken binnen de jaarrekening geboekt. Hoewel het hier leidt tot een voordeel leidt het op andere plekken tot diverse kleinere nadelen. (zie ook toelichting op saldo kostenplaatsen)

Saldi kostenplaatsen N € 1.474.000 INC

Deze posten dient in samenhang te worden gezien met het voordeel van € 1.600.000 bij het programmaonderdeel bestuur. Het gaat hier om de bedrijfsvoeringskosten. Per saldo is daarmee een voordeel behaald op de bedrijfsvoeringskosten. Daarnaast is sprake van niet compensabele BTW op de DVO's en TUC's van € 126.000.

Stelposten V € 600.000 INC

Het betreft de stelpost nog functioneel te ramen bedragen; deze wordt alleen op begrotingsbasis gebruikt. Voor een deel staan hier nadelen binnen de diverse programma's tegenover, voor uitgaven die nog niet geraamd zijn. In die zin is sprake van een budgettair neutraal karakter.

Uitkomsten accountantscontrole

N € 79.000 INC

Naar aanleiding van de accountantscontrole hebben een paar correcties plaatsgevonden. Deze hebben betrekking op:

- Facturen geboekt in 2020 maar betrekking op 2019 (zowel inkomende als uitgaande facturen) € 246.000 -
- Eindafrekening DVO's en TUC's € 115.000 +
- Opschonen debiteurenlijst € 193.000 +
- Mutatie voorziening groot onderhoud € 141.000 -
- Totaal € 79.000 -

Diverse verschillen

N € 45.000 INC

Bestaat uit diverse verschillen kleiner dan € 20.000 en wordt niet nader toegelicht.

Totaal toelichting verschillen

N € 623.000

Reserves

Programma onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Vershil
Totaal baten	122	4.785	1.657	-3.129
Totaal lasten	-	-3.134	-47	3.087
Saldo lasten en baten	122	1.652	1.610	-42

BATEN EN LASTEN: toelichting op saldo

Reserve riolering

N € 43.000 INC

Er was een toevoeging aan de reserve riolering geraamd van € 15.000. Uitgangspunt bij riolering is budgettair neutraal. Op basis van de uitkomsten van de jaarrekening is een hogere toevoeging mogelijk.

Diverse verschillen

V € 1.000 INC

Betreft diverse kleine verschillen; dit behoeft geen nadere toelichting.

Totaal toelichting verschillen

N € 42.000

7 Begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Aan het eind van deze jaarrekening wordt nogmaals een overzicht gegeven van de begrote en gerealiseerde baten en lasten 2019. Uit dit overzicht mag worden geconcludeerd dat er in 2019 geen sprake is geweest van begrotingsonrechtmatigheid.

Op grond van artikel 28, lid a, BBV, moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de programmarekening worden gemaakt.

Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van de relevantie van deze onrechtmatige lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang. In geval van strijd met een wettelijke bepaling of met een door de raad genomen beslissing is duidelijk dat e.e.a. niet "passend" is. Maar voor vele andere situaties is dit minder duidelijk. Daarom is het nodig dat de gemeenteraad nader omschrijft op welke wijze dan wel onder welke omstandigheden overschrijdingen op de begrote lasten als "passend" binnen het door de raad uitgezette beleid" kunnen worden beschouwd.

Uit bijgevoegd overzicht blijkt dat bij de volgende programma's sprake is van een overschrijding van de begrote lastenraming. Wij zijn van mening dat hier evenwel geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid, zoals uit onderstaande toelichting blijkt.

Omschrijving Programma	Toelichting op overschrijding
Interactief Ommen	Overschrijding wordt veroorzaakt door hogere vergoeding voor raadsleden, en hogere kosten voormalig personeel (voorziening pensioenen).
Leefbaar Ommen	Overschrijding wordt veroorzaakt door goede resultaten ten aanzien van de grondexploitatie, als gevolg hiervan zijn ook meer kosten gemaakt. Hier staan echter ook hogere baten tegenover.

Omschrijving programma	Begroting na wijziging			Jaarrekening			Onrechtmatigheid		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Interactief Ommen	225	-1.989	-1.763	275	-2.181	-1.906	-	-	-
2. Duurzaam Ommen	4.446	-4.937	-491	4.206	-4.571	-365	-	-	-
3. Veilig Ommen	265	-2.023	-1.758	273	-2.021	-1.747	-	-	-
4. Bereikbaar Ommen	67	-1.822	-1.755	55	-1.815	-1.761	-	-	-
5. Jeugdig Ommen	151	-6.450	-6.300	114	-6.363	-6.248	-	-	-
6. Leefbaar Ommen	3.979	-5.794	-1.815	8.647	-10.171	-1.524	-	-	-
7. Zorgzaam Ommen	3.479	-14.903	-11.424	4.086	-14.588	-10.501	-	-	-
8. Recreatief Ommen	1.123	-4.110	-2.987	1.251	-3.753	-2.502	-	-	-

Totaal van de programma's	13.735	-42.028	-28.293	18.908	-45.463	-26.555	-	-	-
Algemene uitkering	28.434	-557	27.877	28.591		28.591	-	-	-
Dividend	412		412	413		413	-	-	-
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.369	-246	5.123	5.704	-326	5.378	-	-	-
Saldo financieringsfunctie	26	-174	-148	15	-176	-162	-	-	-
Algemene baten en lasten	263	-1.569	-1.306	155	-2.084	-1.929	-	-	-
Totaal algemene dekkingsmiddelen	34.503	-2.546	31.957	34.877	-2.586	32.291	-	-	-
Overhead	6	-6.342	-6.336	56	-4.754	-4.698	-	-	-
Vennootschapsbelasting		-45	-45		27	27	-	-	-
Saldo inc. algemene dekkingsmiddelen	48.244	-50.960	-2.716	53.841	-52.776	1.065	-	-	-
Onvoorzien							-	-	-
Saldo inc. algemene dekkingsmiddelen	48.244	-50.960	-2.716	53.841	-52.776	1.065	-	-	-
Reserve mutaties	4.785	-3.134	1.652	1.657	-47	1.610	-	-	-
Totaal resultaat	53.029	-54.094	-1.065	55.497	-52.823	2.674	-	-	-

8 Overzicht incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht worden de incidentele voor- en nadelen weergegeven.

Bedragen x € 1.000	Begroot 2018	Rekening 2018	Vershil
Structureel	1.126	1.126	-
Incidenteel	(128)	3.584	3.712
Saldo	998	4.710	3.712

Analyse verschillen incidentele baten en lasten	(x € 1.000)
Bestuur	-649
Milieu en duurzaamheid	95
Riool en water	60
Openbaar groen, natuur en landschap	-75
Integrale veiligheid	42
Verkeer en vervoer	87
Jeugd	27
Onderwijs(huisvesting)	171
Bouwgrondexploitatie	805
Bouwvergunningen	231
Ruimtelijke ordening	58
WMO	537
Werk en inkomen	403
Sport en accommodaties	323
Algemene uitkering	-53
Dividend	63
Algemene baten en lasten	1434
Verrekening reserves	205
Diverse kleinere verschillen van € 20.000	-52
Totaal	3.712

Begrotingswijziging + omschrijving	(x € 1.000)
Primitieve begroting	-1728
1e wijziging: invulling nieuw beleid	624
7e wijziging: Budgetoverheveling	-491
7e wijziging: Resultaatbestemming	
8e wijziging: 1e berap	-588
9e wijziging: 2e berap	2055
Totaal incidenteel	-128

9 Overzicht/specificatie algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.513	5.369	5.704	335
Algemene uitkering	27.688	28.434	28.591	156
Dividend	272	412	413	1
Saldo financieringsfunctie	26	26	15	-11
Totaal algemene dekkingsmiddelen		34.240	34.722	481

1. Nadere beschouwing inzake realisatie van beleid treft u aan in de paragraaf lokale heffingen.

	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Jaarrekening	Verschil
OZB Woningen	2.226	2.226	2.263	36
OZB Niet-woningen	1.645	1.645	1.694	49
Woonforensenbelasting	821	721	782	61
Toeristenbelasting	700	700	815	115
Precariobelasting	31	31	35	4
Hondenbelasting	90	46	43	-3
Totaal lokale middelen	5.513	5.369	5.631	262

De verantwoorde algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie.

	eenheden	bedrag per eenheid	bedrag
Fysiek			
OZB-waarde van de niet-woningen / 1.000.000	337	380,70	128.182
Sociaal			
Bijstandontvangers	214,67	2.132,68	457.815
Eenouderhuishouden	386	835,35	322.445
Inwoners	17.813	160,07	2.851.327
Inwoners ouderen > 65 jaar	3.908	100,55	392.949
Inwoners ouderen 75-84 jaar	1.182	26,44	31.252
Lage inkomens	2.093	30,59	64.025
Lage inkomens met drempel	1.235	686,83	848.441
Minderheden	200	321,78	64.356
Uiterkingsontvangers	1.123	85,82	96.347
Huishoudens	7.712	90,53	698.167
Eenpersoonshuishoudens	2.269	51,24	116.264
Loonkosten subsidie	30	1.941,10	58.233
Inwoners jongeren jonger dan 18 jaar	3.673	731,61	2.687.204
Jeugdigen in gezinnen met armoede risico	294	245,66	72.185
Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (HH particulier)	4.961	125,25-	-621.409
Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (HH met kinderen)	1.118	490,17-	-548.074
Ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	110	3.616,63	397.089
Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	119,0	1.279,81	152.297
Bijstandhuishoudens met minderjarige kinderen	63	659,95	41.357
Eenouderhuishoudens die bijstand ontvangen	43	1.748,26	75.758
Uitkeringsontvangers minu bijstandontvangers	908	1.076,99	977.907
Wajong	321	858,71	275.646
Medicijngebruik met drempel	2.428	370,01	898.513
Re-integratie klassiek	0,389	334.628,82	130.171
Inwoners jonger dan 65 jaar	13.905	4,03	56.037
Inwoners ouderen 65 t/m 74 jaar	2.281	0,18	411
Inwoners ouderen 85 jaar en ouder	445	0,18	80
Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	367	15,69	5.758
Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	375	62,77	23.539
Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	233	109,82	25.588
Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	194	122,86	23.853
Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 84 jaar	117	491,05	57.427
Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	47	858,18	40.293
Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 t/m 74 jaar	616	112,06	69.048

Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 t/m 84 jaar	371	448,31	166.397
Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 85 jaar en ouder	149	784,53	116.906
Functie			
extra groei leerlingen VO	657	220,56	144.820
Lokaal klantenpotentieel	17.270	45,97	793.902
Regionaal klantenpotentieel	12.030	23,54	283.186
Leerlingen V.O.	1.162,40	370,50	430.669
Leerlingen so/vso	1.222,78	230,78	282.193
Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0.3	79,00	1.632,89-	-128.998
Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1.2	28,00	2.563,65-	-71.782
Fysiek			
Bedrijven	2.048	75,58	154.788
Historische kernen 1 < 41 ha	5,00000	3.222,18	16.111
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (a)	0,00028	6.133.771,60	1.687
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (b)	0,00017	3.764.536,49	640
Kernen met 500 of meer adressen	1	60.233,38	60.233
Meerkernigheid	14	9.070,21	126.983
Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	14	14.877,08	208.279
Oeverlengte * bodemfactor gemeente	2.591	11,7200	30.367
(Oeverlengte en 2*veen)*bfgemeente*dhfactor	2.536	5,8200	14.758
Omgevingsadressendichtheid (oad)	4.263	58,58	249.713
Oppervlakte bebouwing	224	595,42	133.374
Oppervlakte bebouwing buitengebied	124	1.936,54	240.131
Oppervlakte bebouwing buitengebied*bf buitengebied	124	1.524,90	189.088
Oppervlakte bebouwing woonkernen	100	2.302,40	230.240
Oppervlakte bebouwing woonkernen*bf woonkernen	100	3.089,24	308.924
Binnenwater	220	38,02	8.364
Land	17.981	41,18	740.458
Land * bodemfactor gemeente	17.981	26,89	483.509
Woonruimten	8.577	57,54	493.521
Woonruimten * bodemfactor woonkernen	8.577	50,79	435.626
Vast bedrag			249.785

SUB-TOTAAL 17.364.352

Uitkeringsfaktor	1,537
------------------	-------

Sub-totaal inclusief uitkeringsfaktor 26.689.009

Overgangsregime		
Suppletie bommenregeling		24.142
Suppletie-uitkering OZB		10.188
Suppletie-uitkering VHROSV		-107.665

Inkomensmaatstaf OZB:		-2.405.249
------------------------------	--	------------

Overige bestanddelen van de algemene uitkering:		
Diverse uitkeringen		
Combinatiefuncties		84.902
Voorschoolse voorziening peuters		38.500
Bonus beschut werken		6.000
Armoede bestrijding kinderen		59.994
VTH Provinciale taken		15.566
Maatschappelijke begeleiding		23.700
Schulden en armoede		10.865
Koploper cliëntondersteuning		19.856
Verhoging taalniveau statushouders		20.523
Energieloket		25.000
Transitievisie warmte		202.101
Wijkaanpak		9.997
INTERGRATIEUITKERING		
Participatie		3.034.680
Voogdij 18+		692.449
Vergoeding raadsleden gemeenten		69.593

INCIDENTEEL:		
Verrekening 2017		59.621
Verrekening 2018		6.732

Opgenomen algemene uitkering	28.590.504
Geboekt t/m december	28.590.504
Verschil	-0

10 Bijlagen

10.1 Bijlage reserves en voorzieningen

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2018	Bestem result.	Toevoeg.	Onttrek.	Saldo per 31-12-2019
Reserves algemeen					
Algemene reserve	10.836		3.054		13.890
Resultaat jaarrekening 2018	4.710	4.663-			47
Totaal reserves algemeen	15.546	-4.663	3.054		13.937
Bestemmingsreserves					
Reserve egalisatie afvalstoffenheffing	489			47	442
Reserve riolering	106		47		153
Totaal bestemmingsreserves	595		47	47	595
Voorzieningen Algemene dienst					
Voorz.pensioenen wethouders	758		15	28	745
Voorz.subsidie energieprestatie	53				53
Voorz.onderhoud gem.gebouwen	704		175	134	745
Voorz.toekost.vervanging riolering	776		175	209	742
Voorz.groot onderhoud riolering	1				1
Totaal voorz. Algemene dienst	2.292	-	365	371	2.286
TOTAAL RESERVES	16.141	4.663-	3.101	47	14.532
TOTAAL VOORZIENINGEN	2.292	-	365	371	2.286
TOTAAL GENERAAL	18.433	4.663-	3.466	418	16.818

Algemene Reserve	Stand per 1 januari:	€	10.836
	Stortingen:	€	3.054
	Beschikkingen:	€	
	Stand per 31 december:	€	13.890
Doel:	Dekking onvoorziene uitgaven en afdekken risico's		
Stortingen:	Betreft het resultaat 2018		
Beschikkingen:	Geen		
Bijzonderheden:	Het belangrijkste onderdeel van het weerstandsvermogen is de algemene reserve. Het minimale benodigde weerstandsvermogen is vastgesteld op € 3,5 mln. Voor de onderbouwing wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.		

Reserve egalisatie afvalstoffenheffing	Stand per 1 januari:	€	489
	Stortingen:	€	
	Beschikkingen:	€	47
	Stand per 31 december:	€	442
Doel:	Batige saldo exploitatie aanwenden om mogelijke toekomstige nadelige saldi te compenseren.		
Stortingen:	Toekomstige voordelige saldi.		
Beschikkingen:	Toekomstige nadelige saldi.		

Bijzonderheden :	De reserve heeft in eerste aanleg de functie van egalisatie van het saldo lasten / baten dat in een bepaald jaar ontstaat in de reinigingsfunctie. Afhankelijk van de omvang van de reserve kan deze ook worden betrokken bij het bepalen van de hoogte van het tarief afvalstoffenheffing. Bovengrens van de reserve is vastgesteld op € 0,1 mln. Bij de eerst volgende berekening van de tarieven (2021) wordt beoordeeld of een onttrekking / teruggave gedaan kan worden aan de burger waardoor de stand (op termijn) weer onder het maximum van € 0,1 mln komt.
----------------------------	--

Reserve riolering	Stand per 1 januari: € 106
	Stortingen: € 47
	Beschikkingen: €
	Stand per 31 december: € 153
Doel:	Batige saldo exploitatie aanwenden om mogelijke toekomstige nadelige saldi te compenseren.
Stortingen:	Toekomstige voordelige saldi.
Beschikkingen:	Toekomstige nadelige saldi
Bijzonderheden :	De reserve heeft in eerste aanleg de functie van egalisatie van het saldo lasten / baten dat in een bepaald jaar ontstaat in de reinigingsfunctie. Afhankelijk van de omvang van de reserve kan deze ook worden betrokken bij het bepalen van de hoogte van het tarief.

Voorziening pensioenen wethouders	Stand per 1 januari: € 758
	Stortingen: € 15
	Beschikkingen: € 28
	Stand per 31 december: € 745
Doel:	Het kunnen voldoen aan de pensioenverplichtingen ten behoeve van (ex)wethouders die in 2002 zijn afgetreden.
Stortingen:	Jaarlijks een bedrag gelijk aan 2% rente over de stand van de voorzieningen per 1 januari van het begrotingsjaar.
Beschikkingen:	Voor een wethouder die inmiddels 65 jaar is, vindt jaarlijks een uitkering plaats.
Bijzonderheden :	Periodiek wordt beoordeeld of de gedane aannames voor de berekening van de hoogte van de voorziening nog actueel zijn.

Voorziening subsidie energieprestatie	Stand per 1 januari: € 53
	Stortingen: €
	Beschikkingen: €
	Stand per 31 december: € 53
Doel:	Duurzaam verbeteren van bestaande woningen
Stortingen:	N.v.t.
Beschikkingen:	Binnen het doel van de voorziening
Bijzonderheden :	Per 1 januari 2011 is deze subsidieregeling opengesteld.

Voorziening onderhoud gebouwen	Stand per 1 januari:	€	704
	Stortingen:	€	175
	Beschikkingen:	€	134
	Stand per 31 december:	€	745
Doel:	Dekking van de lasten groot onderhoud (egalisatiefunctie) met betrekking tot gemeentelijke gebouwen.		
Stortingen:	Jaarlijks vast bedrag per gemeentelijk gebouw, gebaseerd op een 10-jarig gemiddeld onderhoudsbedrag.		
Beschikkingen:	Jaarlijks daadwerkelijke kosten van groot onderhoud / renovatie voor zover deze in het meerjarige onderhoudsschema zijn opgenomen.		
Bijzonderheden :	Het is niet mogelijk om kosten van achterstallig onderhoud vanuit deze voorziening te dekken. Deze voorziening mag alleen de gecalculeerde kosten afdekken.		

Voorziening toekomstige verv. riolering	Stand per 1 januari:	€	776
	Stortingen:	€	175
	Beschikkingen:	€	209
	Stand per 31 december:	€	742
Doel:	Dekking van kosten vervanging van bestaande riolering.		
Stortingen:	Op basis van het gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018 -2022 is voor toekomstige vervanging jaarlijks een gemiddeld bedrag geraamd.		
Beschikkingen:	Jaarlijks daadwerkelijke kosten van vervanging.		
Bijzonderheden :	Het is alleen mogelijk om werkelijke kosten van beschikbaar gestelde kredieten voor vervanging ten laste van deze voorziening te brengen.		

Voorziening groot onderhoud riolering	Stand per 1 januari:	€	1
	Stortingen:	€	
	Beschikkingen:	€	
	Stand per 31 december:	€	1
Doel:	Dekking van kosten groot onderhoud van bestaande riolering.		
Stortingen:	Op basis van het gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018 -2022 is voor toekomstige vervanging jaarlijks een gemiddeld bedrag geraamd.		
Beschikkingen:	Jaarlijks daadwerkelijke kosten van vervanging.		
Bijzonderheden :	Het is alleen mogelijk om werkelijke kosten van groot onderhoud ten laste van deze voorziening te brengen.		

10.2 Bijlage modelstaat A en B

Modelstaat A

De modelstaten A over de kwartalen van het voorafgaande jaar worden normaliter eenmaal per jaar als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden. De liquiditeitspositie heeft betrekking op de financiering met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar. De liquiditeitspositie is het saldo van (a) de vlottende of korte schulden, zoals ook schulden in rekening-courant en in bewaring zijnde kasgelden van derden en (b) de vlottende middelen zoals kasgelden en tegoeden in rekening-courant. De liquiditeitspositie heeft betrekking op het gehele openbaar lichaam, zoals ook op diensten zoals het grondbedrijf, exclusief interne schuldverhoudingen. De gemiddelde liquiditeitspositie van de 3 kwartaal maanden wordt getoetst aan het bedrag van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op het totaal van de begroting van het voorafgaande jaar naar de stand van 1 januari. Als de gemiddelde liquiditeitspositie van 3 achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient de betrokken decentrale overheid de 3 kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder, zo enigszins mogelijk ruim voorafgaand aan de 3^e overschrijding, met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet.

Stappen (1-4)	1 Vlottende schuld	2 Vlottende middelen	3 Netto vlottende (+) of overschot middelen (-)
(1) - (2) = (3)			
1e kwartaal	13	197	-184
2e kwartaal	296	478	-182
3e kwartaal	346	520	-174
4e kwartaal	110	253	-143
Stappen (5-9)	Variabelen		Bedragen
(5)	Kasgeldlimiet		4.047.190
(6a) = (5 > 4)	Ruimte onder de kasgeldlimiet		
	1e kwartaal		4.047.190
	2e kwartaal		4.047.190
	3e kwartaal		4.047.190
	4e kwartaal		4.047.190
(6b) = (4 > 5)	Overschrijding van de kasgeldlimiet		
	1e kwartaal		0
	2e kwartaal		0
	3e kwartaal		0
	4e kwartaal		0
Berekening kasgeldlimiet			
(7)	Begrotingstotaal		47.614.000
(8)	Percentage regeling		8,50%
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		4.047.190

Modelstaat B

Modelstaat B wordt eenmaal per jaar als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag naar de toezichthouder verzonden. Op deze staat wordt over het renterisico van de komende vier jaren gerapporteerd. Het renterisico heeft betrekking op de vaste schuld en op het bedrag waarover renterisico wordt gelopen. Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico heeft betrekking op het gehele openbaar lichaam, zoals ook op diensten zoals het grondbedrijf. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm. De renterisiconorm heeft betrekking op het totaal van de begroting van uitsluitend het komende jaar.

Rente risicobeheer / -norm	W2018	B2019	B2020	B2021	B2022
1. Renteherziening op vaste schuld o/g					
2. Aflossingen	€ 3.762	€ 3.762	€ 3.887	€ 3.887	€ 3.887
3. Renterisico (1+2)	€ 3.762	€ 3.762	€ 3.887	€ 3.887	€ 3.887
4. Renterisiconorm	€ 9.870	€ 9.546	€ 9.289	€ 9.175	€ 9.200
5a. Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	€ 6.108	€ 5.784	€ 5.402	€ 5.288	€ 5.313
5b. Ruimte boven renterisiconorm					

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	W2018	B2019	B2020	B2021	B2022
4a. Begrotingstotaal	€ 49.348	€ 47.728	€ 46.444	€ 45.873	€ 46.002
4b. Percentage regeling	20%	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm (4a x 4b)	€ 9.870	€ 9.546	€ 9.289	€ 9.175	€ 9.200

10.3 Bijlage IMG-verantwoording

IMG verantwoording gemeente Ommen over 2019									
	Beschikkings nummer provincie	Project afgerond / eindverantwoording Ja-nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen jaar 2018 (conform baten/lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen jaar 2018 (conform baten/lasten-stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen t/m jaar 2018 (conform baten/lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen t/m jaar 2018 (conform baten/lasten-stelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Project Eerde	2010/0115025	nee	€ 2.000.000	€ 120.346	€ -	€ 1.207.296	€ 100.000	31-12-2020	

10.4 Bijlage SISA

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking Sisa - d.d. 27 januari 2020

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03			
			€ 26.514	€ 0	€ 2.390			
			Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07		
SZV	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			L1 Participatiewet (PVW)	L1 Participatiewet (PVW)	L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 3.036.174	€ 32.921	€ 273.460	€ 214	€ 49.415	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	L6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	L7 Participatiewet (PVW)	L7 Participatiewet (PVW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 364.476	€ 0	Ja
SZV	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 81.730	€ 0	€ 39.450	€ 145	€ 5.121	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			
VVWS	H4	Specifieke uitkering sport	Ontvangen Rijk bijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
			Gemeenten					
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R

SPUC MOET NOG INGEVULD WORDEN; WACHTEN NOG OP VERDERE INFO

10.5 Bijlage WNT Norm

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (hierna: WNT) is op 6 december 2011 door de Tweede Kamer aangenomen en is met ingang van 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. Voor gemeenten wordt de gemeentesecretaris en griffier als topfunctionaris gekwalificeerd. De WNT kent een openbaarmakingregime en een maximale bezoldigingsnorm. In onderstaande tabel worden deze gegevens gepubliceerd. De maximale bezoldigingsnorm (€ 194.000) wordt niet overschreden en behoeft niet verder toegelicht te worden.

WNT-verantwoording		
bedragen x € 1	J.A.R. Tenkink	J.W.H. Blaauw
Functiegegevens	Griffier	Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 - 31-12	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	78.406	99.769
Beloningen betaalbaar op termijn	13.216	16.211
<i>Subtotaal</i>	91.622	115.980
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag		
Totale bezoldiging	91.622	115.980
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling	01-01 - 31-12	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	78.613	121.729
Beloningen betaalbaar op termijn	12.372	
<i>Subtotaal</i>	90.985	121.729
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
Totale bezoldiging	90.985	121.729

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2019 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2019 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

10.6 Bijlage EMU-saldo

Omschrijving		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
		Werkelijk 2018	Begroting 2019	Werkelijk 2019
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	4.555	-808	1.065
2	Mutatie (im) materiële vaste activa	224	-13.338	1.069
3	Mutatie voorzieningen	704	653	1.668
4	Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	2.639	1.180	-2.012
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verkoop immateriële vaste activa			
Berekend EMU-saldo		8.122	-12.313	3.676

10.7 Bijlage Taakvelden

Een betere vergelijkbaarheid van baten en lasten die verbonden zijn aan de verschillende taken van gemeenten is van groot belang. Daarbij is het van belang dat de informatie van goede kwaliteit is en aansluit op de behoefte van gemeenten. Een brede beschikbaarheid van deze gegevens stelt andere stakeholders in staat zelf vergelijkingen te maken en deel te nemen aan het debat over beleidsprioriteiten. Dit draagt bij aan een grotere transparantie van het proces rond begroting en verantwoording en een grotere betrokkenheid van alle belanghebbenden. Door de informatie primair in te richten naar de informatiebehoefte van de gemeenten en deze te stroomlijnen met de informatiebehoefte van het Rijk, het CBS en Europa wordt het mogelijk om relevante en betrouwbare financiële informatie te genereren.

Met ingang van 2017 stelt het BBV het verplicht om de baten en lasten per taakveld op te nemen in de begroting en in de jaarrekening. In deze bijlage vindt u dit overzicht.

0	Bestuur en ondersteuning	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
	Bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur		-1.022	-1.022		-973	-973		-1.149	-1.149		175	175
0.10	Mutaties reserve	122		122	4.785	-3.134	1.652	1.657	-47	1.610	-3.129	-3.087	42
0.2	Burgerzaken	210	-1.293	-1.083	225	-1.016	-790	275	-1.033	-757	50	17	-33
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	188	-521	-334	162	-407	-245	145	-396	-250	-17	-11	6
0.4	Overhead	6	-706	-700	6	-6.342	-6.336	56	-4.754	-4.698	50	-1.588	-1.638
0.5	Treasury	308	-182	126	448	-182	266	434	-185	250	-13	3	16
0.61	OZB woningen	2.226	-254	1.972	2.226		2.226	2.269	-10	2.260	43	10	-33
0.61	OZB woningen					-246	-246		-247	-247		1	1
0.62	OZB niet-woningen	1.645		1.645	1.645		1.645	1.694		1.694	49		-49
0.64	Belastingen overig	121		121	77		77	75		75	-1		1
0.64	Belastingen overig							69	-69		69	69	
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	27.688	-587	27.101	28.434	-557	27.877	28.591		28.591	156	-557	-713
0.8	Overige baten en lasten	263	-2.876	-2.613	263	-1.569	-1.306	155	-2.084	-1.929	-108	515	623
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)		-45	-45		-45	-45		27	27		-72	-72
	Totaal:	32.777	-7.486	25.291	38.272	-14.471	23.801	35.421	-9.946	25.474	-2.851	-4.524	-1.673

1	Veiligheid	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
	Bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	164	-1.494	-1.330	164	-1.494	-1.330	158	-1.490	-1.332	-6	-4	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	88	-592	-504	88	-274	-186	93	-280	-186	5	5	
	Totaal:	252	-2.086	-1.834	252	-1.768	-1.516	251	-1.770	-1.518		1	2

2	Verkeer en vervoer	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
	Bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
2.1	Verkeer en vervoer	81	-2.784	-2.702	81	-2.218	-2.136	75	-2.198	-2.122	-6	-20	-14
2.2	Parkeren		-6	-6		-14	-14	1	-6	-5	1	-8	-9
	Totaal:	81	-2.790	-2.708	81	-2.231	-2.150	77	-2.203	-2.127	-5	-28	-23

3	Economie	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
	Bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	145	-161	-17	145	-131	13	101	-119	-18	-43	-13	31
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	34	-195	-161	34	-178	-144	23	-163	-140	-11	-15	-4
	3.4 Economische promotie	1.521	-109	1.412	1.421	-60	1.361	1.596	-38	1.558	176	-22	-198
	Totaal:	1.700	-465	1.235	1.600	-370	1.230	1.720	-320	1.401	121	-50	-171

4	Onderwijs	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
	Bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	4.1 Openbaar basisonderwijs		-215	-215		-206	-206		-202	-202		-4	-4
	4.1 Openbaar basisonderwijs					-83	-83		-14	-14		-69	-69
	4.2 Onderwijshuisvesting	31	-1.346	-1.315	31	-1.525	-1.494	32	-1.402	-1.370	1	-123	-124
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	58	-619	-561	116	-604	-487	72	-548	-476	-44	-55	-11
	Totaal:	89	-2.180	-2.091	147	-2.417	-2.271	104	-2.166	-2.062	-43	-251	-208

5	Sport, cultuur en recreatie	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
	Bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	5.1 Sportbeleid en activering		-87	-87		-87	-87	1	-84	-83	1	-3	-4
	5.2 Sportaccommodaties	722	-2.314	-1.591	697	-2.176	-1.478	811	-2.245	-1.433	114	69	-45
	5.3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	5	-309	-304	5	-664	-659	10	-227	-217	5	-437	-442
	5.4 Musea		-25	-25		-25	-25		-25	-25			
	5.5 Cultureel erfgoed	148	-248	-100	148	-189	-41	169	-186	-17	21	-3	-24
	5.6 Media	271	-890	-619	271	-725	-454	249	-887	-638	-22	162	184
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	102	-1.611	-1.509	171	-1.120	-949	68	-1.076	-1.008	-103	-43	60
	Totaal:	1.249	-5.484	-4.235	1.293	-4.985	-3.693	1.308	-4.730	-3.421	16	-256	-271

6	Sociaal domein	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
	Bedragen x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	41	-1.067	-1.026	41	-937	-896	5	-771	-766	-36	-166	-130

6.2 Wijkteams		-877	-877		-883	-883		-525	-525		-358	-358
6.3 Inkomensregelingen	2.954	-4.774	-1.820	3.029	-4.636	-1.607	3.336	-4.901	-1.565	307	266	-42
6.4 Begeleide participatie	123	-3.806	-3.683	123	-3.858	-3.735	145	-3.813	-3.669	22	-45	-66
6.5 Arbeidsparticipatie	26	-564	-538	26	-790	-764	64	-832	-768	37	42	4
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)		-426	-426		-432	-432		-436	-436		4	4
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	309	-2.853	-2.544	99	-2.886	-2.787	103	-2.782	-2.679	4	-104	-108
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+				165	-36	129	439	-28	411	274	-8	-282
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		-3.303	-3.303		-3.749	-3.749		-3.917	-3.917		169	169
6.82 Geëscaleerde zorg 18-		-77	-77		-77	-77		-83	-83		6	6
Totaal:	3.453	-17.747	-14.294	3.483	-18.283	-14.800	4.091	-18.089	-13.998	608	-194	-802

7	Volksgezondheid en milieu	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	Bedragen x € 1.000												
7.1	Volksgezondheid		-737	-737		-648	-648		-622	-622		-26	-26
7.2	Riolering	1.663	-1.422	241	1.663	-1.402	261	1.699	-1.117	582	36	-285	-321
7.3	Afval	2.201	-1.671	530	2.201	-1.609	592	2.093	-1.583	510	-108	-26	82
7.4	Milieubeheer	4	-532	-527	4	-454	-450	23	-421	-397	19	-33	-52
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	312	-391	-80	262	-255	7	237	-252	-16	-25	-3	22
	Totaal:	4.180	-4.753	-573	4.130	-4.368	-238	4.053	-3.995	57	-77	-373	-295

8	VHROSV	Begroting			Begroting na wijziging			Jaarrekening			Verschil		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	Bedragen x € 1.000												
8.1	Ruimtelijke ordening	57	-974	-918	57	-188	-132	70	-141	-71	13	-47	-60
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.742	-3.029	-287	2.825	-4.425	-1.601	7.485	-8.902	-1.417	4.660	4.477	-184
8.3	Wonen en bouwen	472	-846	-374	890	-587	304	916	-560	356	26	-26	-52
	Totaal:	3.271	-4.849	-1.578	3.772	-5.200	-1.428	8.472	-9.604	-1.132	4.700	4.404	-296

Totaal:	47.052	-47.839	-787	53.029	-54.094	-1.065	55.497	-52.823	2.674	2.468	-1.271	-3.739
----------------	---------------	----------------	-------------	---------------	----------------	---------------	---------------	----------------	--------------	--------------	---------------	---------------

11 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

